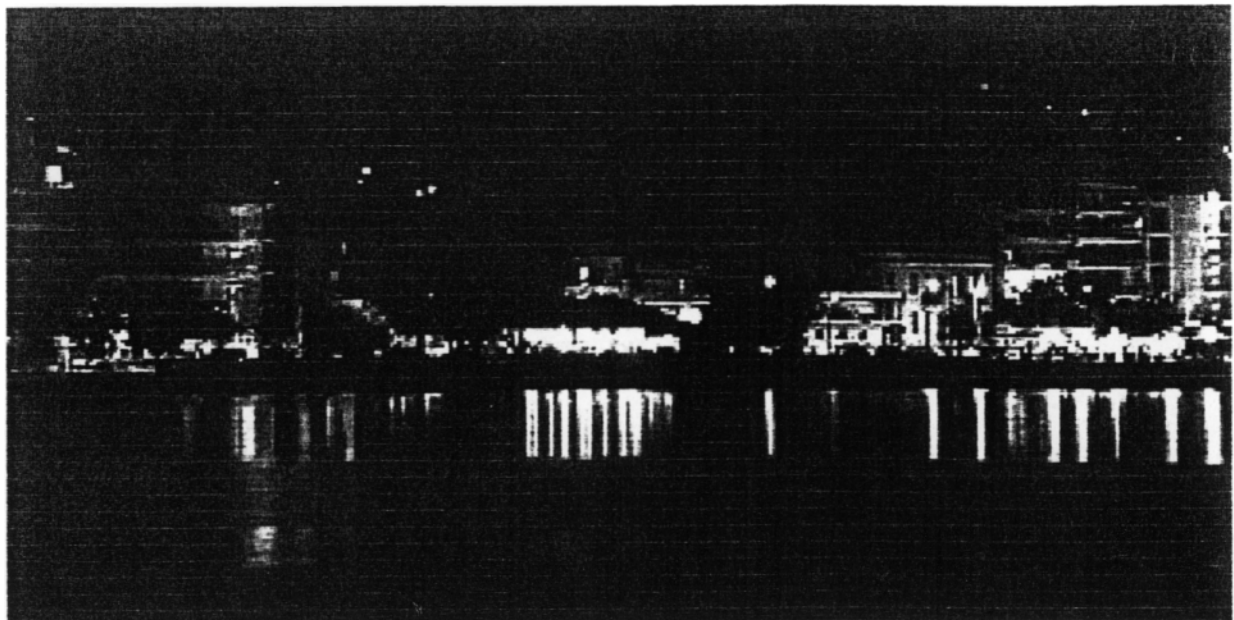

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

ΣΧΟΛΗ : ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ : ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΤΟΠΙΚΗΣ
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΘΕΜΑ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΑΡΧΙΑ
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ.

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΣΤΑΘΟΥΛΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ: Χ.ΣΚΙΑ-ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΥ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2000 ΚΑΛΑΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.
 - 1.1. Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΥΠΟΔΟΜΗ.
 - 1.2.ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΟ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.
 - 1.3.ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ "ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ " ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.
 - 1.4.ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ "ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ "

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.
 - 2.1. ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ : « ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ».
 - 2.2. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΡΩΘΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ.
 - 2.3. Η ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΕ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ : ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΙΜΩΝ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ.
 - 2.4. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΓΙΝΕΤΑΙ ΕΝΑ « ΣΥΓΧΡΟΝΟ » ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΑΓΑΘΟ.
 - 2.5. ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.
 - 2.6. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΟ ΟΠΟΙΟ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΝΕΤΑΙ ΣΤΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ ΠΟΥ ΑΝΑΠΤΥΣΣΟΝΤΑΙ ΣΤΗ ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ.
 - 2.7. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΥΠΟΔΟΧΗΣ.
 - 2.8. ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ ΠΟΥ ΕΠΙΦΕΡΕΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.
 - 2.9. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ
 - 3.1. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ.
 - 3.2. ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.
 - 3.3. LEADER II.
 - 3.4.ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ EGOS OUVERTURE.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ.

4.1. ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ.

4.2. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ.

4.3. Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟΝ ΝΟΜΟ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ.

4.4. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ.

4.4.1. Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ.

4.4.2. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ – ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ.

4.4.2.1. ΤΑ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΑ ΚΤΙΡΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.

4.5. Δ.Ε.Τ.Α.Κ

4.6. ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.

4.7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

5. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ

5.1. ΑΦΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΣΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

5.2. ΧΩΡΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ .

5.3. ΟΙ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

6. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑ – ΥΠΟΔΟΜΗ

6.1. ΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ.

6.2. ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ – ΚΛΙΝΕΣ.

6.3. ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ.

6.4. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ.

6.5. ΧΩΡΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ.

6.6. ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ.

6.7. CAMPINGS

6.8. ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ.

6.9. ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝΟΙΚΙΑΣΗΣ Ι.Χ. ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά την διάρκεια των σπουδών μου είδα ότι, το φάσμα των ασχολιών της Τοπικής Αυτοδιοίκησης προεκτείνεται εκτός από την καθιερωμένη πια παροχή υπηρεσιών και σε αναπτυξιακές δραστηριότητες που έχουν σαν στόχο να ενισχύσουν την τοπική οικονομία.

Μία από αυτές τις δραστηριότητες που τα τελευταία χρόνια η Τ.Α. έχει στρέψει το ενδιαφέρον της είναι και ο τομέας του τουρισμού, αφού αρκετοί από τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης της χώρας έχουν σχέση με αυτόν, είτε περιλαμβάνοντας στα όρια τους αρχαιολογικούς χώρους είτε φυσικές ομορφιές.

Το γεγονός ότι προέρχομαι από τουριστικά αναπτυσσόμενη περιοχή (Καλαμάτα) μου κίνησε το ενδιαφέρον να εξετάσω, πως η Τ.Α. μπορεί να ασχοληθεί όχι μόνο με τον τουρισμό γενικά αλλά και με την τουριστική ανάπτυξη ειδικότερα.

Αυτά σε συνδυασμό με τη χαμηλή οικονομική ανάπτυξη που έχει η περιοχή μου και με τα μεγάλα περιθώρια υγιούς τουριστικής ανάπτυξης που τις παρουσιάζονται (λόγω του ότι δεν υπάρχει υπερεκμετάλλευση των τουριστικών πόρων), είναι ένας ακόμα λόγος που με παρακίνησε να αναλάβω αυτή την εργασία αφού ήθελα μέσω αυτής να δω πώς μπορεί η τουριστική ανάπτυξη να συμβάλλει στην αντιμετώπιση των προβλημάτων απασχόλησης που αντιμετωπίζει η περιοχή μου και που οφείλονται στην προαναφερόμενη χαμηλή οικονομική ανάπτυξη.

Επίσης, στο μέτρο του δυνατού, να κάνω τις όποιες παρατηρήσεις που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της και κάποιες προτάσεις που θεωρώ κατά τη γνώμη μου ότι θα μπορούσαν να βοηθήσουν τις επιχειρήσεις να βελτιώσουν και την οικονομική τους κατάσταση.

ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ ΣΕ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΠΛΟΥΤΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

ΘΕΩΡΗΣΗ

Αναμφίβολα η αξιοποίηση του τουριστικού ρεύματος (εσωτερικού & εξωτερικού) κατά τις τελευταίες δεκαετίες στην χώρα μας (αναλογικά και στην περιοχή μας), ακολουθεί τον μονόδρομο των τριών S : Sea – Sun – Sex.

Όμως μπροστά στα συγκριτικά πλεονεκτήματα που προσφέρει η χώρα μας (και η περιοχή μας), η έννοια τουρισμός = θάλασσα = ηλιοθεραπεία = βραδινή αναψυχή, φαντάζει πραγματικά φτωχή.

Όμως τα πράγματα δεν ξεκίνησαν τοιουτοτρόπως.

Ιδιαίτερα μάλιστα, λαμβανομένου υπ' όψη ότι η χώρα μας άρχισε την τουριστική της ανάπτυξη με την υποδοχή επισκεπτών υψηλού πνευματικού / οικονομικού επιπέδου.

Η αρχή έγινε στις δεκαετίες του '50 και του '60.

Ποιος δεν θυμάται τα κλασσικά θέρετρα της εποχής, την Υδρα, τις Σπέτσες, την Αθήνα, την Επίδαυρο, τους Δελφούς, την Αρχαία Ολυμπία.

Ποιος δεν θυμάται επισκέπτες όπως οι Έλληνες εφοπλιστές, η Μαρία Κάλλας, ο Ζύλ Νιασσέν, ο Μενεγκίνι, ηθοποιοί, καλλιτέχνες διεθνούς ακτινοβολίας.

Στο τουριστικό ρεύμα της εποχής, μεσουρανούσαν τα πολιτιστικά ενδιαφέροντα με κορύφωση την προσφορά αρχαίων τραγωδιών στο αρχαίο θέατρο της Επιδαύρου (παραστάσεις που άφησαν εποχή με την Συνοδινού, τον Χόρν και άλλους), την κοινωνία των αρχαιολογικών χώρων, αλλά και οι συναυλίες, θέατρα κλπ. πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Ελληνική παραδοσιακή τέχνη, μουσική, χορός, χειροτεχνήματα εγένοντο ασμένως αποδεκτά από τους τουρίστες, που με αυτούς ξεκίνησε το τουριστικό φαινόμενο στην Ελλάδα.

ΜΕΤΕΠΕΙΤΑ ΠΟΡΕΙΑ

Δυστυχώς, όμως, στις δεκαετίες που ακολούθησαν, η πορεία του τουριστικού ρεύματος εξειτράπη της αρχικής της μορφής, με αποτέλεσμα να φτάσουμε στο σημείο που είμαστε σήμερα.

Φτωχή παροχή τουριστικών υπηρεσιών = χαμηλό επίπεδο τουριστών = περιοχή μας, που δεν προσφέρει όλη την έκταση των δυνατοτήτων της, αλλά το ελάχιστο minimum.

ΝΕΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΘΕΩΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΣΧΕΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Μια νέα φιλοσοφία διέπει, τον τελευταίο καιρό, την αξιοποίηση του τουριστικού ρεύματος σε συνδυασμό με την ανάδειξη του αρχαιολογικού / πολιτιστικού πλούτου της χώρας και της περιοχής μας, ιδιαίτερα.

Ολοένα καθίσταται επιτακτική η ανάγκη αναβάθμισης του ελληνικού τουριστικού προϊόντος, με την προσφορά επί πλέον δυνατοτήτων στον τουρίστα – επισκέπτη, απ' ό τι αυτή τη στιγμή του προσφέρεται.

Εάν δεν γίνει αυτό, θα χάσουμε το τραίνο του ποιοτικού τουρισμού δια παντός.

Σήμερα, κατόπιν τούτων, φαίνεται καθαρά πλέον, η ανάγκη σύνδεσης του τουρισμού με τον πολιτισμό.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ

Η εισαγωγή του πολιτισμού στον τουρισμό, λογικά, θα πρέπει να έχει να κάνει περισσότερο με την ανάδειξη ενός πολιτιστικού μνημείου ως συνόλου, **συσχετίζοντάς το** με άλλο αντίστοιχο μνημείο, δίνοντας έτσι στον επισκέπτη τη δυνατότητα να αποκτήσει αίσθηση της αξίας και της ιστορίας του.

ΤΙ ΘΕΩΡΟΥΜΕ ΩΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΜΝΗΜΕΙΟ

Ως πολιτιστικό μνημείο, ορίζουμε :

τους αρχαιολογικούς χώρους
τα πάσης φύσεως ιστορικά, πολιτιστικά μνημεία όλων των ιστορικών περιόδων της Ελλάδας
τα πολιτιστικά δρώμενα (όπως π.χ. πανηγύρια, τοπικοί γάμοι κλπ.).

ΔΙΚΤΥΑ ΔΙΑΔΡΟΜΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Σε αυτή τη φιλοσοφία εντάσσεται η ανάγκη δημιουργίας δικτύων διαδρομών πολιτιστικών μνημείων.

Δημιουργώντας μια πολιτιστική διαδρομή, μπορούμε να αναδείξουμε συνολικά τα μνημεία, σε συνδυασμό μάλιστα και με τα άλλα πολιτιστικά ενδιαφέροντα, που ήδη προαναφέραμε.

Με τη συνολική εικόνα, ο επισκέπτης μπορεί να κατανοήσει καλύτερα και πληρέστερα:

την ιστορία
τη σημασία
την ανάγκη δημιουργίας του στον συγκεκριμένο χώρο.

Ένα δίκτυο διαδρομής, (μπορούμε να το χαρακτηρίσουμε και ως δρόμο) :

είτε θα συνδέει άμεσα το ένα μνημείο με το άλλο, είτε η σύνδεση γα γίνεται μέσω άλλων δρόμων.

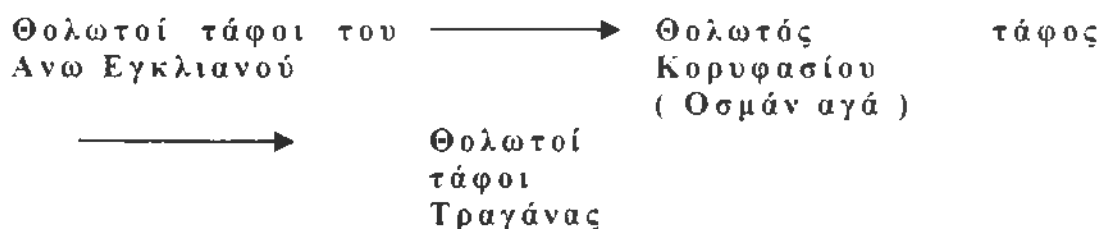
ΠΡΟΣΔΟΚΟΥΜΕΝΟΣ ΣΤΟΧΟΣ

Στόχος είναι, η δημιουργία ενός πλάνου, βάσει του οποίου να ξέρει ο επισκέπτης που επισκέπτεται την περιοχή, τι ακριβώς μπορεί να δει και, ιδιαίτερα, τι μπορεί να συνδυάσει στην επίσκεψή του.

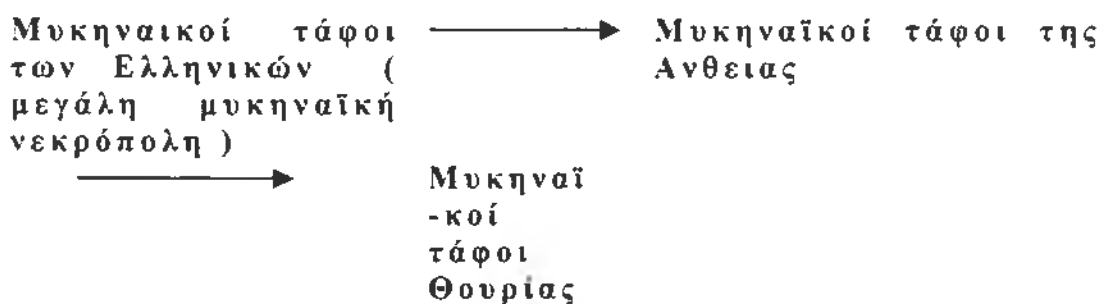
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑΣ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΡΟΜΗΣ

Για να γίνουμε πλήρως κατανοητοί, θα δώσουμε δύο παραδείγματα δημιουργίας πολιτιστικής διαδρομής στην περιοχή μας.

Αρχαιολογικός δρόμος θολωτών τάφων στη Πυλία

Αρχαιολογικός δρόμος μυκηναϊκών τάφων στη Μεσσηνία

Ο πολιτισμός, σαν μορφή ενός τρόπου ζωής όπου η πνευματικές αξίες και τα ανθρώπινα ιδανικά θα είναι οι ρυθμιστές του κοινωνικού και οικονομικού συστήματος, προϋποθέτει την λειτουργία και ενός τρόπου διακυβέρνησης γνήσιας δημοκρατικού, που να καλύπτει τις υλικές και πνευματικές ανάγκες όλου του πληθυσμού.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση αντιπροσωπεύει και εκφράζει μια τοπική λαϊκή εξουσία, γνήσια δημοκρατική, που εξυπηρετεί ισότιμα όλους τους δημότες σε όλες τις τοπικές τους ανάγκες. Οι εκφραστές της γνώμης του λαού, για τον τρόπο που επιθυμεί να διοικείται η τοπική κοινωνική του ζωή, είναι οι αιρετοί του άρχοντες.

Σ' αυτούς οι πολίτες κάθε διοικητικής περιφέρειας αναθέτουν την ευθύνη να φροντίζουν για τις τοπικές υποθέσεις και ανάγκες υλικές ηθικές και πνευματικές.

Μια μεγάλη ιδέα, που πηγάζει και αυτή από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, συνιστάται στο ότι η πολιτική δημοκρατία είναι πολιτιστική δημοκρατία. Μ' αυτό το συνδυασμό διασώζονται οι ρίζες και οι αξίες του πολιτισμού και υπογραμμίζεται το δικαίωμα των ανθρώπων στον πολιτισμό και την παιδεία. Κύριο δικαίωμα της σύγχρονης ευρωπαϊκής κοινωνίας είναι το λεγόμενο πολιτισμικό δικαίωμα, η συμμετοχή του πολίτη στον πολιτισμό. Η διάδοση του πολιτισμού και των αξιών του πρέπει να είναι και υπόθεση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Βιβλιοθήκες, θέατρα κ.λ.π. μέσα από την Τοπική Αυτοδιοίκηση, πηγαίνουν πιο κοντά στον άνθρωπο, ειδικά σε αυτόν που ζει στην περιφέρεια. Στην σύγχρονη εποχή δεν νοείται οικονομική ανάπτυξη, η οποία δεν συμβαδίζει με την αντίστοιχη πολιτισμική.

Με αυτά τα δεδομένα λοιπόν, ο ρόλος των Δήμων στον πολιτισμό και την ανάπτυξη του είναι καθοριστικός. Ο συγκεκριμένος Δήμος, της Καλαμάτας που μελετάω στην παρούσα εργασία έχει να προσφέρει πολλά σ' αυτήν την κατεύθυνση.

Γενικά η πόλη έχει μια πλούσια πολιτιστική ζωή και η παρέμβαση του Δήμου είναι έντονη, κυρίως με τους δύο δημοτικούς φορείς πολιτιστικής πολιτικής, την Δημοτική Επιχείρηση Πολιτιστικής Ανάπτυξης και το Δημοτικό Περιφερειακό Θέατρο. Αξιόλογη είναι και η προσπάθεια των πολλών ερασιτεχνικών συλλόγων, στην πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης.

Αρχική υπόθεση της εργασίας αυτής ήταν πως υπάρχει πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης και πώς ο Δήμος Καλαμάτας παρεμβαίνει σ' αυτήν. Επίσης πως οι πολιτιστικές δομές και δραστηριότητες του Δήμου δεν είναι δυνατόν να εξαντλούνται στην διοργάνωση εκδηλώσεων, δηλαδή στην «κατανάλωση πολιτισμού» αλλά και στην παραγωγή του (συμμετοχή των πολιτών, ενεργοποίηση του ενδογενούς δυναμικού). Κάτω από αυτήν την οπτική γωνία έγινε αυτή η εργασία.

Η γενική διάρθρωσή της ξεκινάει με μια αναφορά στον τουρισμό και στις σχέσεις του με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, συνεχίζεται με τα πολιτιστικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενώ τελειώνει με την τεχνική υποδομή του Νομού και της Καλαμάτας στον τομέα του τουρισμού.

Ειδικότερα :

Στο πρώτο μέρος γίνεται μια αναφορά στην ιστορία του τουρισμού, στα υπάρχοντα είδη του, στις επιστημονικά αποδεκτές πολιτικές και τρόπους διάδοσής του, στη σημερινή συμβολή στην οικονομία, την απασχόληση και στα προβλήματα που πηγάζουν από αυτόν.

Στο δεύτερο μέρος γίνεται μία αναφορά στις σχέσεις Τουρισμού και Τοπικής Αυτοδιοίκησης και συνεχίζεται με τη σχέση μεταξύ Ευρωπαϊκής Ένωσης και Πολιτισμού καθώς και τα Πολιτιστικά Προγράμματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα οποία γίνεται μια αναλυτική αναφορά.

Στη συνέχεια γίνεται μια αναφορά στην Μεσσηνία και στην Καλαμάτα τόσο από ιστορικής πλευράς όσο και σε σχέση με τη σημερινή τους κατάσταση, παρουσιάζει τους τουριστικούς πόρους της περιοχής, τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από την εκμετάλλευσή τους, ενώ στο τέλος του μέρους παρατίθεται η τεχνική υποδομή του Νομού και της Καλαμάτας στον τομέα του τουρισμού.

Στο τρίτο μέρος παρουσιάζεται η Τεχνική Υποδομή του Νομού και της Καλαμάτας στον τομέα του τουρισμού και εν συνεχεία γίνεται μια αναλυτική αναφορά στην Ιστορία της Πόλης της Καλαμάτας και στην Πολιτιστικής Κληρονομιάς της. Στη συνέχεια γίνεται μια γενική αναφορά στην προστασία Πολιτιστικής Κληρονομιάς και στα Διατηρητέα Κτίρια στοιχεία Πολιτιστικής Ανάπτυξης.

Τέλος γίνεται μια αναφορά στα συμπεράσματα που προκύπτουν από την παραπάνω εργασία και τις προτάσεις που θα γίνουν στο άμεσο μέλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.

Με τον όρο Τοπική Αυτοδιοίκηση¹ νοείται η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων από όργανα τοπικά, που είναι αντιπροσωπευτικά της βούλησης των κατοίκων.

Το σύνταγμα του 1975 προβλέπει ότι την πρώτη βαθμίδα των Ο.Τ.Α. αποτελούν οι δήμοι και οι κοινότητες και οι λοιπές βαθμίδες ορίζονται με νόμο.

Άρθρο 102 παρ. 1 « Η διοίκησης των τοπικών υποθέσεων ανήκει στους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, των οποίων την πρώτη βαθμίδα αποτελούν οι δήμοι και οι κοινότητες. Οι λοιπές βαθμίδες ορίζονται με νόμο ».

⇒ Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι διοικητικός θεσμός γιατί με τις υπηρεσίες της ασκεί αρμοδιότητες και παρέχει υπηρεσίες δημόσιου χαρακτήρα, συμμετέχοντας στην άσκηση της δημόσιας διοίκησης.

⇒ Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι πολιτικός θεσμός γιατί βοηθά την άμεση και έμμεση συμμετοχή των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων και επομένως στην άσκηση της πολιτικής εξουσίας.

⇒ Η Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι αναπτυξιακός θεσμός γιατί είναι φορέας σχεδιασμού και προγραμματισμού της ανάπτυξης και ταυτόχρονα από τους κύριους φορείς υλοποίησης των αναπτυξιακών προγραμμάτων : στο οικονομικό επίπεδο στο κοινωνικό επίπεδο και στο πολιτιστικό επίπεδο.

1. Χατζηνικολάου Ελισάβετ «Η Τουριστική Προβολή σε Επίπεδο Νομούς Έκδοση Ε.Ε.Τ.Α.Α. Αθήνα 1987»

1.1. Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΥΠΟΔΟΜΗ.

Η αντιμετώπιση του προβλήματος της πολυδιάσπασης άρχισε από το 1980 με την σημαντική αύξηση του πληθυσμιακού ορίου για την αναγνώριση ενός αυτοτελούς συνοικισμού σε κοινότητα.

Αυτή η πολιτική άλλαξε το 1984, στο πλαίσιο της αναβάθμισης του ρόλου της αυτοδιοίκησης, της μεταρρυθμιστικής προσπάθειας για την πρόταση του αναπτυξιακού ρόλου του θεσμού.

Πρώτο σημαντικό βήμα ήταν η διαμόρφωση ευνοϊκού διαδικαστικού πλαισίου έτσι ώστε οι πρωτοβουλίες για την Συνένωση των ΟΤΑ να προέρχονται διαζευκτικά είτε από τους αιρετούς είτε από τους ίδιους τους εκλογείς κατοίκους. Από την εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του νόμου 1416/1984² προέκυψαν έως το 1987 δεκαοχτώ νέοι δήμοι.

Δύο χρόνια μετά την εφαρμογή του νόμου 1416/1984 ο νομοθέτης, με το άρθρο 1 του Ν.1622/1986 επιχειρεί μια ακόμη δραστηριότητα παρέμβαση για την επίλυση του προβλήματος της πολυδιάσπασης των πρωτοβάθμιων ΟΤΑ. Εισάγεται η διαδικασία της « σχεδιασμένης Συνένωσης ». Οι νόμοι διαιρούνται σε γεωγραφικές ενότητες εντός των οποίων οι ΟΤΑ καλούνται να συνενωθούν. Έτσι, σχηματίστηκαν 1116 ενότητες. Οι νέοι ΟΤΑ θα ήταν απαραίτητως δήμοι.

Παράλληλα, από το 1984, με τον ν.1416/1984 οργανώθηκε συστηματικά η συνεργασία μεταξύ των κοινοτήτων και των δήμων έτσι ώστε να αντιμετωπίσουν άμεσα τα κοινά προβλήματα και να δρομολογήσουν από κοινού πρωτοβουλίες για την τοπική ανάπτυξη αλλά ταυτόχρονα να προετοιμάσουν το κλίμα για την διοικητική τους συνένωση. Συγκεκριμένα, θεσμοθετήθηκαν οι αναπτυξιακοί σύνδεσμοι ως οργανισμοί σχεδιασμένης διακοινοτικής συνεργασίας. Οι όμοροι ΟΤΑ κάθε νομού εντάχθηκαν σε χωρικές ενότητες εντός των οποίων μπορούσαν με δική τους πρωτοβουλία να συστήσουν αναπτυξιακό σύνδεσμο.

Δέκα χρόνια αργότερα, το 1994 η Κυβέρνηση προχώρησε στην καθιέρωση της υποχρεωτικής συνεργασίας. Έτσι με το νόμο 2218/1994 θεσμοθετήθηκαν τα Συμβούλια Περιοχής.

2. Αλαγονία, Σχέδιο Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης των ορεινών Κοινοτήτων του Σ.Π. της 1^{ης} Ε.Π.Ν.Μεσσηνίας, Ιούλιος 1997.

Η κατακερματισμένη πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση συγκροτήθηκε σε 492 Συμβούλια Περιοχής. Σ' αυτά ανατέθηκε ο σχεδιασμός και η υποστήριξη διακοινοτικών πρωτοβουλιών τοπικής ανάπτυξης, η παροχή κοινών υπηρεσιών και η εκτέλεση διακοινοτικών έργων.

Τα δύο χρόνια είναι ασφαλώς λίγα για να αποτιμηθεί το έργο των Συμβουλίων Περιοχής. Είναι όμως κοινή διαπίστωση ότι μόνο σε ορισμένες περιπτώσεις καταβλήθηκαν προσπάθειες για την αποτελεσματική οργάνωση και την λειτουργία τους, ενώ σε ακόμη λιγότερες προβλήθηκαν οι κοινοί αναπτυξιακοί στόχοι.

1.2. ΟΙ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΚΑΤΑΚΕΡΜΑΤΙΣΜΟ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.

Ο κατακερματισμός της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης έχει τις ακόλουθες κρίσιμες συνέπειες :

Α. Οι κοινότητες και οι μικροί δήμοι δεν είναι σε θέση να ανταποκριθούν στη συνταγματική αποστολή τους, δηλαδή δεν ικανοποιούν επαρκώς τις προϋποθέσεις για την αποτελεσματικότητα διοίκησης των τοπικών.

Β. Η προοπτική της μεταφοράς στους πρωτοβάθμιους ΟΤΑ ευρύτερου φάσματος αρμοδιοτήτων έτσι ώστε οι υπηρεσίες που παρέχονται από την Πολιτεία στους πολίτες να παρέχονται στο πλησιέστερο σ' αυτούς επίπεδο, θέτει στο επίκεντρο το ζήτημα της διοικητικής αναποτελεσματικότητας των υφιστάμενων πρωτοβάθμιων ΟΤΑ.

Γ. Τέλος η τοπική αυτοδιοίκηση τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια, όπως άλλωστε σε όλη την Ευρώπη από πολλές δεκαετίες, έχει αναδειχθεί σε κρίσιμο επίπεδο σχεδιασμού και υποστήριξης της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης.

Ο ρόλος της, ως μοχλού της τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης, συνάδει απολύτως με την ιστορική αλλά και την συνταγματική αποστολή της.

Δ. Η τοπική αυτοδιοίκηση για να μην καταλήγει σε ετεροδιοίκηση πρέπει να διαθέτει εκτός από την διοικητική της αυτοτέλεια την οικονομική αυτοδυναμία και την λειτουργική της αυτάρκεια. Με άλλα λόγια πρέπει να έχει επαρκείς πόρους και επαρκές ανθρώπινο δυναμικό.

1.3. ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ « ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ » ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ.

Έτσι η πολιτεία αποφάσισε να τολμήσει το αποφασιστικό βήμα για την ανασυγκρότηση της τοπικής αυτοδιοίκησης, την ανασύνταξη της « διοικητικής της γεωγραφίας ² » και την ίδρυση νέων οργανισμών, ισχυρών βιώσιμων και λειτουργικών Οργανισμών που δεν θα είναι συρραφή διοικητικών υπομονάδων αλλά θα ανταποκρίνονται και θα συντελούν στην ανασύνθεση των τοπικών κοινωνιών.

Γι' αυτό εκπονήθηκε ένα σχέδιο συντονισμένης δράσης που περιλαμβάνει το θεσμικό επίπεδο το οποίο αποτυπώθηκε στο

Ν. 2539/97,³ και προϋποθέτει την επεξεργασία των όσο το δυνατόν προσφορότερων οριοθετήσεων των νέων ΟΤΑ, της οποίας το αποτέλεσμα αποτυπώνεται στο άρθρο 1 του σχετικού νόμου και ταυτόχρονα συνοδεύεται από το Ειδικό Πρόγραμμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΕΠΤΑ) στο οποίο εντάσσονται τέσσερις δράσεις υποστήριξης της μεταρρύθμισης. Ειδικότερα το Ε.Π.Τ.Α. αναφέρεται στην κάλυψη λειτουργικών αναγκών των νέων ΟΤΑ, στην χρηματοδότηση του αναπτυξιακού προγράμματος που εκπονείται και θα εφαρμοσθεί απ' αυτούς, στην εκπόνηση μελετών οργάνωσης και στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού των νέων ΟΤΑ.

Η πολιτεία αναλαμβάνει την απόλυτη ευθύνη της ανασυγκρότησης, χωροθετεί την τοπική αυτοδιοίκηση σε στέρεα και βιώσιμη βάση αλλά μεριμνά, όπως οφείλει άλλωστε εκ του συντάγματος, στην εκπλήρωση της αποστολής της.

3. Χατζηνικολάου Ελισάβετ "Η Τουριστική Προβολή σε επίπεδο νομού", εκδόσεις Ε.Ε.Τ.Α.Α. Αθήνα 1987

Για τον σκοπό αυτό χρηματοδοτείται συγκεκριμένο Πρόγραμμα υποστήριξης των νέων δήμων του οποίου η διάρκεια του είναι πενταετής αλλά σχεδιάζεται η επέκταση του για άλλα δύο χρόνια.

Η ανασυγκρότηση πρωτοβάθμια τοπική αυτοδιοίκηση έχει ειδικούς και συγκεκριμένους πόρους για τη δημιουργία βασικών υποδομών, την οργάνωση των υπηρεσιών και την κατάρτιση του προσωπικού, την κάλυψη των πρώτων βασικών λειτουργιών αναγκών και ιδίως τον εκσυγχρονισμό των λειτουργικών μέσων.

Ειδικότερα, με το Ε.Π.Τ.Α. επιδιώκονται τα ακόλουθα :

1°. Να καλυφθούν καθ' όλη τη διάρκεια της πρώτης δημοτικής περιόδου (1999 – 2002) οι λειτουργικές δαπάνες που απαιτούνται, ώστε κάθε νέος Ο.Τ.Α. να συγκροτήσει μια ελάχιστη αναγκαία υπηρεσία.

2°. Να γίνουν οι αναγκαίες μελέτες και προμήθεια εξοπλισμού, καθώς και να εφαρμοστούν προγράμματα συλλογικής υποστήριξης των νέων Ο.Τ.Α., ώστε να εξασφαλιστεί η οργάνωση και μηχανοργάνωσή τους και η κατάρτιση του προσωπικού τους.

3°. Να συμπληρωθούν ή να κατασκευαστούν βασικά έργα τεχνικής υποδομής, που είναι επιλέξιμα για συγχρηματοδότηση από κοινοτικούς πόρους.

4°. Να συμπληρωθούν ή να κατασκευαστούν τα νέα δημοτικά καταστήματα, κέντρα παροχής κοινωνικών ή πολιτιστικών υπηρεσιών και αθλητικές εγκαταστάσεις, καθώς και να αγοραστεί ο αναγκαίος μηχανολογικός εξοπλισμός και οχήματα (γκρεϊντερ ή πολύσκοπα μηχανήματα, δημόσια μεταφορικά μέσα κλπ.).

1.4. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ « ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ ».

ΥΠΟΠΡΟ-ΓΡΑΜΜΑ 1 ^ο	ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΝΟΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΝΟΜΟΠΑΡΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΟ ΕΡΓΟ
ΥΠΟΠΡΟ-ΓΡΑΜΜΑ 2 ^ο	ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΟΤΑ
ΥΠΟΠΡΟ-ΓΡΑΜΜΑ 3 ^ο	ΤΟΠΙΚΕΣ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ
ΥΠΟΠΡΟ-ΓΡΑΜΜΑ 4 ^ο	ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΟΤΑ
ΥΠΟΠΡΟ-ΓΡΑΜΜΑ 5 ^ο	ΚΑΛΥΨΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ
ΥΠΟΠΡΟ-ΓΡΑΜΜΑ 6 ^ο	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ – ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΥΠΟΠΡΟ-ΓΡΑΜΜΑ 7 ^ο	ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ – ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ

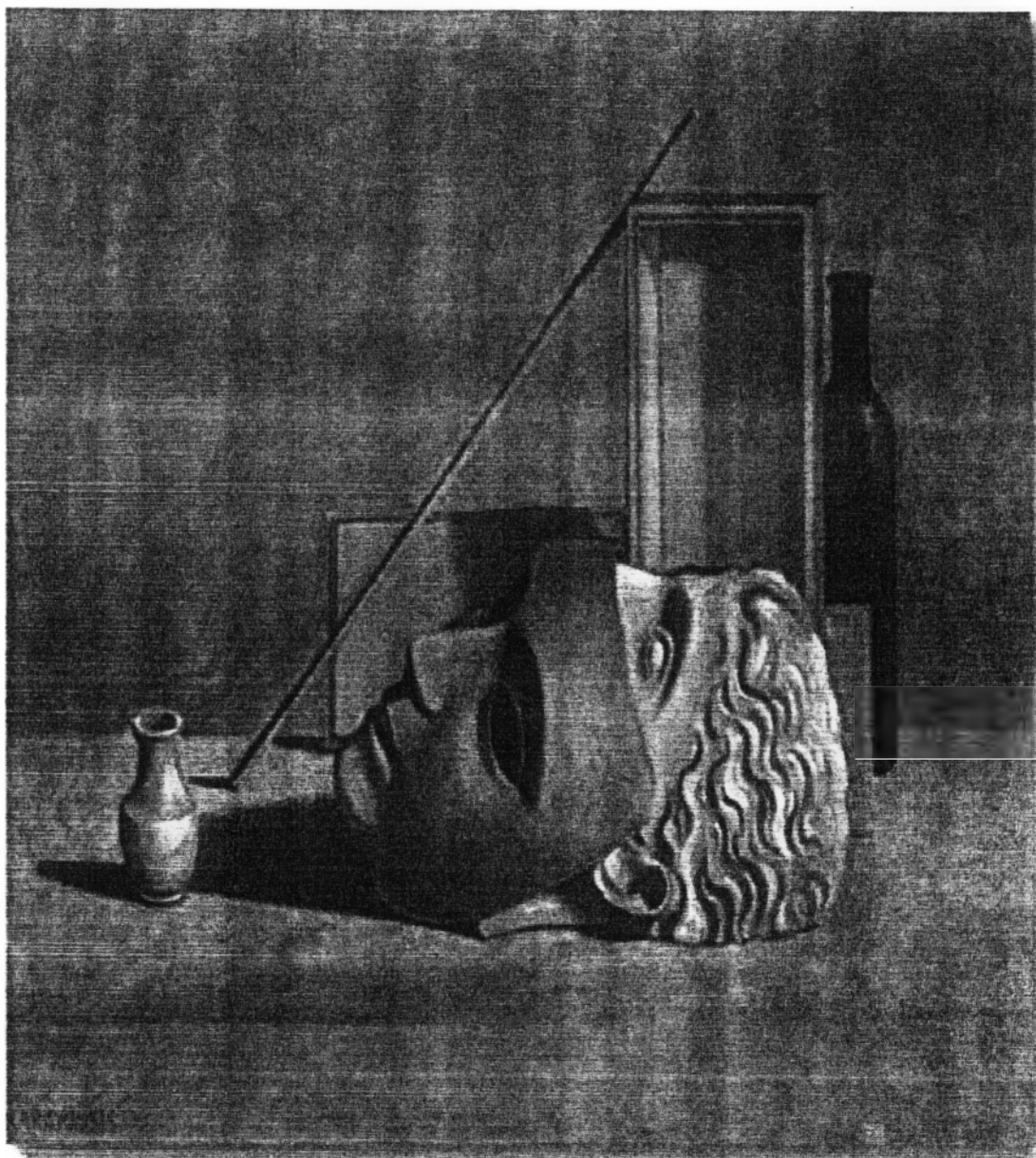
ΠΟΡΟΙ ΤΟΥ ΥΠ.ΕΣ.ΔΔ. & Α. ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Οι προϋπολογιζόμενοι πόροι του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης για την τετραετία 1998 – 2001 που θα διατεθούν για την εφαρμογή του προγράμματος « ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ » και ειδικότερα για την υλοποίηση της **ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ** και την υποστήριξη των **ΝΕΩΝ ΟΤΑ**, προέρχονται κατ ' αρχήν από τρεις πηγές :

Α. Τους Κεντρικούς Αυτοτελείς Πόρους (Κ.Α.Π.)

Β. Τη Συλλογική Απόφαση Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Σ.Α.Τ.Α.)

Γ. Το κονδύλι που διατίθεται για την παροχή άτοκων δανείων στους ΟΤΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2. ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.

Το γεγονός ότι ο τουρισμός είναι ουσιαστικά ένας ιδιόμορφος και ταχύτατα αναπτυσσόμενος τομέας της παγκόσμιας οικονομίας, καθώς και ότι συνδέεται άμεσα με κοινωνικές και πολιτισμικές αλλαγές στις σύγχρονες κοινωνίες, εξηγεί τις μεγάλες δυσκολίες που υπάρχουν στην εννοιολογική οριοθέτηση και ταξινόμηση των βασικών στοιχείων που συναρθρώνουν την έννοια « τουρισμός⁴ ».

Στόχος αυτού του υποκεφαλαίου είναι αφενός η ανάλυση των διαφορετικών στοιχείων του σύγχρονου τουρισμού με βάση τις διεθνώς αποδεκτές οριοθετήσεις και αφετέρου η κριτική προσέγγιση στα προβλήματα, τους περιορισμούς και τη συχνά μονοσήμαντη στατιστική καταγραφή ορισμένων εννοιών του σύγχρονου τουρισμού.

Η σχετικά πρόσφατη ανάπτυξη του τουρισμού και η αδυναμία να οριστεί αρχικά η έννοια του « ταξιδιώτη », αποτέλεσε το πρώτο και βασικό πρόβλημα στην εννοιολογική οριοθέτηση του τουρισμού. Ένα δεύτερο ζήτημα προέκυψε από την επιδίωξη αρχικά των επιστημόνων που ασχολούντο με τον κλάδο να ορίσουν την έννοια του τουρίστα, ώστε να μπορεί να αποτιμηθεί στατιστικά η μετακίνηση και η δαπάνη του.

Αντίθετα οι έννοιες του τουρισμού, του τουριστικού τομέα ή της τουριστικής περιοχής αναλύονται με διαφορετικούς τρόπους και η χρήση τους ποικίλλει συχνά ανάλογα με την επιστημονική προέλευση του επιστήμονα που τις χρησιμοποιεί.

Επιπλέον ακόμη και στις αποδεκτές από τους διεθνείς οργανισμούς οριοθετήσεις της έννοιας, π.χ. του τουρίστα, υπάρχουν σημαντικές αντιφάσεις που σχετίζονται αφενός με τη στατιστική κυρίως προέλευση των επιστημόνων που διαμόρφωσαν αυτές τις οριοθετήσεις και αφετέρου με τη χρονική απόσταση που χωρίζει τις αρχικές αυτές αναλύσεις από την κατοπινή εξέλιξη του τουρισμού που άλλαξε πολλά από τα επιστημονικά δεδομένα αυτών των ταξινομήσεων.

4. Τσάρτας Π. "Τουρίστες, ταξίδια, Τόποι Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό" Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 1986.

Τέλος μια εγγενής δυσκολία που παρουσιάζουν αυτές οι οριοθετήσεις είναι ότι επιδιώκουν να περιγράψουν περιοριστικά τα τυπολογικά χαρακτηριστικά αυτών των εννοιών, ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν στις διεθνείς στατιστικές και μελέτες και με αυτόν τον τρόπο ακυρώνουν το δυναμικό στοιχείο που εμπεριέχεται στον τουρισμό είτε ως τομέας της οικονομίας.

Σε κάθε περίπτωση θεωρούμε ότι κάθε προσπάθεια να υπάρξουν απόλυτες ή στατικές οριοθετήσεις παρουσιάζει προβλήματα, και η επιδίωξη πρέπει να είναι ουσιαστικά να υπάρξει ένας - όσο αυτό είναι δυνατόν - κοινός επιστημονικός λόγος γύρω από τις έννοιες που αποδίδουμε στα διαφορετικά στοιχεία που αποτελούν τον τουρισμό.

2.1 Οργανωμένος τουρισμός : **« δημοκρατικοποίηση » του δικαιώματος στον** **τουρισμό.**

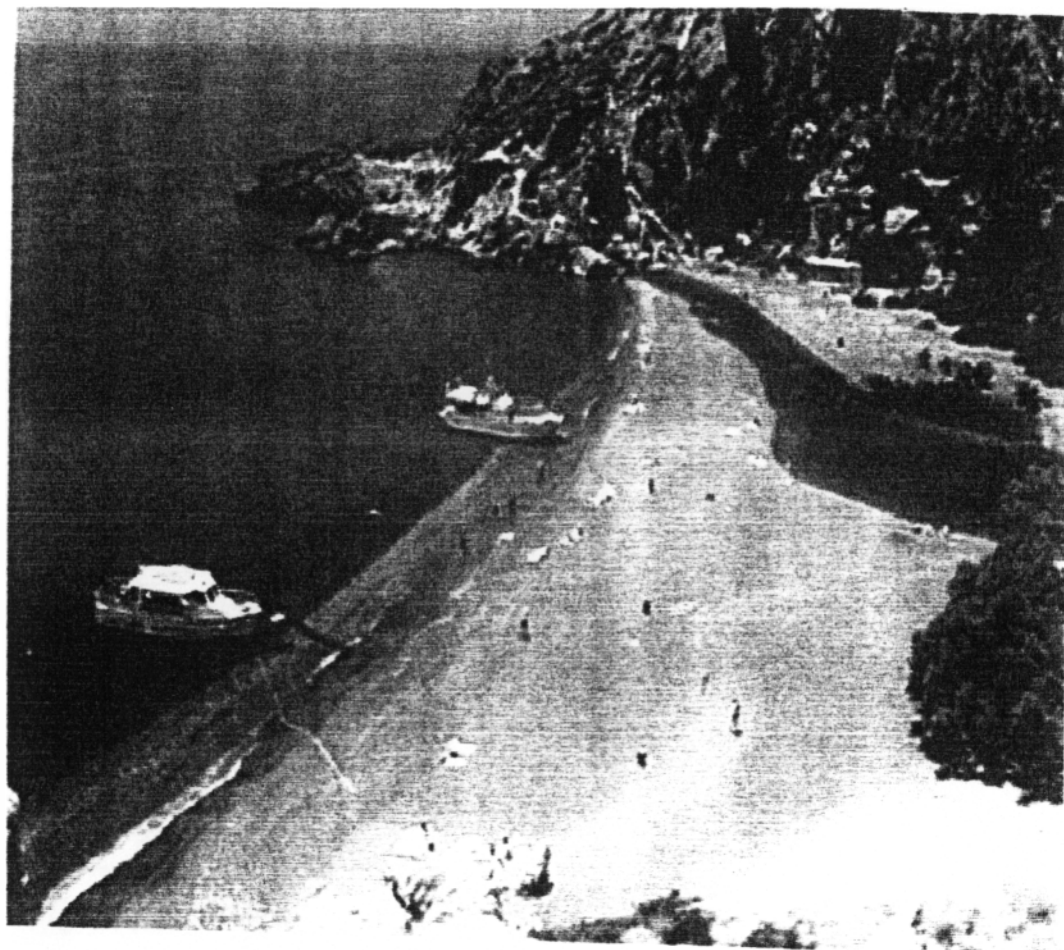
Η ανάπτυξη των σύγχρονων μεταφορικών μέσων καθώς και η επέκταση και διεθνοποίηση της υποδομής του τουρισμού (ξενοδοχεία, πρακτορεία, εταιρείες ενοικίασης αυτοκινήτων κτλ.) οδήγησε και σε μία εντυπωσιακή αύξηση της ζήτησης με αποτέλεσμα τη σταδιακή μετατροπή του τουρισμού⁵ σε έναν τομέα με τεράστιες οικονομικές προοπτικές στον παγκόσμιο χώρο.

Αυτό έγινε αιτία από τη δεκαετία του '60 να αναπτυχθούν μεγάλες διεθνείς εταιρείες τουρισμού που ξεκίνησαν κατά κύριο λόγο από τον κλάδο των πρακτορείων και ειδικεύθηκαν στην οργάνωση, προβολή και πώληση ενός « πακέτου » τουριστικών υπηρεσιών σχετικών με το ταξίδι.

Ο τουρίστας αγοράζει ουσιαστικά από αυτές τις εταιρείες ένα οργανωμένο ταξίδι το οποίο περιλαμβάνει συνήθως τα εξής στοιχεία :

- α) μεταφορά (μετάβαση και επιστροφή) στον τόπο προορισμού και κατόπιν στο ξενοδοχείο,
- β) διαμονή σε ξενοδοχείο ή άλλο κατάλυμα,
- γ) διατροφή (πλήρης ή ορισμένα γεύματα),
- δ) ξεναγήσεις σε αξιοθέατα και μουσεία.

Πολλές φορές στην τιμή περιλαμβάνονται και άλλες υπηρεσίες όπως : εκδρομές, συμμετοχή σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, ενοικίαση αυτοκινήτου κ.α.

Ο ρόλος των εταιρειών αυτών δεν εξαντλείται βέβαια στην πώληση, εφόσον έχουν τις περισσότερες φορές αντιπροσώπους στις χώρες υποδοχής και στα ταξίδια οι τουρίστες συνοδεύονται συνήθως από υπάλληλο της εταιρείας.

Όπως είναι φυσικό, το νέο αυτό προϊόν ήταν ελκτικό γιατί έλυne πολλά προβλήματα που μπορούν να παρουσιαστούν ειδικά στα διεθνή ταξίδια όπως : ασφάλεια, κρατήσεις δωματίων, αδυναμία συνεννόησης στη γλώσσα της περιοχής, οργάνωση εκδρομών και δραστηριοτήτων.

5. Τσάρτας Π. "Τουρίστες, ταξίδια, Τόποι Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό" Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 1986.

Ουσιαστικά το οργανωμένο ταξίδι απάλλαξε τους τουρίστες από όλες τις διαδικασίες που είναι απαραίτητες για τη διεξαγωγή ενός ταξιδιού, ιδιαίτερα σε ξένη χώρα. Εκτός από αυτές τις υπηρεσίες ένα επιπλέον στοιχείο που επηρέασε θετικά την ανάπτυξη του οργανωμένου τουρισμού ήταν οι φτηνές τιμές που προσφέρει και που επιτυγχάνονται μέσα από τα μακροχρόνια συμβόλαια αλλά και τις οικονομικές διασυνδέσεις που έχουν αυτές οι εταιρείες με ξενοδοχεία και αεροπορικές εταιρείες.

Ένα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εταιρειών αυτών που αποτελεί και αντικείμενο του ενδιαφέροντος της κοινωνιολογίας του τουρισμού είναι η οργανωτική τους διάρθρωση σε συνδυασμό με τη διεθνοποίηση των εργασιών τους την τελευταία τριακονταετία.

Αναφερόμαστε στη συγκέντρωση με άμεσο ή έμμεσο τρόπο στις εταιρείες αυτές ενός μεγάλου ποσοστού των τουριστικών επιχειρήσεων και υπηρεσιών στο παγκόσμιο χώρο μέσα από συμφωνίες ή εξαγορές.

Με αυτόν τον τρόπο οι εταιρείες αυτού του τύπου συνδέονται με ξενοδοχεία, αεροπορικές εταιρείες, τράπεζες κ.ά. και διαμορφώνουν μία ολιγοπωλιακή κατάσταση στον παγκόσμιο τουρισμό.

Αυτή η εξέλιξη δημιουργεί πολλά προβλήματα στις αναπτυσσόμενες τουριστικές χώρες ή περιοχές οι οποίες σε σημαντικό ποσοστό εξαρτούν την οικονομική τους ανάπτυξη από το διεθνή τουρισμό. Η ανάπτυξη του οργανωμένου τουρισμού σήμανε ουσιαστικά και τη « βιομηχανοποίηση » του τουρισμού μέσα από μεθόδους καθετοποίησης των προσφερομένων υπηρεσιών και μετατροπής τελικά του τουρισμού σε ένα προϊόν με τυποποιημένα χαρακτηριστικά, τα οποία προσδιορίζουν και την τιμή του αλλά και την ανταγωνιστικότητά του στη διεθνή αγορά.

2.2. Ο τουρισμός προωθείται από την πολιτική των εταιρειών τουρισμού, των κρατών και των οργανώσεων του κλάδου.

Η τεράστια ανάπτυξη του τουρισμού που στο τέλος της δεκαετίας του '80⁶ αναδεικνύεται σε πρώτο κλάδο της παγκόσμιας οικονομίας και συμβάλλει στη δημιουργία πολλών θέσεων απασχόλησης, προωθείται συστηματικά από ένα πολύ μεγάλο αριθμό διεθνών ιδιωτικών εταιρειών που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με αυτόν (πρακτορεία, ξενοδοχεία, μεταφορικές εταιρείες κτλ.). Τα αμφιλεγόμενα οφέλη του τουρισμού στην οικονομική ανάπτυξη – που θα αναλυθούν συστηματικά σε επόμενο κεφάλαιο αυτού του βιβλίου – γίνονται παράλληλα αιτία για μια συστηματική προώθηση της ανάπτυξης της υποδομής και του θεσμικού πλαισίου του τομέα από την πολιτική πολλών αναπτυγμένων αλλά και αναπτυσσομένων κρατών του κόσμου τα οποία προσβλέπουν στο τουριστικό συνάλλαγμα αλλά και στις θέσεις απασχόλησης που δημιουργεί ο τουρισμός σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Η σταδιακή μετατροπή του τουρισμού σε θεσμό και οικονομικό κλάδο μεγάλης δυναμικής πολλαπλασίασε χρόνο με το χρόνο τους οργανισμούς και τις οργανώσεις που σε διεθνές, εθνικό και τοπικό επίπεδο – και εκφράζοντας διαφορετικά συμφέροντα και επιδιώξεις – προωθούν και προβάλλουν τον τουρισμό στον παγκόσμιο χώρο.

6. Τσάρτας Π. "Τουρίστες, ταξίδια, Τόποι Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό" Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 1986.

Σε πολλές περιπτώσεις οι τρεις αυτοί παράγοντες καταλήγουν, ξεκινώντας από διαφορετική αφετηρία και χώρο αναφοράς, στη μεταπολεμική περίοδο να συνθέτουν ένα κοινωνικό οικονομικό πλέγμα συμφερόντων που προωθεί συνολικά την τουριστική ανάπτυξη σε όλα τα επίπεδα.

Σε κάποιο βαθμό αυτό το γεγονός συνδέεται με τη διαρκώς μεγαλύτερη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη ενός πολύ μεγάλου αριθμού κρατών ή περιοχών του κόσμου. Αυτό εξηγεί και το αυξανόμενο ενδιαφέρον που υπάρχει για την ανάπτυξη, την προώθηση, την προβολή και τον έλεγχο του τουριστικού τομέα από ένα πλήθος φορέων και ομάδων συμφερόντων.

2.3. Η μετατροπή του τουρισμού σε καταναλωτικό προϊόν : διαφοροποίηση τιμών και εξειδίκευση υπηρεσιών.

Τη θεσμοποίηση του τουρισμού στις σύγχρονες κοινωνίες και την οργάνωση του ως κλάδου της οικονομίας ακολουθεί – ιδιαίτερα μετά το 1970 – η μετατροπή του σε καταναλωτικό αγαθό των αναπτυγμένων κοινωνιών με χαρακτηριστικά και ιδιότητες ίδιες με πολλά άλλα καταναλωτικά αγαθά. Αυτή η εξέλιξη συνδέεται τόσο με την ανάπτυξη του οργανωμένου τουρισμού όσο και με τα νέα καταναλωτικά πρότυπα που κυριαρχούν στις αναπτυγμένες κοινωνίες και κατευθύνονται προς προϊόντα που χαρακτηρίζονται ως « νέα », « εξειδικευμένα », « μοντέρνα », ή « εξωτικά » και συνδέονται με το μαζικό πολιτισμό.

Ο οργανωμένος τουρισμός πωλεί ένα τουριστικό ταξίδι ως καταναλωτικό προϊόν με διαφορετικά συχνά χαρακτηριστικά και συνακόλουθα με διαφορετικές τιμές.

Το καταναλωτικό προϊόν στην περίπτωση αυτή ταυτίζεται με την περιοχή που επισκέπτεται ο τουρίστας, π.χ. Ισπανία, ενώ τα διαφορετικά χαρακτηριστικά είναι ο αριθμός και η ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών, όπως π.χ. εάν θα συμπεριληφθούν κάποιες εκδρομές ή ξεναγήσεις καθώς και η κατηγορία και η θέση του ξενοδοχείου. Το αποτέλεσμα είναι ότι το ίδιο ουσιαστικά προϊόν « πωλείται » διαφοροποιημένο κατά ομάδες χαρακτηριστικών με διαφορετικές τιμές σε διαφορετικές – κοινωνικοοικονομικά – κατηγορίες τουριστών – καταναλωτών.

7. Τσάρτας Π. Τουρίστες, ταξίδια, Τόποι Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό Έκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 1986.

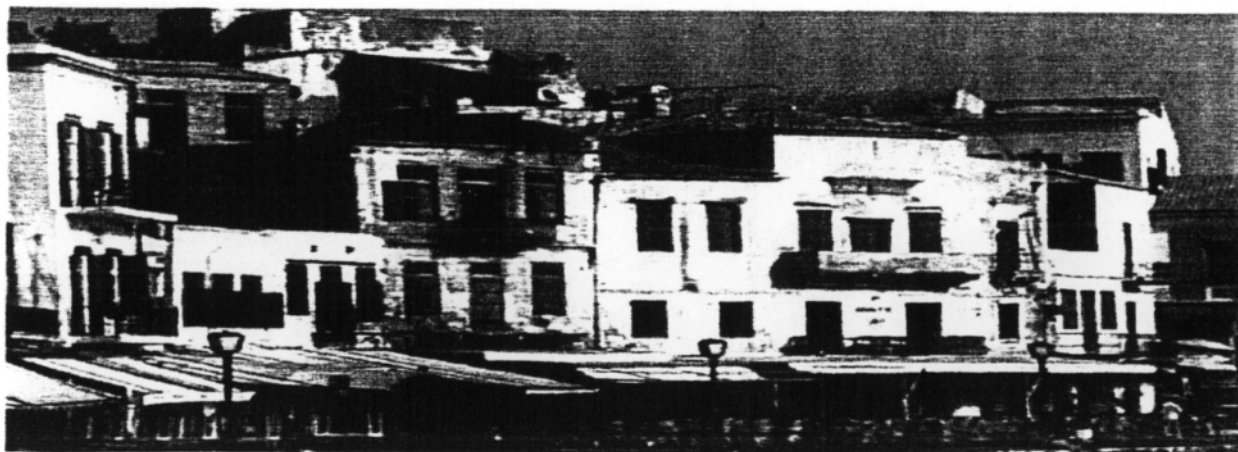
Το προϊόν τουρισμός επιδιώκει την εξειδίκευση του ώστε να μπορεί να απευθύνεται και στα διαφορετικά γούστα και κίνητρα των καταναλωτών όπως και κάθε άλλο προϊόν που ξεκινώντας από κάποια βασικά χαρακτηριστικά σταδιακά εξειδικεύεται.

Στην περίπτωση του τουρισμού αυτή η εξειδίκευση εμφανίζεται με την ανάπτυξη των ειδικών, εναλλακτικών και νέων μορφών τουρισμού οι οποίες προσφέρουν στους τουρίστες υπηρεσίες σχετικές με το ειδικό κίνητρο που το οδήγησε σε αυτό τον τύπο ταξιδιών.

Ο τύπος των προσφερομένων υπηρεσιών και τα χαρακτηριστικά των κινήτρων προσδιορίζουν και τη σημασία αυτών των εξειδικευμένων μορφών τουρισμού, π.χ. συνεδριακός τουρισμός, αθλητικός τουρισμός, πολιτιστικός τουρισμός, οικολογικός τουρισμός κ.ά.

Αυτή η εξειδίκευση ως προς το αντικείμενο του τουρισμού συμπληρώνει τις άλλες τρεις εξειδικεύσεις που σχετίζονται με την ποιότητα, την ποσότητα και την τιμή των προσφερομένων υπηρεσιών. Ο τουρισμός είναι πλέον ένα καταναλωτικό προϊόν με ποικιλία χαρακτηριστικών που επιτρέπουν στις εταιρείες οι οποίες ασχολούνται με αυτόν να διαμορφώσουν ένα ευέλικτο και ανταγωνιστικό μάρκετινγκ με στόχο τις διαφορετικές ομάδες των καταναλωτών.

Ο τουρισμός μετατρέπεται άρα σε « τουρισμούς », ώστε να μπορεί να ανταποκριθεί στη ζήτηση του μεγάλου και διαφορετικού πλήθους των αγοραστών του. Οι μεγάλες εταιρείες του τουρισμού αναλαμβάνουν το ρόλο της προβολής και της πώλησης αυτού του πολυσχιδούς καταναλωτικού προϊόντος παραθέτοντας τους διαφορετικούς τύπους του στα διαφημιστικά τους φυλλάδια : από το αίτημα για περισσότερο ελεύθερο χρόνο που μόνο οι πλούσιοι είχαν, φτάνουμε στον τουρισμό για όλους.

2.4. Ο τουρισμός γίνεται ένα « σύγχρονο » κοινωνικό αγαθό.

Η θεσμική κατοχύρωση της άδειας μετ' αποδοχών ως μία από τις κατακτήσεις του σύγχρονου κοινωνικού κράτους συνδέθηκε άμεσα με την απόδοση στο τουριστικό ταξίδι των χαρακτηριστικών ενός « κοινωνικού αγαθού » που αποτέλεσε προϊόν και αποτέλεσμα των πολιτικών που εφάρμοσε το κοινωνικό κράτος της μεταπολεμικής περιόδου. Ο τουρισμός γίνεται υπό αυτή την έννοια μια « κατάκτηση » του σύγχρονου εργαζόμενου που αποσκοπεί στην ξεκούραση και την ψυχαγωγία του ώστε να μπορεί να διατηρεί ή και να αυξάνει την παραγωγικότητά του.

Αυτό το κοινωνικό αγαθό προσφέρεται υποχρεωτικά και σχεδόν δωρεάν σε ένα σημαντικό αριθμό εργαζομένων μετά την καθιέρωση του 13^{ου} αλλά και 14^{ου} μισθού στους εργαζομένους καθώς και των τεσσάρων και πέντε εβδομάδων αδείας.

Την πολιτική αυτή του κράτους ακολουθούν άλλωστε και πολλές ιδιωτικές εταιρείες και οργανισμοί του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα που προσφέρουν διαφόρων τύπων ταξίδια στους εργαζομένους καθώς και των τεσσάρων και πέντε εβδομάδων αδειάς.

Την πολιτική αυτή του κράτους ακολουθούν άλλωστε και πολλές ιδιωτικές εταιρείες και οργανισμοί του δημοσίου και ιδιωτικού τομέα που προσφέρουν διαφόρων τύπων ταξίδια στους εργαζομένους είτε για λόγους εκπαιδευτικούς ή επιστημονικούς (συνέδρια, ταξίδια κινήτρων κτλ.), είτε ως δώρο ή πριμ (κοινωνικός τουρισμός, εκπαιδευτικός τουρισμός).

Το περιεχόμενο του τουρισμού⁸ γίνεται υπό αυτήν την έννοια ίδιο με κάθε υπηρεσία που ο μέσος πολίτης θεωρεί ότι πρέπει να του προσφέρεται από το κράτος αλλά και από τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας και προσμετράται στην έννοια του « κοινωνικού μισθού ».

Παράλληλα εκτός από τη θεσμική και κοινωνική σημασία που ο τουρισμός προσέλαβε κατά την μεταπολεμική περίοδο, αποτελεί και ένα αγαθό το οποίο ο σύγχρονος μαζικός πολιτισμός προβάλλει και συγκροτημένα προωθεί ως μία από τις ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου, ιδιαίτερα δε του κατοίκου των μεγαλουπόλεων που πιέζεται και συνθλίβεται από τους έντονους ρυθμούς της ζωής και της εργασίας.

Με αυτόν τον τρόπο η χρήση αυτού του αγαθού αποκτάει έναν σχεδόν « καταναγκαστικό » χαρακτήρα για τους κατοίκους των αναπτυγμένων χωρών που επηρεάζονται από τις συλλογικές συμπεριφορές που τείνουν να επικρατήσουν στις κοινωνικές αυτές και κατατάσσουν τον τουρισμό ως ένα από τα πλέον δημοφιλή νέα καταναλωτικά αγαθά.

Η περίοδος των διακοπών αναδεικνύεται ως χρόνος « συλλογικής χρήσης » αυτού του αγαθού προκαθορισμένος από μία κρατική πολιτική που αποβλέπει και στο ρόλο του τουρισμού ως θεσμού κοινωνικού ελέγχου της σύγχρονης καταναλωτικής κοινωνίας.

8. Τσάρτας Π. "Τουρίστες, ταξίδια, Τόποι Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό" Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 1986.

2.5. ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ.

Η ανάπτυξη του τουριστικού τομέα σε παγκόσμιο επίπεδο είναι ραγδαία τα τελευταία χρόνια και σηματοδοτεί την ιδιαίτερη οικονομική δυναμική ενός κλάδου που οι δραστηριότητες του περικλείουν ένα εντυπωσιακό σύμπλεγμα δραστηριοτήτων και υπηρεσιών.

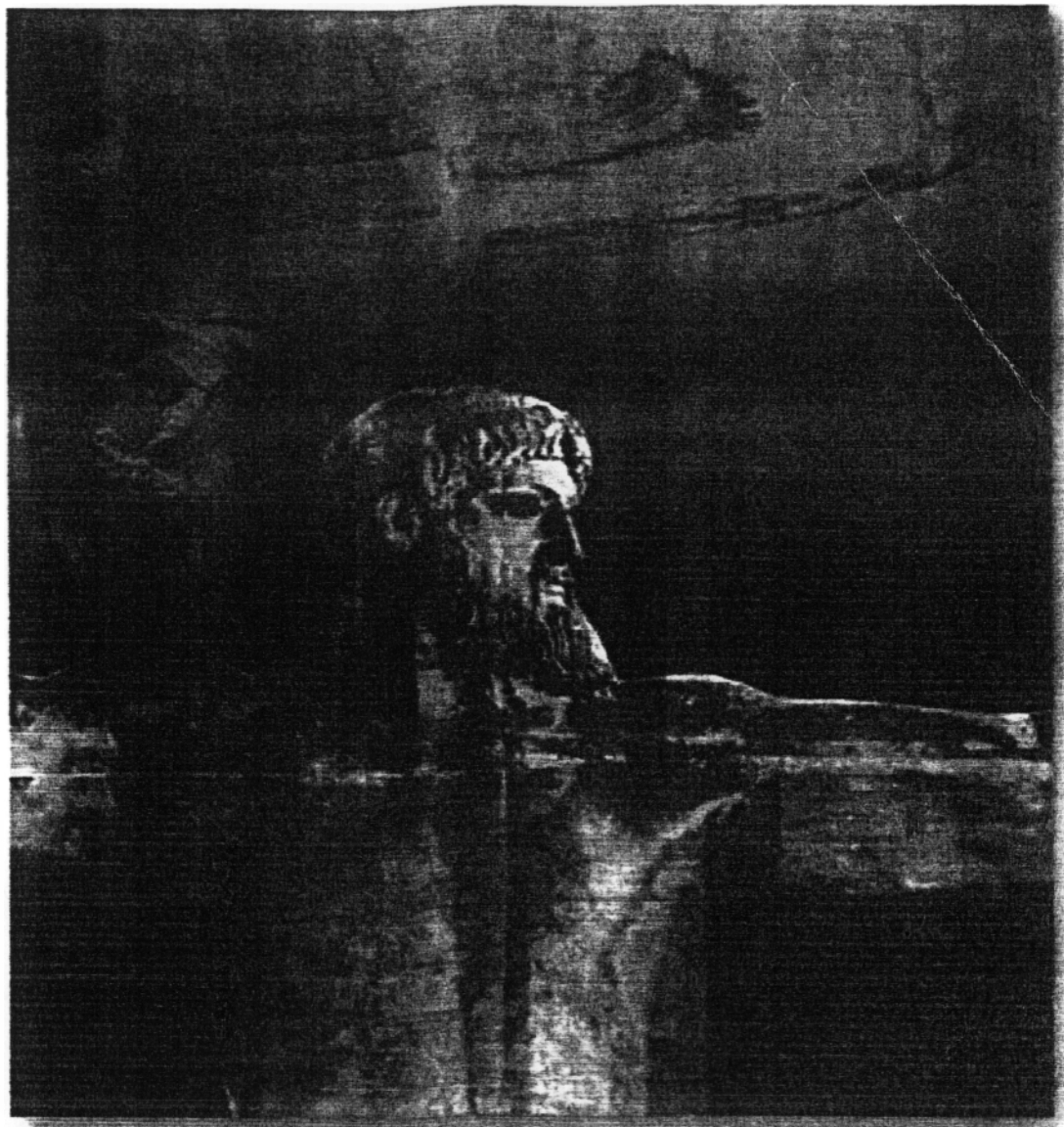
Σύμφωνα με στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις αυξήθηκαν κατά 18 φορές την περίοδο 1950-1991 φτάνοντας από τα 25 περίπου εκατομμύρια άτομα το 1950 στα 455 εκατομμύρια άτομα το 1991 ενώ κατά την ίδια χρονική περίοδο οι εισπράξεις (σε εκατομμύρια δολάρια) αυξάνονται κατά 124 φορές φτάνοντας από τα 2,1 δισεκατομμύρια δολάρια στα 261 δισεκατομμύρια δολάρια το 1991.

Οι αριθμοί αυτοί - όπως είναι φυσικό - εκφράζουν και το σημαντικό ρόλο που έχει αποκτήσει η δαπάνη για τουριστικά ταξίδια στο σύγχρονο κόσμο. Ιδιαίτερα στις αναπτυγμένες χώρες του κόσμου αυτή η δαπάνη συμπεριλαμβάνεται στις βασικές δαπάνες των οικογενειακών προϋπολογισμών των κατοίκων τους.

Η ταχύτατη αυτή ανάπτυξη του τουρισμού στον παγκόσμιο χώρο αντανakλά την ιδιαίτερη κοινωνική σημασία του τουριστικού ταξιδιού, το οποίο μετατρέπεται από καταναλωτικό αγαθό των πλουσίων (δεκαετία του '50 και '60) σε αγαθό της διευρυμένης μεσαίας τάξης των αναπτυγμένων χωρών (δεκαετία του '70 και μετά).

Αυτή η εξέλιξη οφείλεται κατά κύριο λόγο στην ανάπτυξη του οργανωμένου μαζικού τουρισμού αλλά και στη σταδιακή κατάργηση πολλών εμποδίων στην ελεύθερη διακίνηση ατόμων. Ιδιαίτερα μετά το 1970.

Ο τουριστικός τομέας είναι σύμφωνα με πρόσφατες εκτιμήσεις η μεγαλύτερη παγκόσμια « βιομηχανία » τόσο σε δαπάνη όσο και σε απασχολούμενους. Είναι χαρακτηριστικά δε ότι για πολλές αναπτυσσόμενες χώρες του κόσμου ο τουρισμός είναι ένας από τους κυριότερους κλάδους της οικονομίας τόσο σε εισόδημα, όσο και σε αριθμό απασχολούμενων, γεγονός που τον καθιστά κύριο μοχλό της συνολικότερης ανάπτυξής τους. Σύμφωνα Δε με πρόσφατες προβλέψεις ο τουρισμός θα συνεχίσει να αναπτύσσεται με ρυθμό 3% έως 5% ετήσια έως το 2000, απαιτώντας διαρκώς και περισσότερο εργατικό δυναμικό αλλά και επενδύσεις για την επέκτασή του

Η αποτίμηση της σταδιακής μετατροπής ενός περιθωριακού κλάδου ορισμένων οικονομιών σε κλάδο - κλειδί στην εξέλιξη της παγκόσμιας οικονομίας - σε μια χρονική περίοδο είκοσι έως τριάντα ετών (1950 έως και τέλος της δεκαετίας του '70) απαιτεί πτώσεων της ανάπτυξης του τουρισμού.

Αρχικά πρέπει να σημειωθεί ότι η τουριστική ανάπτυξη συγκεντρώνεται σταθερά σε όλη τη μεταπολεμική περίοδο σε δύο περιοχές :: στην Ευρώπη και στη Β. Αμερική, που αποτελούν παράλληλα και τις περιοχές όπου κατά κύριο λόγο συγκεντρώνονται οι οικονομικά αναπτυγμένες χώρες του κόσμου.

Αναμφίβολα η τάση συγκέντρωσης σταδιακά μειώνεται αφού από τη δεκαετία του '50 όπου το ποσοστό των διεθνών αφίξεων κυμαινόταν γύρω στο 90% για τις δύο περιοχές, φτάνουμε στην αρχή της δεκαετίας του '90 σε ένα ποσοστό της τάξης του 75%.

Αυτή η σταδιακή μείωση των διεθνών αφίξεων στις δύο περιοχές δεν συνεπάγεται και αντίστοιχη μείωση της τουριστικής ανάπτυξής τους με όρους οικονομικούς αφού στην ίδια περίοδο η σημαντική αύξηση των εισοδημάτων Δε αυτές τις περιοχές οδηγεί σε εντυπωσιακή αύξηση των ταξιδιών εσωτερικού τουρισμού σε αυτές. Παράλληλα στις δύο αυτές περιοχές εμφανίζονται και ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά ενδοπεριφερειακών ταξιδιών γεγονός που σχετίζεται με διαφορετικούς κοινωνικούς και οικονομικούς παράγοντες, όπως π.χ. το κόστος, η απόσταση, τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των τουριστών, η παράδοση (ταξίδια από Ηνωμένες Πολιτείες προς Καναδά και ταξίδια στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης) κτλ. Αποτέλεσμα αυτής της συγκέντρωσης των τουριστικών ρευμάτων στις δύο περιοχές είναι ότι η τουριστική ανάπτυξη τους εμφανίζει σταθερότητα ενώ αποτελούν τις κυριότερες τουριστικές αγορές στον παγκόσμιο χώρο τόσο σαν περιοχές υποδοχής τουριστών όσο και σαν περιοχές αποστολής τουριστών.

Η επιβράδυνση των ετήσιων ρυθμών ανάπτυξης του τουρισμού στις περιοχές αυτές τις δύο τελευταίες δεκαετίες αντανakλά αφενός μια συνολική αναπροσαρμογή της διεθνούς ζήτησης προς νέα και περισσότερο εξειδικευμένα τουριστικά προϊόντα και αφετέρου την ανάδειξη νέων τουριστικών περιοχών που προέρχονται κυρίως από την Ασία, τη Β. Αφρική και τον Ειρηνικό.

Πολλές από τις χώρες που βρίσκονται σε αυτές τις περιοχές γνώρισαν μια εντυπωσιακή με ρυθμούς τουριστική ανάπτυξη οφειλόμενη τόσο στη στροφή της ζήτησης προς νέους « εξωτικούς », « περιπετειώδεις » και « παραδοσιακούς » προορισμούς που συνδυάζουν όλα τα χαρακτηριστικά των σύγχρονων κινήτρων των τουριστών.

Η ιδιαιτερότητα αυτών των νέων τουριστικών περιοχών, που περιλαμβάνουν έναν διαρκώς αυξανόμενο αριθμό χωρών που αποτελούν προορισμό του διεθνούς τουρισμού, έγκειται στην καθοριστική σημασία που έχει αποκτήσει ο τουρισμός στη συνολικότερη οικονομική ανάπτυξη τους.

Πάρα πολύ μεγάλος αριθμός αυτών των νέων « τουριστικών » χωρών προσβλέπει στον τουρισμό ως κλάδο ο οποίος θα τις οδηγήσει στην ανάπτυξη και την ευημερία.

Αυτό το γεγονός διαφοροποιεί αυτές τις χώρες από τις « τουριστικές » χώρες των αναπτυγμένων περιοχών του κόσμου (Ευρώπη, Β. Αμερική) οι οποίες μπορεί να έχουν τουριστική ανάπτυξη, αλλά δεν παύουν να ενισχύουν ευρύτερα και την παραγωγική δομή της οικονομίας τους ώστε να αποφεύγουν τις δυσμενείς εξαρτήσεις από έναν μόνο κλάδο και μάλιστα εξωγενώς ενεργοποιούμενο, αφού ο εσωτερικός τουρισμός στις περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες δεν είναι αρκετά αναπτυγμένες ή ικανός εισοδηματικά να συμβάλλει στην ανάπτυξη.

Η παγκόσμια τουριστική ανάπτυξη άλλωστε εξαρτάται άμεσα από την συνολικότερη οικονομική ανάπτυξη μιας μικρής σχετικά ομάδας αναπτυγμένων χωρών (Ην. Πολιτείας, Γερμανία, Γαλλία, Μ. Βρετανία, Καναδάς, Ιαπωνία κ.ά.), οι οποίες διαμορφώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό της ετήσιας τουριστικής ζήτησης, ενεργοποιούν το συντριπτικό ποσοστό των παγκοσμίων τουριστικών επενδύσεων και διαθέτουν την κατάλληλη τεχνογνωσία για την ανάπτυξη του τουρισμού.

Το ειδικό βάρος άρα που η τουριστική ανάπτυξη έχει για την κάθε χώρα ή περιοχή σε οικονομικό και αναπτυξιακό επίπεδο είναι ζήτημα που σχετίζεται με τον τύπο ανάπτυξης που αυτή ακολούθησε.

Στη διαμόρφωση δε των διαφορετικών τύπων τουριστικής ανάπτυξης στην μεταπολεμική περίοδο καθοριστικό ρόλο παίζουν ορισμένοι συντελεστές του σύγχρονου τουρισμού οι οποίοι συνέβαλαν στη συγκρότηση συγκεκριμένων καταναλωτικών προτύπων στο τουριστικό ταξίδι.

Με αυτόν τον τρόπο η αρχικά σχεδόν ενιαία τουριστική ζήτηση σταδιακά τμηματοποιείται δημιουργώντας την ανάγκη μιας αντίστοιχης τμηματοποίησης των χαρακτηριστικών της προσφοράς των τουριστικών περιοχών και άρα του τύπου ανάπτυξης τους.

2.6. Ο τουρισμός ως κοινωνικό φαινόμενο το οποίο ανταποκρίνεται στα κοινωνικά και καταναλωτικά πρότυπα που αναπτύσσονται στη μεταπολεμική περίοδο.

Η αύξηση των εισοδημάτων και του ελεύθερου χρόνου στη μεταπολεμική περίοδο⁹ συνδέεται άμεσα και με μία έντονη επαγγελματική και κοινωνική κινητικότητα στις αναπτυγμένες κοινωνίες που οδήγησε σε μια διόγκωση των μεσαίων στρωμάτων που έχουν ως κύριο χώρο απασχόλησης τις υπηρεσίες.

Οι κοινωνικές και επαγγελματικές ομάδες που εμπλέκονται σε αυτήν την πορεία διαμορφώνουν νέα κοινωνικά και καταναλωτικά πρότυπα που καταγράφουν και προβάλλουν συμβολικά την προσπάθεια τους για κοινωνική άνοδο και αποδοχή.

Ο τουρισμός αποτελεί έναν προνομιακό χώρο ενεργοποίησης αυτών των νέων καταναλωτικών κοινωνικών προτύπων αφού διαθέτει όλα τα στοιχεία που μπορούν να αποτελέσουν έκφρασή τους : ελεύθερο χρόνο, επιδεικτική κατανάλωση, δυνατότητα διαφορετικής ηθικά και κοινωνικά συμπεριφοράς, δραστηριότητες που τονίζουν τη φυσική και πνευματική υγεία (αθλητισμός, εκπαίδευση), πολιτισμικό περιεχόμενο, νέες εμπειρίες και κοινωνικές σχέσεις, υποδομές για ξεκούραση και ψυχαγωγία κ.ά. Το γεγονός παράλληλα ότι όλα αυτά προσφέρονται σε τιμές που μπορούν να ικανοποιήσουν όλα τα επίπεδα εισοδήματος, ισχυροποιεί το ρόλο του τουρισμού ως κοινωνικού φαινομένου το οποίο μπορεί να εκφράσει τα πρότυπα της ανερχόμενης μεσαίας τάξης.

Η πορεία ανάπτυξης του σύγχρονου τουρισμού ανατρέπει και ακυρώνει την περιθωριακή θέση που είχε αυτός ο τομέας στην κοινωνικοοικονομική ανάπτυξη του κόσμου έως το 1940.

9. Τσάρτας Π. "Τουρίστες, ταξίδια, Τόποι Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό" Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 1986.

Αναδεικνύεται ο σύγχρονος τουρισμός ως ένα πολυσχιδές κοινωνικό φαινόμενο, οι διαπλοκές της ανάπτυξης του οποίου επηρεάζουν την κοινωνία, την οικονομία, τον πολιτισμό και το περιβάλλον ενός πλήθους χωρών κόσμου.

2.7 ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟΝ ΤΟΠΟ ΥΠΟΔΟΧΗΣ.

Πρόκειται για ένα ζήτημα που ερευνήθηκαν συστηματικά στην αρχική φάση της ανάπτυξης της κοινωνιολογίας του τουρισμού¹⁰ και αποτέλεσε τη βάση για να αρχίσει ένας γόνιμος επιστημονικός διάλογος γύρω από το ζήτημα του οφέλους το οποίο προκύπτει από την ανάπτυξη του τομέα. Αργότερα υπήρξαν ενδιαφέρουσες συνθετικές προσεγγίσεις στο ζήτημα, αλλά και αμφισβήτηση των εξελικτικών και λειτουργικών προσεγγίσεων οι οποίες κυριαρχούν στην ανάλυσή του.

10. Τσάρτας Π. "Τουρίστες, ταξίδια, Τόποι Κοινωνιολογικές Προσεγγίσεις στον Τουρισμό" Εκδόσεις Παπαζήση Αθήνα 1986.

Παραμένει ένα θέμα καθοριστικό, ιδιαίτερα για τις χώρες υποδοχής τουριστών, οι οποίες επενδύουν πολλά στον τουρισμό, και παράλληλα είναι ένα ζήτημα στο οποίο η κοινωνιολογική παράδοση έχει προσφέρει πολλά στην ερμηνεία και ανάλυσή του.

Η πληθώρα των εμπειρικών μελετών και ερευνών που ασχολήθηκαν με τις κοινωνικές επιπτώσεις του τουρισμού επέβαλε την ανάπτυξη ερμηνευτικών πλαισίων τα οποία θα επεσήμαναν τους τύπους των περιοχών και χωρών όπου οι κοινωνικές επιπτώσεις εμφανίζονται με περισσότερο ολιστικό χαρακτήρα, τη σημασία του τύπου της ακολουθούμενης τουριστικής ανάπτυξης, τη συσχέτιση του τύπου του τουρισμού που επισκέπτεται την περιοχή με τις επιπτώσεις που επέρχονται σε αυτήν, τη συσχέτιση των χαρακτηριστικών της προϋπάρχουσας κοινωνικοοικονομικής κατάστασης με τις επιπτώσεις που επέρχονται στην περιοχή και το βαθμό εξάρτησης που αυτή αποκτάει από τον τουρισμό, ιδιαίτερα στα πλαίσια της διεθνοποίησης της τουριστικής αγοράς, το ρόλο των επιπέδων ανάπτυξης των χωρών υποδοχής με βάση τη διχοτόμηση : αναπτυσσόμενες – αναπτυγμένες χώρες, σε σχέση με την εμφάνιση ή μη των κοινωνικών επιπτώσεων στη χώρα και αλλού.

Το εύρος των μελετώμενων ζητημάτων ήταν ανάλογο της σημασίας που απέκτησε το θέμα των κοινωνικών επιπτώσεων στη συνεχή διεύρυνση και διεθνοποίηση της τουριστικής ανάπτυξης στις δεκαετίες του '60 και '70.

Το ζήτημα που παραμένει στο επίκεντρο των αναλύσεων της κοινωνιολογίας του τουρισμού είναι τα στάδια ανάπτυξης μιας περιοχής υποδοχής, τα οποία συσχετίζονται άμεσα με τον τύπο των κοινωνικών επιπτώσεων, τον τύπο της ακολουθούμενης ανάπτυξης και τη χαρακτηριστικά της ενεργοποιούμενης τουριστικής ζήτησης.

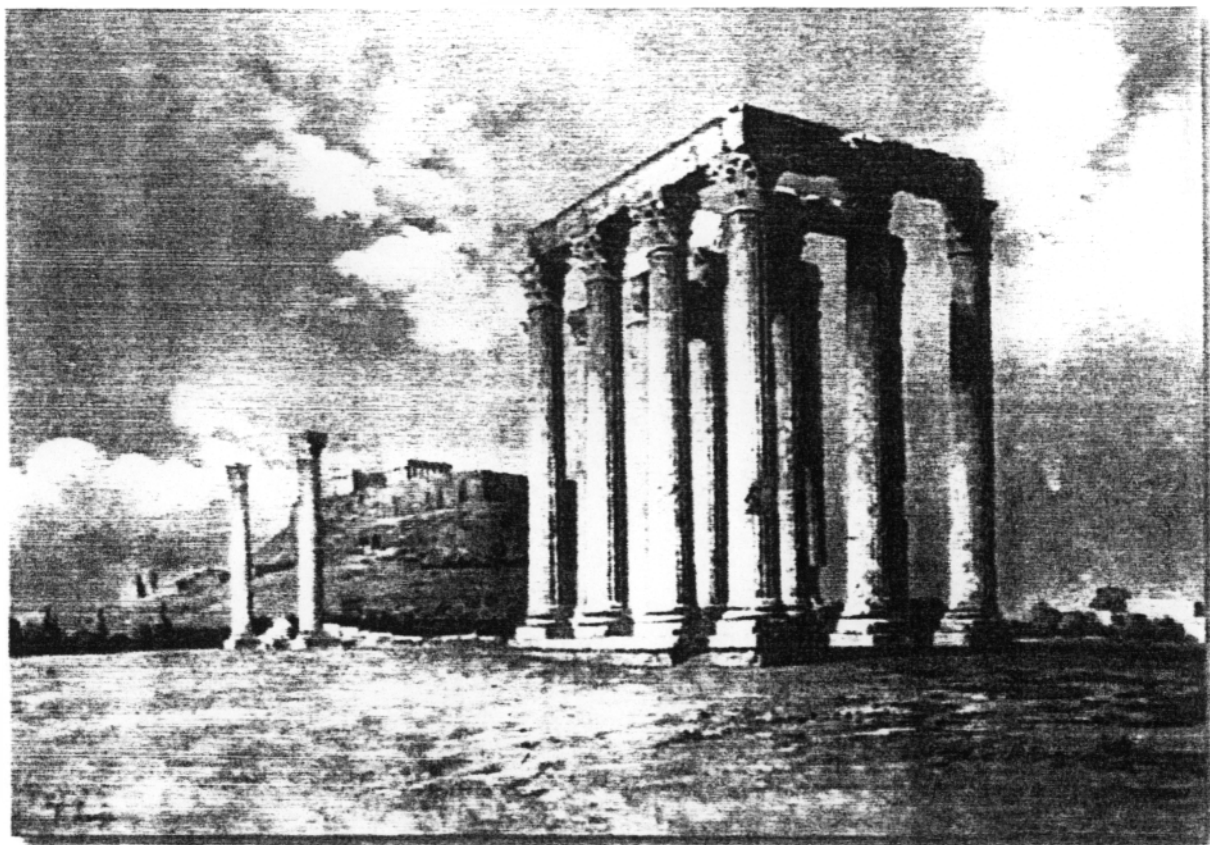
Οι πρώτες εμπειρικές προσεγγίσεις οι οποίες έδωσαν το βασικό περίγραμμα αυτού του ζητήματος ακολουθήθηκαν από περισσότερο σύνθετες αναλύσεις, αλλά και σημαντική κριτική για τη δυνατότητα να ερμηνευθούν οι κοινωνικές επιπτώσεις μέσα από θεωρήσεις εξελικτικού και λειτουργικού χαρακτήρα.

Παρά την κριτική, η βασική θεωρητική προσέγγιση στο ζήτημα παραμένει ισχυρή στο ευρύτερο ερευνητικό πεδίο της κοινωνιολογίας του τουρισμού και συνοψίζει στα ακόλουθα : η τουριστική περιοχή αναπτύσσεται σταδιακά (συνήθως διακρίνονται τρία στάδια) και όσο διαφοροποιείται ο τύπος του τουρισμού (από τους μεμονωμένους τουρίστες φτάνουμε στον οργανωμένο μαζικό τουρισμό στο τρίτο στάδιο), τόσο

ραγδαίες είναι και οι κοινωνικές αλλαγές και ανακατατάξεις στην τοπική κοινωνική δομή, με αποτέλεσμα στο τελευταίο στάδιο να δημιουργείται μία εντελώς « νέα »- όσον αφορά τα κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά - κοινωνική δομή άμεσα επηρεασμένη και εξαρτημένη από τις νέες παραγωγικές και κοινωνικές σχέσεις που εγκαθίδρυσε η ανάπτυξη του τουρισμού στην περιοχή.

Το επόμενο θέμα το οποίο εξετάστηκε στα πλαίσια των κοινωνιολογικών προσεγγίσεων στο ζήτημα των κοινωνικών επιπτώσεων είναι ο ρόλος των διαφορετικών κοινωνικών ομάδων, σε τοπικό επίπεδο, στις διαδικασίες κοινωνικών αλλαγών που δρομολογεί ο τουρισμός. Ιδιαίτερα αναλύθηκαν τα χαρακτηριστικά και η δυναμική της επαγγελματικής και κοινωνικής κινητικότητας που αναπτύσσεται κατά κύριο λόγο στις τουριστικές περιοχές της υπαίθρου.

Το ζήτημα το οποίο επίσης απασχόλησε τους κοινωνιολόγους ήταν οι συγκρούσεις και οι αλλαγές στάσης και συμπεριφοράς ανάμεσα σε άτομα και ομάδες στα πλαίσια εξέλιξης της τουριστικής ανάπτυξης.

Το τελευταίο ζήτημα και ένα από τα πλέον περίπλοκα ήταν η καταγραφή των παραγόντων που καθορίζουν την πορεία ανάπτυξης και τις αντίστοιχες κοινωνικές επιπτώσεις και αλλαγές στην τουριστική περιοχή. Κρίσιμο ερώτημα στο ζήτημα αυτό αναδεικνύεται η δυνατότητα ελέγχου της τουριστικής ανάπτυξης, ώστε οι επιπτώσεις της να λειτουργήσουν εκσυγχρονιστικά στην τοπική παραγωγική και κοινωνική δομή.

Η μελέτη και ερμηνεία των κοινωνικών επιπτώσεων της τουριστικής συμπληρώνει και συνθέτει ουσιαστικά τα πλαίσια κοινωνιολογικής ερμηνείας του σύγχρονου τουρισμού. Οι κοινωνιολογικές αναλύσεις σε αυτό το ζήτημα συνδέονται άμεσα με τις αναλύσεις των χαρακτηριστικών και τύπων τουριστικής ανάπτυξης, αλλά και με τις ευρύτερες απόπειρες θεωρητικής ερμηνείας του τουριστικού φαινομένου μέσα από τη μελέτη των τύπων τουριστών και τουρισμού.

2.8.ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΙΕΣ ΣΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΛΛΑΓΩΝ ΠΟΥ ΕΠΙΦΕΡΕΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.

Ο σημαντικός αριθμός εμπειρικών ερευνών στο θέμα της τουριστικής ανάπτυξης¹¹ και των επιπτώσεων και αλλαγών που αυτή επιφέρει στην περιοχή υποδοχής έχουν αναδείξει ορισμένα θέματα τα οποία απαιτούν περαιτέρω έρευνα.

Αρχικά ο τουρισμός εξετάζεται συνήθως ως μία εξωγενής δύναμη κοινωνικής αλλαγής με χαρακτηριστικά που του επιτρέπουν να δρα « ολιστικά » ανατρέποντας τις υπάρχουσες κοινωνικές δομές οι οποίες συνήθως παρουσιάζονται ως στατικές.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο ο ρόλος του τουρισμού προβάλλεται μονοσήμαντα ως φορέας κοινωνικών αλλαγών χωρίς να αναλύεται επαρκώς η προηγούμενη κοινωνική κατάσταση στην περιοχή ούτε και τα άλλα φαινόμενα τα οποία μπορεί να οδηγούν σε κοινωνικές αλλαγές. Οι κοινωνιολογικές αναλύσεις σε θέματα κοινωνικής αλλαγής, ιδιαίτερα δε όσες σχετίζονται με τον αγροτικό χώρο καθώς και με τη μελέτη των παραγόντων που οδηγούν σε κοινωνικές αλλαγές μέσα από τη διάχυση καινοτομιών σε μία περιοχή, μπορούν να χρησιμεύουν ιδιαίτερα στην εμβάθυνση αυτού του ερευνητικού πεδίου.

Ένας άλλος άξονας που εμφανίζει ερευνητικό ενδιαφέρον είναι η συσχέτιση των κοινωνικών αλλαγών με το χώρο του πολιτισμού και τις διαδικασίες πολιτιστικής διάχυσης που παρατηρούνται στις τουριστικές περιοχές της υπαίθρου. Τέλος σημαντικές είναι οι αδυναμίες που παρουσιάζονται στην ερμηνεία των διαδικασιών ανάπτυξης σε σχέση με τις αντίστοιχες κοινωνικές αλλαγές που επέρχονται στον τόπο υποδοχής τουριστών.

2.9. ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.

Πρόκειται για ένα από τους πλέον γόνιμους και ενδιαφέροντες θεματικούς άξονες στις αναλύσεις της κοινωνιολογίας του τουρισμού, όπου οι συνεισφορές της σημειολογίας της κοινωνικής ανθρωπολογίας και των διαφόρων στοχαστών που ανέλυσαν τα φαινόμενα του «μαζικού πολιτισμού» και της «κοινωνίας της κατανάλωσης» ήταν σημαντικές. Είναι επιπλέον ένα από τα θεματικά πεδία τα οποία επιτρέπουν πολυεπιστημονικές προσεγγίσεις και ερευνητικές αναζητήσεις σε πολλά σύγχρονα κοινωνικά φαινόμενα, όπως τον καταναλωτισμό, τα κοινωνικά χαρακτηριστικά του μεταμοντέρνου κράτους, τη «χρήση» του πολιτισμού ως καταναλωτικού αγαθού κτλ.

Το ζήτημα που απασχόλησε αρχικά τους κοινωνιολόγους – και όχι μόνον – ήταν η χρήση του πολιτισμού στην υλική ή άυλη μορφή του ως «τουριστικού πορου» και οι επιπτώσεις που αυτό το γεγονός επιφέρει στην έννοια και το περιεχόμενο του πολιτισμού. Οι «πολιτιστικοί πόροι» συνθέτουν ένα ευρύ φάσμα στοιχείων τα οποία σχετίζονται αφενός με τον πολιτισμό – στην ευρύτερη έννοια του – και αφετέρου με το φυσικό και δομημένο περιβάλλον (τοπία, παραδοσιακά οικιστικά σύνολα κτλ.).

Ιδιαίτερα σημασία σε αυτή την ανάλυση αποκτάει το ερμηνευτικό πλαίσιο το οποίο εξέτασε τη διαδικασία «εμποριοποίησης» στοιχείων του τοπικού πολιτισμού στα πλαίσια της μαζικής τουριστικής ανάπτυξης.

Το επόμενο θέμα το οποίο εξετάστηκε είναι οι διαδικασίες αλλαγών στο πολιτισμικό επίπεδο, τις οποίες δρομολογεί ο τουρισμός και ιδιαίτερα η συμβολή του στην πολιτιστική διάχυση αξιών και συμπεριφορών στη χώρα υποδοχής, ο προσπολιτισμός – ιδιαίτερα των κατοίκων των

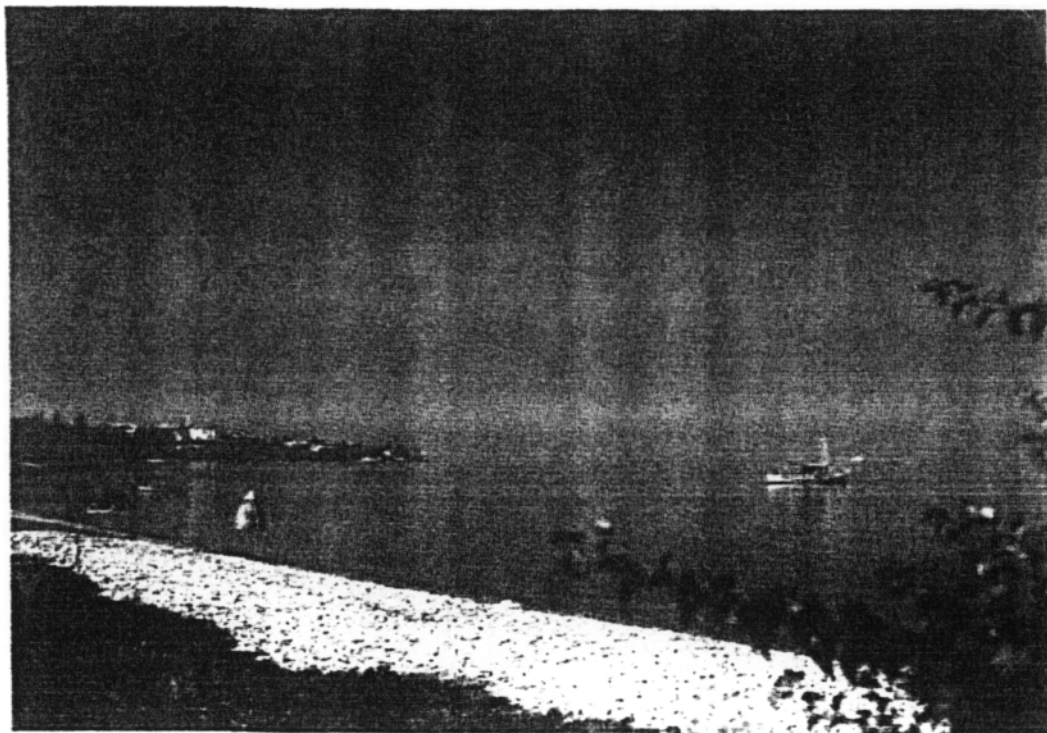
αγροτικών περιοχών – ως διαδικασία ενεργοποιούμενη από τα καταναλωτικά και κοινωνικά πρότυπα τα οποία « εκπέμπουν» οι τουρίστες, και τέλος το αμφιλεγόμενο ζήτημα της πολιτιστικής ομογενοποίησης, το κατά πόσον δηλαδή ο τουρισμός συμβάλλει σε μία διαδικασία ομογενοποίησης του πολιτισμικού προτύπου των χωρών υποδοχής με το « κυρίαρχο » πρότυπο.

Και στα τρία αυτά ζητήματα υπήρξαν ενδιαφέρουσες αναλύσεις, αλλά παραμένει ένα πεδίο με ελλείψεις σε εμπειρικές και θεωρητικές προσεγγίσεις. Κοινή είναι η διαπίστωση, εκτιμώντας τα στοιχεία των ερευνών, ότι ο τουρισμός μπορεί να λειτουργήσει ως ένας δυναμικός επικοινωνιακός δίαυλος που συμβάλει στην πολιτιστική διάχυση των προτύπων των χωρών αποστολής.

Η πιθανότητα όμως αυτή η διαδικασία να πάρει έναν ολιστικό χαρακτήρα εξαρτάται από πολλούς παράγοντες. Ένα από τα ζητήματα που προκάλεσε πολλές ενδιαφέρουσες έρευνες ήταν η σχέση του τουρισμού με τις τοπικές τέχνες τόσο στην υλική όσο και στην άυλη μορφή τους. Κυρίως ερευνήθηκε σε ποιο βαθμό η τουριστική ανάπτυξη και η αντίστοιχη αύξηση της ζήτησης για αγαθά του τοπικού πολιτισμού οδηγεί σε αυτό που ονομάστηκε « τουριστικοποίηση » των τοπικών μορφών τέχνης, δηλαδή στην αλλαγή του νοήματος, των παραγωγικών διαδικασιών και της ίδιας της μορφής του αντικειμένου ή της εκδήλωσης ώστε να προσαρμόζεται στις απαιτήσεις της εμποροικοποιημένης τουριστικής ζήτησης.

Παράλληλα εξετάζονται οι συνθήκες και οι παράγοντες που οδήγησαν σε ορισμένες περιπτώσεις στην αναζωογόνηση των τοπικών τεχνών καθώς και ο μουσειακός και « θεαματικός » τρόπος προβολής των στοιχείων του τοπικού πολιτισμού στα επονομαζόμενα « πολιτιστικά κέντρα » για τουρίστες, τα οποία δημιουργήθηκαν σε πολλές χώρες του κόσμου και παρουσιάζουν στους τουρίστες δείγματα και εκδηλώσεις του τοπικού πολιτισμού με μεθόδους που δέχτηκαν κριτική από τους κοινωνιολόγους όσον αφορά τη δυνατότητα μετάδοσης και προβολής στους τουρίστες του αληθινού νοήματος των όσων βλέπουν.

Τέλος, ένα από τα ζητήματα που ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια απασχολούν την κοινωνιολογία του τουρισμού ανοίγοντας ορισμένα ενδιαφέροντα πεδία έρευνας και μελέτης, είναι η σχέση του τουρισμού με το χώρο ως πολιτισμικό αγαθό και περιβάλλον – φυσικό, δομημένο ή προκατασκευασμένο – το οποίο χρησιμοποιείται με ποικίλους τρόπους από τους τουρίστες.

Τα ζητήματα τα οποία κατά κύριο λόγο εξετάστηκαν ήταν : η φθορά που προκαλείται στο φυσικό και δομημένο περιβάλλον από τη μαζική τουριστική ανάπτυξη και τη μετατροπή οικισμών σε « τουριστικούς πόρους », η δημιουργία μετά από παρεμβάσεις οι οποίες σχετίζονται με την τουριστική ανάπτυξη ενός ευρύτατου φάσματος από ιδιόμορφα « περιβάλλοντα » στις τουριστικές περιοχές τα οποία επηρεάζουν τις κοινωνικές λειτουργίες των περιοχών αυτών και τέλος η μελέτη της λειτουργίας και της συμβολικής σημασίας της ραγδαίας ανάπτυξης θεαματικών πάρκων σε όλο τον κόσμο (Ντίσνεϋλαντ, Πάρκο Αστερίξ κ.ά.), τα οποία ελκύουν ένα εντυπωσιακό αριθμό επισκεπτών στο προκατασκευασμένο και φανταστικό « περιβάλλον » τους.

Η ανάλυση των πολιτισμικών επιπτώσεων της τουριστικής ανάπτυξης αποτελεί έναν από τους πολυεπίπεδους – θεαματικούς άξονες της κοινωνιολογίας του τουρισμού και επιπλέον ένα πλαίσιο έρευνας παράλληλο – και συχνά τεμνόμενο – με αυτό των κοινωνικών επιπτώσεων, το οποίο συχνά συμπληρώνει τις συνθετικές θεωρητικές ερμηνείες του σύγχρονου τουριστικού φαινομένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3. ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Στην ιδρυτική Συνθήκη (Ρώμης) της Ευρωπαϊκής Ένωσης το 1957¹² δεν υπάρχει καμία αναφορά στον πολιτισμό. Η Συνθήκη της Ρώμης είχε κυρίως οικονομικό χαρακτήρα. Παρόλα αυτά έντονος ήταν ο προβληματισμός για το ρόλο του πολιτισμού στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Με την πάροδο του χρόνου ο πολιτισμός μπαίνει στη συνείδηση της Κοινοτικής Ευρώπης.

Για πρώτη φορά το 1969 συζητήθηκαν στην Ε.Ο.Κ. θέματα σχετικά με τον πολιτισμό.

Το 1974 και το 1976 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με σειρά αποφάσεων ζήτησε από την επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων να αναλάβει πρωτοβουλίες στον πολιτιστικό τομέα.

Το 1977 η Επιτροπή ανέλαβε να υλοποιήσει τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου με μια σειρά από μέτρα που αφορούσαν :

- ♦ Την ελεύθερη κυκλοφορία πολιτιστικών αγαθών
- ♦ Την ελεύθερη κυκλοφορία καλλιτεχνών
- ♦ Την εναρμονισμό της φορολογίας
- ♦ Την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας
- ♦ Τη διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς.
- ♦ Τη συνεργασία μεταξύ των πολιτιστικών φορέων και ιδρυμάτων.

Βλέπουμε λοιπόν ότι τα πολιτιστικά προβλήματα την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Στην Ευρώπη προσπαθούν να τονίσουν τη συνεισφορά της πολιτιστικής πολιτικής στην οικονομική και φυσική ανάπτυξη των πόλεων. Ο πολιτισμός αντιμετωπίστηκε ως οικονομικός κλάδος, δεδομένου ότι προσέφερε ευκαιρίες απασχόλησης.

Στη συνάντηση κορυφής της Στουτγκάρδης το 1983, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα πολιτιστικά. Επίσης, εκείνη τη χρονιά έγινε το πρώτο συμβούλιο υπουργών πολιτισμού στην Αθήνα.

12.Κωστόπουλος Τρυφώνας, Ευρωπαϊκή Ένωση Τ Α Τόμος 1^{ος}
Ο Θεσμός της Αυτοδιοίκησης στην Ελλάδα.

Το 1985 ξεκινάει ο θεσμός της πολιτιστικής πρωτεύουσας από την Αθήνα (ύστερα από πρόταση της Μ. Μερκούρη).

Το μεγάλο πολιτιστικό άλμα έγινε το 1987 με την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για προώθηση της πολιτιστικής δράσης, η οποία έγινε δεκτή από το Συμβούλιο Υπουργών το Δεκέμβριο του 1987.

Η ανακοίνωση περιείχε τα εξής σημεία :

- « Δημιουργία ενιαίου Ευρωπαϊκού χώρου ».
- Προώθηση της Ευρωπαϊκής οπτικοακουστικής βιομηχανίας.
- Πρόσβαση στις πολιτιστικές πηγές.
- Πολιτιστική κατάρτιση.
- Πολιτιστικό διάλογο με τον υπόλοιπο κόσμο ».

Σημαντικό σταθμό στον τομέα του πολιτισμού αποτελεί η Συνθήκη του Μάαστριχ. Το άρθρο 128 αναφέρεται στον πολιτισμό και περιγράφει τις δράσεις που θα ακολουθήσει η Κοινότητα. Η κοινότητα πρέπει να συμβάλει στη διάδοση που θα ακολουθήσει η Κοινότητα. Η κοινότητα πρέπει να συμβάλει στη διάδοση του πολιτισμού, να διαφυλάξει την πολιτιστική πολυφωνία και να συνεργασθεί με τρίτες χώρες. Τέλος, πρέπει να αναφερθούμε στον Ευρωπαϊκό Αστικό Χάρτη (1980 - 82) : Ένα από τα θέματα του χάρτη είναι « πόλη και Πολιτισμός ». Σύμφωνα με αυτό η πολιτιστική μπορεί να συμβάλει στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Αποτελεί στην ευρύτερη προσέγγιση της, έναν παράγοντα που θα επιτρέψει στους πολίτες να κατανοήσουν, να προσδιορίσουν και να αναγνωρίσουν τη θέση, το ρόλο, τους στόχους τους, στα πλαίσια ενός διαπλεκόμενου ευρωπαϊκού δικτύου επαφών και ανταλλαγών.

Οι αρχές του Χάρτη για το θέμα «Πόλη και Πολιτισμός» είναι :

1. Όλοι οι πολίτες έχουν δικαίωμα στην πολιτιστική ζωή.
2. Η πολιτιστική ανάπτυξη των πόλεων συμβάλλει στην κοινωνική και οικονομική τους εξέλιξη.
3. Οι πολιτιστικές ανταλλαγές δημιουργούν στέρεους δεσμούς, μεταξύ προσώπων διαφορετικών εθνοτήτων, περιφερειών και χωρών.

4. Η πολιτιστική δράση και μια αληθινή πολιτιστική δημοκρατία, επιβάλλει μια προωθημένη συνεργασία μεταξύ της τοπικής εξουσίας, των ομάδων βάσης και του συλλογικού και ιδιωτικού τομέα.
5. Ο πολιτισμός πλουραλισμός προϋποθέτει τον πειρασμό και την υποστήριξη των ανανεωτικών αναζητήσεων.
6. Μια σωστή προώθηση του πολιτιστικού τουρισμού μπορεί να έχει ένα ευεργετικό αποτέλεσμα για την κοινότητα.

3.1. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Από αυτά που προαναφέραμε φαίνεται ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση¹³ συνειδητοποίησε ότι πρέπει να ασχοληθεί και με πολιτιστικής φύσης, θέματα πέρα από τα οικονομικά.

Η σημαντικότερη λοιπόν δραστηριότητα της στον πολιτισμό, αναπτύσσεται μέσα από τα πολιτιστικά προγράμματα της που έχουν σαν στόχο :

- Την ενθάρρυνση της πολιτιστικής ανάπτυξης και της συνεργασίας μεταξύ των Κρατών - Μελών, με στήριξη και τη συμπλήρωση της δράσης τους στον πολιτισμό τομέα.
- Τη διάδοση της κοινής κληρονομιάς μέσω δράσεων ενθάρρυνσης, σε συγκεκριμένους πολιτιστικούς τομείς.

Πρίν αναφερθούμε στα πολιτιστικά προγράμματα, πρέπει να τονίσουμε ότι οι συνολικοί πόροι που διατίθενται γι' αυτά δεν είναι σημαντικοί, και ότι η Κοινότητα δεν υποκαθιστά εθνικές δράσεις στον τομέα του πολιτισμού, αλλά τις συμπληρώνει.

13. Για περισσότερες πληροφορίες βλ. Γεωργίου. Η Ευρώπη της Αυτοδιοίκησης. Πολιτιστικά δίκτυα πόλεων στη Μεσόγειο και ο προωθητικός ρόλος της Τ.Α. «Τοπικής Αυτοδιοίκησης», τευχ.6 (95),σελ:49-55. Πιέρρος 9. Μιχαλοπούλου-Δώρη Α.- Τσαγκάρη Ε. Προγράμματα και Πρωτοβουλίες της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, εκδόσεις Παπαζήσης 1993.

Τα προγράμματα είναι αρκετά πρόσφατα και βρίσκονται σε λειτουργία τα τελευταία 10 χρόνια.

Παρακάτω θα αναφερθούμε αναλυτικά στα πολιτιστικά προγράμματα :

♦ LEADER II

Στόχος της πρωτοβουλίας αυτής είναι η ολοκληρωμένη ανάπτυξη των περιοχών μέχρι 100.000 κατοίκων, με πρότυπες παραγωγικές δραστηριότητες και η πολιτιστική τουριστική ανάδειξή τους.

Το LEADER II αναφέρεται επίσης στη διακρατική συνεργασία που μπορεί να στηρίξει και δραστηριότητες προώθησης του πολιτιστικού τουρισμού, κυρίως στις Μεσογειακές χώρες.

♦ URBAN

Στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας URBAN χορηγείται κοινοτική ενίσχυση με μορφή δανείων και επιδοτήσεων για την εκτέλεση ολοκληρωμένων αναπτυξιακών προγραμμάτων, που αφορούν ένα γεωγραφικά προσδιορισμένο μέρος μιας πόλης.

Το πρόγραμμα απευθύνεται σε πόλεις με πληθυσμό πάνω από 100.000 κατοίκους, αλλά αυτό δεν αποκλείει τη δυνατότητα ένταξης πόλης με μικρότερο πληθυσμό αν επιδεικνύουν σοβαρές ιδιαιτερότητες που απαιτούν άμεση ρύθμιση.

Στην πρωτοβουλία εντάσσονται δραστηριότητες ενίσχυσης νέων οικονομικών δραστηριοτήτων σε αστικά συγκροτήματα, τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης κατά τόπους, τη βελτίωση της κοινωνικής πρόνοιας, της υγείας και της ασφάλειας και τη βελτίωση των υποδομών και του περιβάλλοντος.

Για τη βελτίωση των υποδομών προβλέπεται δυνατότητα χρηματοδότησης για τη δημιουργία πολιτιστικών κέντρων, χώρων αναψυχής και άθλησης που αφορούν και εκδηλώσεις της πολιτιστικής ζωής μιας πόλης.

♦ EUROFORM

Στο πρόγραμμα μπορούν να ενταχθούν δράσεις Κατάρτισης και ανταλλαγής πολιτιστικών στελεχών των Δήμων από διαφορετικές χώρες - μέλη της Κοινότητας και να επωφεληθούν αμφότεροι από τις εμπειρίες και τεχνογνωσία προβολής των πολιτιστικών τους υποθέσεων.

♦ ΚΑΛΕΙΔΟΣΚΟΠΙΟ

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν πολιτιστικές εκδηλώσεις, ενθάρρυνση της καλλιτεχνικής και πολιτιστικής δημιουργίας και την πολιτιστική συνεργασία μέσω δικτύων. Το πρόγραμμα θα ενθαρρύνει την ανάπτυξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων και την προβολή τους μέσω των νέων τεχνολογικών εξελίξεων.

Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν διάφορα είδη καλλιτεχνικής δημιουργίας, όπως τέχνες του θεάματος (χορός, μουσική, θέατρο, όπερα), εφαρμοσμένες τέχνες και οπτικοακουστική δημιουργία.

♦ ECOS

Βασικοί στόχοι προγράμματος είναι :

➤ Να προδιαγράψει και διαφωτίσει τα πλαίσια συνεργασίας - ανταλλαγής των Οργανισμών τοπικής και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες της Κοινότητας.

➤ Να προωθήσει τη συνεργασία και ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ Ο.Τ.Α. της Κοινότητας και των χωρών της Κεντρική και Ανατολικής Ευρώπης. Το ECOS είναι ένα πρόγραμμα που υποστηρίζεται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

♦ ΔΙΚΤΥΟ EUROTOWN

Το EUROTOWN ιδρύθηκε με πρωτοβουλία της Γαλλικής πόλης VENDOME με αρχικό σκοπό τη συνεργασία των μελών κυρίως στον τομέα της οικονομίας και των επιχειρήσεων.

Στην πορεία όμως, το Δίκτυο υλοποίησε και υλοποιεί προγράμματα που αφορούν τις ανταλλαγές μεταξύ των επιχειρήσεων, την εκπαίδευση, τον αθλητισμό, την τρίτη ηλικία, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τους νέους και τον τουρισμό.

Πρέπει να τονίσουμε ότι από τα πλέον διαδεδομένα δίκτυα και συμμετέχει ενεργά η Τοπική Αυτοδιοίκηση.

♦ ΔΙΚΤΥΟ ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

Το δίκτυο δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του Δήμου Άργους και έχει ως στόχο την εδραίωση συνεχούς συνεργασίας μεταξύ των μελών του Δικτύου, κυρίως σε τομείς πολιτισμού και τουρισμού.

♦ ARIANE

Είναι πρόγραμμα στήριξης στον τομέα του βιβλίου και της ανάγνωσης, και έχει ως στόχο την προώθηση της ανάπτυξης και της διάδοσης της ευρωπαϊκής καλλιτεχνικής, λογοτεχνικής και θεατρικής δημιουργίας.

♦ RAPHAEL

Το πρόγραμμα καλύπτει την κινητή και ακίνητη κληρονομιά και περιλαμβάνει τις παρακάτω ενέργειες :

- ☐ Αξιοποίηση και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- ☐ Δίκτυα και εταιρικές σχέσεις.
- ☐ Πρόσβαση στην κληρονομιά.
- ☐ Καινοτομία, επιμόρφωση και κινητικότητα των επαγγελματιών.
- ☐ Συνεργασία με τις τρίτες χώρες και του Διεθνείς Οργανισμούς.

♦ **ARCHITECTURAL HERITAGE**

Τ Ε Ι ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ
ΤΜΗΜΑ
ΕΚΔΟΣΕΩΝ & ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Το πρόγραμμα έχει ως στόχο τη διατήρηση της Ευρωπαϊκής αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, η οποία είναι σημαντική όχι μόνο στον πολιτιστικό τομέα, αλλά αποτελεί επένδυση για την κοινωνία της Ευρώπης.

♦ **MEDIA**

Το πρόγραμμα MEDIA αναφέρεται στον οπτικοακουστικό τομέα. Είναι ένα πρόγραμμα - ομπρέλα, που περιλαμβάνει 19 υποπρογράμματα για ειδικούς τομείς.

Στόχος του είναι να ενισχυθεί η παραγωγή κινηματογραφικών, τηλεοπτικών παραγωγών, κινηματογραφικών παραγωγών κ.λ.π.

Να βελτιωθεί η ποιότητα και η ανταγωνιστικότητά τους, να διευκολυνθεί η διανομή τους.

♦ **ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΑΛΛΑΓΗΣ ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 10 ΤΟΥ Ε.Τ.Π.Α.**

Σ' αυτό το σημείο πρέπει να τονίσουμε ότι όλα τα προγράμματα που προαναφέραμε, μπορούμε να τα χαρακτηρίσουμε αμιγώς πολιτιστικά προγράμματα, όμως ενίσχυση δράσεων για πολιτιστικά θέματα, μπορεί να γίνει και μέσα από τα διαρθρωτικά ταμεία.

Ενώ τα προηγούμενα προγράμματα που αναφέραμε τα υλοποιεί απ' ευθείας η Κοινότητα με τη συμβουλευτική γνώμη των ελληνικών φορέων, τους πόρους από τα διαρθρωτικά ταμεία τα διαχειρίζεται το ελληνικό Κράτος.

Δηλαδή, το Κράτος αποφασίζει πόσους βιολογικούς καθαρισμούς θα κάνει, πόσες αναστηλώσεις μουσείων.

Το πρόγραμμα λοιπόν του Ε.Τ.Π.Α. χρηματοδοτεί ενέργειες μέχρι 75% στις οποίες εντάσσονται τα ζητήματα εκσυγχρονισμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και επιλεγμένα τουριστικά projects.

Απαιτείται η συνεργασία πόλεων ή περιφερειών σε τρεις τουλάχιστον Ευρωπαϊκές χώρες. Στο πρόγραμμα αυτό μπορούν να ενταχθούν πρότυπα δίκτυα ανάπτυξης του πολιτιστικού τουρισμού στο χωρικό πλαίσιο της Μεσογείου.

Τα προγράμματα αυτά χρηματοδοτούν ενέργειες και δράσεις υποστήριξης πολιτιστικών φορείς των περιοχών, καθώς επίσης και φιλότεχνων οργανώσεων.

**♦ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΑΠΟ
ΤΗ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ 23 ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΕΝΩΣΗΣ**

Το πρόγραμμα προβλέπει την ανάπτυξη της σημασίας για τον τουρισμό της πολιτιστικής κληρονομιάς και τη βελτίωση της γνώσης, του πολιτισμού, της παράδοσης και του τρόπου ζωής των Ευρωπαίων.

Αυτή η κοινοτική δράση αποσκοπεί στην ενθάρρυνση των Ευρωπαϊκών δικτύων επαφών που θα καταστήσουν δυνατή την ανταλλαγή εμπειριών μεταξύ τουριστικών και πολιτιστικών φορέων τονίζοντας την αξία της πολιτιστικής κληρονομιάς.

**♦ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
ΜΕΣΩ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ**

Το Συμβούλιο Ευρώπης προωθεί την πολιτιστική συνεργασία μέσω της αντίστοιχης διεύθυνσης που έχει συστήσει. Το πρόγραμμα πολιτιστικής συνεργασίας του Συμβουλίου διαρθρώνεται σε δύο επίπεδα. Πολιτιστικές πολιτικές και πολιτιστικές δράσεις.

Έτσι, τα προγράμματα που προωθούνται αφορούν την προβολή της πολιτιστικής διάστασης της επικοινωνίας, την πολιτιστική έρευνα, την πολιτιστική κατάρτιση των στελεχών και παραγόντων της πολιτιστικής ανάπτυξης, το πρόγραμμα τουρισμός και Πολιτισμός, το πρόγραμμα Πολιτιστικής Κληρονομιάς κ.ά.

3.2. ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΚΟΣΤΟΣ ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 2000 – 2006, 215 ΔΙΣ. ΔΡΧ¹⁴.

ΔΥΣΤΥΧΩΣ, όλα τα υπάρχοντα στοιχεία, αναφορικά με την Ανάπτυξη της Περιφέρειας και των Νομών της, αλλά και ιδιαίτερα της Μεσσηνίας και το Νομαρχιακό Συμβούλιο – επιβεβαιώνουν την εμπεδωμένη δικαίως πλέον αντίληψη και αίσθηση του μέσου πολίτη για την συνεχιζόμενη Φθίνουσα Πορεία, και της Περιφέρειας και των Νομών και της Μεσσηνίας.

Πρόσφατα η ΕΚΤΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ COMISSION, ΑΠΟΔΕΙΚΝΥΕΙ ότι η χώρα ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ οδεύει προς μία Ονομαστική Σύγκλιση με την Υπόλοιπη Ευρώπη, ΠΑΡΑ σε μία Πραγματική Σύγκλιση, σε τέτοια δηλαδή που να έχει περιεχόμενο Πραγματικής Ανάπτυξης και Συνοχής.

Είναι αποθαρρυντικά έως μοιρολατρίας τα δημοσιευόμενα αναλυτικά στοιχεία για την Διάρθρωση και την Εξέλιξη των διαφόρων τομέων της Οικονομικής Δραστηριότητας (σύνθεση ΑΕΠ, εξέλιξη της παραγωγής, Επενδύσεις και την Ανεργία).

Μελετώντας κανείς αυτά τα στοιχεία διαπιστώνει, ότι οι περιφέρειες της Ελλάδας συγκαταλέγονται μεταξύ των 25 φτωχότερων περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Το χειρότερο, μάλιστα, είναι ότι με μελαγχολία . Αναγκάζεται να παραδεχθεί, πως, λίγο – πολύ, βρίσκονται στο ίδιο αναπτυξιακό επίπεδο με την Γουινέα, τη Γουαδελούπη κτλ., δηλαδή με κάποιες πρώην υπερπόντιες αποικίες!

ΤΟ ΠΙΟ ΣΥΝΤΑΡΑΚΤΙΚΟ, όμως, για τη Μεσσηνία και την υπόλοιπη Περιφέρεια Πελοποννήσου, είναι ότι η Περιφέρεια μας είναι από τις ΔΥΟ (η άλλη είναι εκείνη της Ηπείρου) σε ευρωπαϊκό επίπεδο περιφέρειες, που παρουσιάζουν την μεγαλύτερη μείωση του μέσου κατά κεφαλήν εισοδήματος τους!

Όλα τα παραπάνω συνταρακτικά, καθίστανται από μελαγχολικά έως θλιβερά, άμα προχωρήσει κανείς σε συγκρίσεις :

14. Περιφεριακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου 2000-2006.

- Με άλλες περιοχές της χώρας, που παρότι συγκαταλέγονται και αυτές μεταξύ των 25 φτωχότερων, παρά ταύτα το μέσο κεφαλήν εισόδημα τους έχει αυξηθεί την τελευταία 10ετία, κατά 10 ολόκληρες ποσοστιαίες μονάδες
- Με όλες τις άλλες περιοχές της Ευρώπης, που παρουσιάζουν σημαντική αύξηση των οικονομικών τους μεγεθών και δεικτών, επίσης
- Όσο αφορά το ύψος και χαρακτήρα της Ανεργίας, αλλά το δημογραφικό πρόβλημα, διαπιστώνεται ότι η Ανεργία ευρίσκεται σε υψηλότερα επίπεδα και έχει μακροχρόνιο χαρακτήρα, ενώ επιδεινώνεται – το μεγάλο πρόβλημα της γήρανσης του πληθυσμού.

Έτσι, η αρχική διαπίστωση της Έκθεσης περί μάλλον ονομαστικής, παρά πραγματικής σύγκλισης της Χώρας μας με την υπόλοιπη Ευρώπη, αλλά και οι διαπιστώσεις για τις Ελληνικές Περιφέρειες, για την Πελοπόννησο και, επομένως, και για τους Νομούς της, αλλά και για τη Μεσσηνία, **ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΚΑΝΕΙΣ ΝΑ ΠΕΙ, ΟΤΙ ΠΑΙΡΝΟΥΝ ΠΛΕΟΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΔΙΚΙΑΣ !!!**

Ότι αρχίζει να δημιουργείται στο μέσο Πολίτη μας, ένα σύμπλεγμα κατωτερότητας, Κρίσης Φτώχειας και Εγκατάλειψης!!!

ΚΑΙ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ, αναγόμενες οι παραπάνω διαπιστώσεις και συγκρίσεις, τείνουν να λάβουν χαρακτήρα **ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΔΙΚΙΑΣ**, για τη Μεσσηνία!

Αρκεί κανείς να συγκρίνει την ανάπτυξη των βόρειων νομών της Περιφέρειας μας, με εκείνη των νότιων νομών και της Μεσσηνίας, για να διαπιστώσει μία ακόμα **ΑΝΑΤΡΟΠΗ...** Της Αναπτυξιακής Τάξης και Δικαιοσύνης. Των κοινωνικοοικονομικών ισορροπιών εντός της Χώρας και ακολούθως της Περιφέρειας μας...

Την ανατροπή, σε βάρος της Μεσσηνίας, του πάλαι ποτέ ισότιμου και ισοβαρούς μεσσηνιακού αναπτυξιακού επιπέδου με εκείνο της Χώρας. Για να συμπεράνει αβίαστα, ότι, εάν για την Ευρώπη « ο Νότος του Νότου » είναι κάποιες χώρες της Μεσογειακής Ευρώπης και μεταξύ τους φυσικά και η Ελλάδα

(αν όχι ΜΟΝΟ), για την Πελοπόννησο – δεν έχει άδικο να λέει ο λαός μας – ότι **καταντήσαμε ο Νότος, του Ελληνικού Νότου.... Ω! Εγκατάλειψη...!**

Εν κατακλείδι, ενόψει του Γ΄ ΚΠΣ και του Γ΄ ΠΕΠ Πελοποννήσου, ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ της αποκατάστασης της Αναπτυξιακής Τάξης και Δικαιοσύνης θα πρέπει ΝΑ ΖΗΤΗΣΟΥΜΕ (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ και ΝΟΜΟΙ) ... την ΑΡΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΑΠΟΜΟΝΩΣΗΣ!!! Δηλαδή :

- ⇒ Να ΜΗΝ διασαλευτεί προς το δυσμενέστερο, όπως φημολογείται ακόμα, η Σχέση Εθνικού και Περιφερειακών Σκελών του Γ΄ ΚΠΣ, δηλαδή από 65% (Εθνικό Σκέλος) και 35% (όλα τα ΠΕΠ) σε 80% και 20% παραδείγματος χάριν, αντίστοιχα.
- ⇒ Αύξηση των Πόρων του Νέου Περιφερειακού Επιχειρησιακού προγράμματος Πελοποννήσου
- ⇒ Σκληρή ΕΜΜΟΝΗ της περιφέρειας και των Νομών της στα παραπάνω, ΠΕΡΑΝ της - έτσι κι αλλιώς ΥΠΕΡ μας - γλώσσας των Αριθμών, ΚΑΙ σε Πολιτικό Επίπεδο.

Για καλύτερη κατανόηση των παραπάνω, παραθέτουμε ένα Αριθμητικό και Σχηματικό Παράδειγμα, που, όσο και να είναι ηθελημένα απλουστευμένο και να « αγνοεί » βασικές αναπτυξιακές συναρτήσεις, ΟΥΤΕ τόσο μακριά από την πραγματικότητα είναι, ΟΥΤΕ ΔΟΓΜΑΤΙΚΟ.

Απεναντίας, θα λέγαμε ότι, υπό προϋποθέσεις, αποτελεί ΙΣΧΥΡΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑ, σε συνδυασμό πάντα με τις παραπάνω θέσεις :

➤ Το συνολικό κόστος χρηματοδότησης των έργων πλήρους αποπεράτωσης του υπολοίπου Τμήματος του Εθνικού Δρόμου Τρίπολης - Καλαμάτας ΝΑ ΒΑΡΥΝΕΙ ΕΙΣ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ του Γ΄ ΚΠΣ και ΟΧΙ - και σε οποιοδήποτε βαθμό - το ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΚΕΛΟΣ του Γ΄ ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.

➤ Να πριμοδοτηθεί με επιπλέον 30 δις δρχ το Νέο ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000 - 2006, με όσα δηλαδή περίπου δις δρχ. ΕΠΙΒΑΡΥΝΘΗΚΕ στο Β΄ ΠΕΠ, λόγω της ένταξης του αυτοκινητόδρομου Τρίπολης - Καλαμάτας σ' αυτό και το ταμείο Συνοχής ΚΑΙ καθόλου στο Εθνικό Σκέλος του Β΄ ΚΠΣ.

➤ Να χρηματοδοτηθεί **Η ΙΟΝΙΑ ΟΔΟΣ** και το συνολικό κόστος χρηματοδότησης των έργων **ΝΑ ΒΑΡΥΝΕΙ ΕΙΣ ΟΛΟΚΛΗΡΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ** του Γ' ΚΠΣ και **ΟΧΙ** – και σε οποιοδήποτε βαθμό – το **ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΣΚΕΛΟΣ** του Γ' ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ.

➤ Να χρηματοδοτηθούν από **Εθνικούς Πόρους** μεγάλα έργα, με ιδιαίτερη σημασία και για την Πελοπόννησο και για την Μεσσηνία :

▪ **ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ :** Είναι παλαιότερο Αίτημα ολόκληρης της Πελοποννήσου, που, όμως, χρόνια τώρα « επιμελώς » έχει μπει στο χρονοντούλαπο των κατανομών και των χρηματοδοτήσεων. Παρά τις συνεχείς « οχλήσεις » Ν.Α.Μ., Τ.Α. Μεσσηνίας και πλείστων άλλων φορέων. Παρά το γεγονός, πως σε άλλες Περιφέρειες, με τις όποιες δικαιολογίες, έχουν δημιουργηθεί Πανεπιστημιακές Σχολές.

Είναι απορίας άξιον, πως σε μία ολόκληρη Περιφέρεια, στην οποία διαπιστώνονται κρίσιμα αναπτυξιακά προβλήματα που έχουν να κάνουν και με το Ανθρώπινο Κεφάλαιο και με την μεταφορά τεχνογνωσίας και με την επιστημονική / τεχνοκρατική υποστήριξη της περιφερειακής ανάπτυξης, δεν υπάρχει καμία Πανεπιστημιακού Επιπέδου Σχολή.

▪ **ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ – ΜΝΗΜΕΙΑ :** Να χρηματοδοτηθούν από το ΕΘΝΙΚΟ ΣΚΕΛΟΣ μεγάλα έργα για την Ανάδειξη του Μνημειακού Πλούτου της Περιφέρειας και της Μεσσηνίας.

Είναι αναγνωρισμένο πανευρωπαϊκά το Ανθρωπογενές Κτιστό Περιβάλλον και τα Ιστορικά Μνημεία της Μεσσηνίας, που πέραν από την ιστορική τους αξία και σημασία μπορούν να συνεργήσουν σε αναπτυξιακές δράσεις, οι οποίες σχετίζονται με τον πρώτο και κυρίαρχο αναπτυξιακό στόχο περιφέρειας και του Νομού, την Ανάπτυξη του Τουρισμού.

▪ **ΦΥΣΙΚΟ ΑΕΡΙΟ :** Αγωγός μέχρι και την Μεσσηνία και χρηματοδότηση από ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ.

▪ **ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ :** Εκσυγχρονισμός του Σιδηροδρομικού Δικτύου της Μεσσηνίας, από ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΠΟΡΟΥΣ.

➤ **Αυξημένη μεταφορά Άλλων Εθνικών Πόρων, από τις ΣΑΕ των Υπουργείων (συγχρηματοδοτούμενες ή μη) και Κλαδικά / Τομεακά Προγράμματα. Δύσκολα μπορεί κανείς να αναζητήσει και να βρεί στην Μεσσηνία ανάλογα εθνικά κονδύλια, κατά την διάρκεια του Β' ΚΠΣ – Β' ΠΕΠ Πελοποννήσου.**

Αν όλα τα παραπάνω δεν τηρηθούν και εξακολουθήσει η άνιση, μεταξύ των Περιφερειών της Χώρας, αλλά και εντός της Πελοποννήσου, Κατανομή των Πόρων του Γ' ΚΠΣ, τότε οι Συνέπειες... θα δράσουν και θα επιτείνουν την προϊούσα Φθίνουσα Πορεία, Περιφέρειας και Νομών.

Θα επιταχύνουν γεωμετρικά τους ρυθμούς της καθοδικής πορείας και θα αυξήσουν την Αναπτυξιακή Ψαλίδα, μεταξύ της Περιφέρειας και της Χώρας.

Θα δημιουργήσουν Καθεστηκυία Αναπτυξιακή Τάξη υπέρ ολίγων Περιφερειών και Νομών και θα νομιμοποιήσουν την Αναπτυξιακή Αδικία.

Η θα αναδείξουν ένα άλλο βασικό Αναπτυξιακό Εταίρο : την Ανισορροπία των Κατανομών και των Πόρων!

3.3 LEADER II¹⁵

LEADER – ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1) Νομικά Βάση / Πηγή Ε.Ε. Ψ73/91, σελ: 13.

2) Διάρκεια Από 1990 μέχρι 1993.

3) Προϋπολογισμός 400 εκατ. ECU των οποίων 52 εκατ. ECU για την Ελλάδα.

4) Στόχοι : Το Leader αποβλέπει στη δημιουργία δικτύου ομάδων τοπικής δράσης για την αγροτική ανάπτυξη, που θα χρησιμοποιεί νέες τεχνολογίες πληροφόρησης και επικοινωνίας και θα διαθέτει σημαντικά περιθώρια αξιολόγησης, ώστε να είναι σε θέση να αναλάβει τη διαχείριση των Εθνικών Επιδοτήσεων.

5) Μέτρα: για την υλοποίηση του στόχου αυτού το Leader συμμετέχει στην χρηματοδότηση των εξής δράσεων:

15. Αλαγονία Σχέδιο Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης των Ορεινών Κοινοτήτων του Σ.Π. της 1^{ης} Ε.Π.Ν. Μεσσηνίας Ιούλιο; 1997.

α) Δράσεις για την οργάνωση της αγροτικής ανάπτυξης όπως είναι η αξιολόγηση του τοπικού αναπτυξιακού δυναμικού, ο εντοπισμός των αναγκών και φορέων κατάρτισης και εφαρμογής των σχεδίων, η τοπική ευαισθητοποίηση και οργάνωσης κ.λ.π.

Το σύνολο των δραστηριοτήτων αναλαμβάνουν έμπειροι διαφημιστές και οργανωτές με πείρα στα αναπτυξιακά θέματα.

β) Δράσεις για την επαγγελματική κατάρτιση με τη μορφή κυρίως σειράς μαθημάτων μικρής διάρκειας και ενισχύσεων για την απασχόληση. Οι ενέργειες αυτές πρέπει να έχουν στο μέτρο του δυνατού διεθνικό χαρακτήρα.

γ) Δράσεις για την ανάπτυξη του αγροτικού τουρισμού μέσω βελτίωσης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και προϊόντων των (ελάχιστες προδιαγραφές, άριστοι εξοπλισμοί, προσφορά πολιτιστικών εκδηλώσεων, παροχή « θεαματικών » διακοπών δηλαδή αθλητικών, καλλιτεχνικών κ.λ.π.).

δ) Δημιουργία, διατήρηση και ανάπτυξη μικρών επιχειρήσεων και βιοτεχνιών σχετικών με γεωργικά, δασολογικά και αλιευτικά προϊόντα.

ε) Επενδύσεις βιοτεχνιών σχετικών με γεωργικές και δασολογικές εκμεταλλεύσεις.

στ) Αξιοποίηση και εμπορευματοποίηση γεωργικής και δασοκομικής παραγωγής συμπεριλαμβανομένης και της τοπικής αλυσίδας μέσω έρευνας των τοπικών και περιφερειακών αγορών, μεταφοράς τεχνολογίας, καθιέρωσης σημάτων ποιότητας, δημιουργίας καταστημάτων κ.λ.π.

Θα δοθεί προτεραιότητα σε σχέδιο συλλογικών και συνεταιριστικών φορέων.

ζ) Απόκτηση εξοπλισμού πληροφορικής.

η) Παροχή τεχνικής βοήθειας στις ομάδες.

θ) Οργάνωση του δικτύου (μεταφράσεις, σεμινάρια κ.λ.π.) και δημοσιοποίηση αποτελεσμάτων λειτουργίας του.

6) Δικαιούχοι :

- α) Εθνικές, Περιφερειακές και Τοπικές Αρχές
- β) Επιχειρήσεις
- γ) Βιοτεχνίες
- δ) Ενώσεις
- ε) Συνεταιρισμοί
- στ) Φυσικά πρόσωπα

7) Αρμόδιοι φορείς

- α) Επιτροπή των Ε.Κ.: Δ/ΝΣΗ
- β) Εθνική Αρχή : Υπουργείο Γεωργίας και ΕΟΤ.

3.4. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ECOS OUVERTURE

Το πρόγραμμα ECOS OUVERTURE¹⁶ συντάχθηκαν στο πλαίσιο του MEDI – VAL (Mediterranean Network for the Valorisation of Urban Heritage Centres), που χρηματοδοτείται από το ECOS OUVERTURE, Med Program.

Στο πρόγραμμα συμμετέχουν τρεις Ελληνικοί δήμοι : Καλαμάτα, Κοζάνη, Λιβαδειά, Clare Country Council από την Ιρλανδία και ο δήμος της Foca (αρχαία Φώκαια) από την Τουρκία.

Η προσέγγιση στρατηγικής για την αναζωογόνηση των ιστορικών κέντρων πόλεων, μπορεί να έχει πολλαπλή χρησιμότητα, με δεδομένο ότι : Από το δεύτερο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης, χρηματοδοτούνται δεκάδες προγράμματα αναπλάσεων ιστορικών κέντρων και περιοχών.

Στην Ελλάδα ψηφίστηκε πρόσφατα ο νέος νόμος για « Βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη των πόλεων και οικισμών της χώρας », που προβλέπει « ολοκληρωμένα προγράμματα ανάπτυξης για το σύνολο των κατευθύνσεων, μέτρων, παρεμβάσεων και διαδικασιών, πολεοδομικού, κοινωνικού, οικονομικού, οικιστικού και ειδικού αρχιτεκτονικού χαρακτήρα ».

Η διεθνοποίηση της οικονομίας και η ενοποίηση της Ευρώπης έχουν δημιουργήσει νέα δεδομένα για τις περιφερειακές οικονομίες και τις πόλεις. Η σταδιακή εξάλειψη των εμποδίων πρόσβασης στις αγορές κεφαλαίου προϊόντων και εργατικού δυναμικού έχουν διαμορφώσει ένα νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον.

16. Για περισσότερες πληροφορίες στην σχετική μελέτη για το πρόγραμμα "ECOS OUVERTURE"

Οι περιφέρειες και κατ' επέκταση οι πόλεις ανταγωνίζονται στον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο για την προσέλκυση κεφαλαίων και την ανάπτυξη νέων δραστηριοτήτων υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Το νέο ανταγωνιστικό περιβάλλον που επικράτησε τη δεκαετία του '80 δημιούργησε αντικειμενικά αυξημένες απαιτήσεις στρατηγικού σχεδιασμού. Οι αναπλάσεις και γενικότερα η αστική ανάπτυξη ξεπέρασαν τη λογική του φυσικού σχεδιασμού και εντάχθηκαν μέσα σε συνολικότερα αναπτυξιακά προγράμματα.

Η συνολικότερη αυτή προσέγγιση προϋποθέτει τη συνδυασμένη εφαρμογή μέτρων :

- Πολεοδομικού χαρακτήρα (σχεδιαστικά - λειτουργικά)
- Οργανωτικού χαρακτήρα (νέες υπηρεσίες, συνεργασία ιδιωτικού / δημοσίου)
- Χρηματοδοτικού χαρακτήρα (επιδοτήσεις, κίνητρα σε ιδιώτες)
- Προβολή (εικόνα, ιδέα, μέσα προβολής)

Βασικό στοιχείο για τη δόμηση της νέας προσέγγισης είναι ο προσδιορισμός της εικόνας της πόλης. Η εικόνα της πόλης δομείται στη βάση απτών / ορατών χαρακτηριστικών, λειτουργιών και ιστορικών γεγονότων και ενισχύεται με ενέργειες υποστήριξης. Η εμπειρία των βιομηχανικών πόλεων της Βρετανίας, που τη δεκαετία του '70 έχασαν μεγάλο τμήμα της βιομηχανικής τους βάσης, είναι αποκαλυπτική.

Η σε μεγάλο βαθμό κοινή αντιμετώπιση της κρίσης, στηρίχθηκε στην αναδόμηση της εικόνας τους με την ανάδειξη πολιτιστικών στοιχείων και παραδόσεων με στόχο τη διαφοροποίηση μέσα από την ανάπτυξη του τουρισμού.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι το Σέφελντ, το Λίβερπουλ και η Γλασκώβη. Πόλεις με σοβαρά οικονομικά προβλήματα λόγω της ύφεσης των παραδοσιακών βιομηχανιών δραστηριοτήτων (χαλυβουργία, ναυπηγεία, άνθρακας) υιοθέτησαν μια στρατηγική αστικής ανάπτυξης με πολλαπλούς στόχους. Η αναβάθμιση της εικόνας για την προσέλκυση τουρισμού στηρίχθηκε :

Οπότε συμπεραίνουμε ότι οι αναπλάσεις αποσκοπούν στην ανάπτυξη του αστικού πολιτισμού τουρισμού.

Παράδειγμα : Αναπλάσεις διατηρητέων κτιρίων από το Δήμο Καλαμάτας.

Τα κτίσματα τα οποία έχουν κριθεί διατηρητέα στην πόλη της Καλαμάτας και την όλη υπόθεση της ανάπλασης τους έχει αναλάβει ο δήμος της πόλης είναι ονομαστικά τα εξής :

1. Δημαρχείο Καλαμάτας
2. Ζουμπούλειο Μέγαρο / Σχολή Χορού
3. Δημοτικό Ωδείο
4. Κτίριο Κυβέλου
5. Κτίριο Κοτταροπούλου
6. Κτίριο Τερζάκη
7. Κτίριο Τσίγκου / Τεχνική Υπηρεσία
8. Κτίριο Χανδρινού - Δασκαρόλη / Πολεοδομία
9. Κτίριο Αναγνωστόπουλου / Δ.Ε.Π.Α.Κ.
10. Κτίριο Κρασακόπουλου / Δ.Η.Π.Ε.Θ.Κ.
11. Κτίριο « Λόχου » Παλιού Στρατοπέδου 9^{ου}
Συντάγματος
12. Κτίριο « Διοικητηρίου » Παλιού Στρατοπέδου 9^{ου}
Συντάγματος
13. Κτίριο ιδιοκτησίας Λαλέα
14. Ξενοδοχείο « Αχίλλειον »
15. Ξενοδοχείο « Βασιλικόν »
16. Κτίριο Βογοπούλου - Πλεματιά
17. Γυμνάσιο Παραλίας
18. Κτίριο Κατσουλέα
19. Κτίριο Φιτσάλου - Κλείδωνα
20. Κτίριο Αρναούτογλου - Κορφιωτάκειο

Από τα παραπάνω κτίσματα, ορισμένα έχουν αγοραστεί από τους ιδιώτες τους πριν τους σεισμούς του 1986, όπως το Δημαρχείο, το Ζουμπούλειο Μέγαρο, το Δημοτικό Ωδείο, το κτίριο Κυβέλου, το κτίριο Κοτταροπούλου, ενώ όλα τα υπόλοιπα κρίθηκαν διατηρητέα και περιήλθαν στην ιδιοκτησία του δήμου μετά τους σεισμούς.

Προτού παραχωρηθεί το αναλυτικό κόστος επισκευής και συντήρησης του κάθε κτιρίου, πρέπει να επισημάνουμε τα διατηρητέα που επισκευάζονται και αυτά που δεν έχει αρχίσει η επισκευή τους.

Αυτή την περίοδο επισκευάζονται, με τη βοήθεια χρηματοδοτήσεων από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε. καθώς και το ΕΑΠΤΑ ΙΙ τα εξής διατηρητέα :

- ♦ Παλαιό Γυμνάσιο Παραλίας κυρίως με την ενίσχυση της όψεως του.
- ♦ Κτίριο Κλείδωνα – Φιτσάλου
- ♦ Ξενοδοχείο « Βασιλικόν »

Στο μέλλον προβλέπεται να αρχίσει η επισκευή :

- ♦ Κτίριο « Βογοπούλου – Πλεματιά »
- ♦ Κτίριο Κατσουλέα – Οικονομικό Γυμνάσιο
- ♦ Ξενοδοχείο « Αχίλλειον »
- ♦ Μέγαρο Χορού Καλαμάτας

Η χρηματοδότηση των ήδη ολοκληρωμένων διατηρητέων έχει γίνει από σεισμοδάνεια από το Τ.Α.Σ., ειδικές χρηματοδοτήσεις από το ΥΠ.ΠΟ., το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., την Ε.Τ.Ε., καθώς και από προγράμματα της Ε.Ε. όπως το Π.Ε.Π.Ι. και το ΕΑΠΤΑ ΙΙ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4. ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

Στην με το όνομα Καλάμαι υπήρχε κώμη, της οποίας η θέση είναι άγνωστη, το πιθανότερο είναι ότι βρίσκονταν κοντά στο χωριό Γιάνιτσα, ανατολικά της Καλαμάτας, από το οποίο υπάρχουν ευρήματα μυκηναϊκών και ιστορικών χρόνων.

Το 217 π.χ. αναφέρεται ότι σπαρτιατικός στρατός κατέλαβε με προδοσία την κώμη Καλάμαι. Στην εποχή της Φραγκοκρατίας η Καλαμάτα ήταν έδρα μιας από τις δώδεκα βαρονίες της Πελοποννήσου και παραχωρήθηκε ως τιμάριο στο Γοδεφρείδο Βιλλεαρδουίνο, ο οποίος την οχύρωσε με τα ως σήμερα σωζόμενα σε καλή κατάσταση τείχη του φρουρίου.

Αργότερα, η Καλαμάτα άλλαξε πολλούς ηγεμόνες, μέχρις ότου κατέλαβαν ολόκληρη την Πελοπόννησο οι Τούρκοι, το 1459. Στον Τουρκοβενετικό πόλεμο η Καλαμάτα έγινε το κέντρο των πολεμικών συγκρούσεων, με το επισκευασμένο από τους Βενετούς στρατηγικό κάστρο της. Το 1715, με ήττα της Βενετίας, κυρίευσαν οι Τούρκοι, οι οποίοι της παραχώρησαν μερικά προνόμια ελευθερίας.

Στην επανάσταση του 1769, με την υποκίνηση της Αικατερίνης Β', η Καλαμάτα πρωτοστάτησε με τον Παναγιώτη Μπενάκη, που αναγκάστηκε μετά την αποτυχία του κινήματος να καταφύγει στο ρώσικό στόλο. Στην Ελληνική Επανάσταση είναι η πρώτη ελληνική πόλη, που ελευθερώθηκε, στις 23 Μαρτίου 1821, από τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη και Κολοκοτρώνη.

Στην Καλαμάτα ιδρύθηκε η Μεσσηνιακή Γερουσία στις 28 Μαρτίου 1821, εκδόθηκε εκεί η διακήρυξη για την ελληνική Επανάσταση προς τις ευρωπαϊκές δυνάμεις.

Στην Καλαμάτα, στο αρχοντικό Μπενάκη στεγάζεται το αρχαιολογικό Μουσείο, που περιέχει κεραμική όλων των εποχών, γλυπτά, ψηφιδωτό δάπεδο ρωμαϊκών χρόνων, εικόνες, λαϊκά κεντήματα και κειμήλια της Επανάστασης.

Στην πλατεία Φραγκόλιμνας είναι το Μουσείο της μητρόπολης Μεσσηνίας με εικόνες, εκκλησιαστικά σκεύη κ.λπ.

Στην οδό Κυριακού και Αγ. Ιωάννη στεγάζεται το Ιστορικό και Λαογραφικό Μουσείο με αντικείμενα λαϊκής τέχνης, όπλα και πίνακες με θέματα από την Επανάσταση του 1821.

Σώζονται επίσης τα μοναστήρια του Προφήτη Ηλία, Βελανιδιάς και Καλογραιών και ο ναός των Αγίων Αποστόλων, του οποίου ο αρχικός, του 11^{ου} ή 12^{ου} αιώνα ενσωματώθηκε ως ιερό στο νέο ναό που χτίστηκε κατά την τουρκοκρατία.

4.1. ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ.

Η Καλαμάτα βρίσκεται στο νότιο άκρο της Πελοποννήσου¹⁷ και είναι η πρωτεύουσα της Μεσσηνίας, ενός Νομού που περιβρέχεται από θάλασσα, με μήκος αμμωδών ακτών 53 χιλιόμετρα. Έχει εύκρατο υποτροπικό κλίμα με μακρύ και θερμό καλοκαίρι και ήπιο χειμώνα με μέση ετήσια ηλιοφάνεια 70% και μέση ετήσια θερμοκρασία 19 βαθμούς Κελσίου.

Σύμφωνα με την απογραφή καταστημάτων του 1998, στην Καλαμάτα λειτουργούσαν 2.785 άτομα. Από το σύνολο των καταστημάτων τα 652 δραστηριοποιούνται στον τομέα βιοτεχνία- βιομηχανία, 200 στο χονδρικό εμπόριο, 1.200 στο λιανικό εμπόριο και 693 στις υπηρεσίες. Στην ευρύτερη περιοχή της Καλαμάτας δραστηριοποιούνται μεγάλες βιομηχανικές επιχειρήσεις όπως η καπνοβιομηχανία Καρέλια και η Διεθνής Βιομηχανία Ενδυμάτων.

Την εικοσαετία 1961-81 η Καλαμάτα χαρακτηριζόταν ως αναπτυσσόμενο κέντρο του δευτερογενή τομέα. Όμως η διακοπή λειτουργίας της κλωστοϋφαντουργίας Λέκκα και η προβληματικότητα της Διεθνούς βιομηχανίας Ενδυμάτων ανέτρεψαν τις παραπάνω τάσεις. Ήδη ο Νόμος Μεσσηνίας έχει χαρακτηριστεί ως φθίνουσα βιομηχανική περιοχή (Φ.Ε.Κ 1071/β/29-12-95).

Το σύνολο των θέσεων εργασίας που έχουν απολεσθεί ανέρχεται σε 12.800, ενώ το ποσοστό ανεργίας από 7,5% το 1991 έχει φθάσει το 9,5% το 1994.

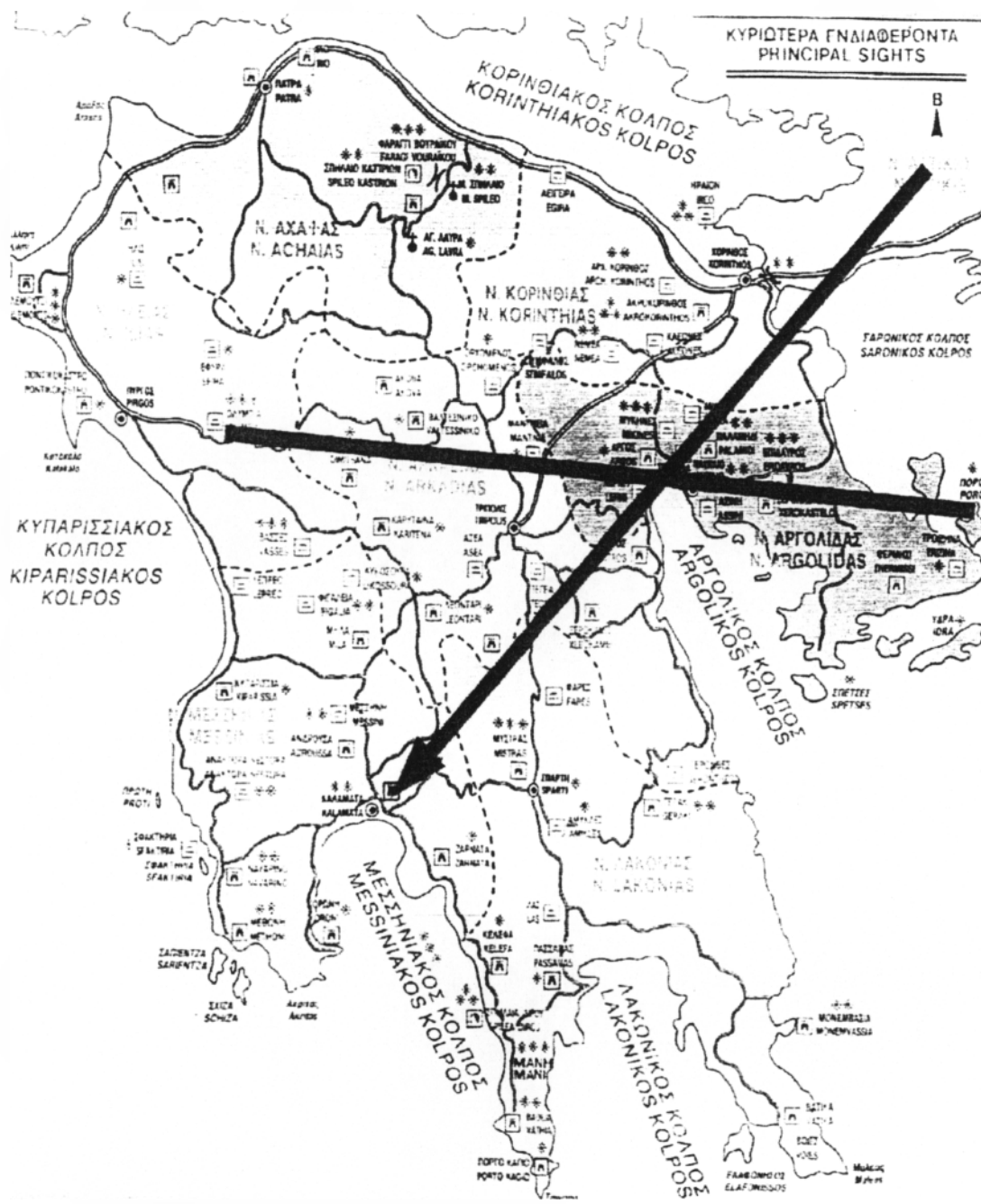
Η Καλαμάτα και ο Νομός Μεσσηνίας παρουσιάζουν σημαντική τουριστική κίνηση, κύρια κατά τους θερινούς μήνες, που κυριαρχείται από τον εσωτερισμό τουρισμό. Το 70% των διανυκτερεύσεων στο νομό προέρχεται από ημεδαπούς τουρίστες. Ενώ το σύνολο των διανυκτερεύσεων παρουσιάζει σημαντική κάμψη την τελευταία τριετία στο νομό Μεσσηνίας, στη Καλαμάτα εμφανίζεται αρχικά σημαντική αύξηση (1992 - 94) και στη συνέχεια σταθεροποιείται.

Επισημαίνεται ότι η Καλαμάτα παρουσιάζει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα για την τουριστική ανάπτυξη μια και η πόλη :

- Αποτελεί το μοναδικό αστικό κέντρο κλίμακας, σε μια περιοχή με ανεπτυγμένα τουριστικά θέρετρα και ανεκμετάλλευστους, αλλά ιδιαίτερα σημαντικούς ιστορικούς, πολιτιστικούς και φυσικούς πόρους.

17. Πηγή, Ε.Ο.Τ.

- Είναι εύκολα προσπελάσιμη μια και έχει καθημερινή οδική, σιδηροδρομική και αεροπορική σύνδεση με την Αθήνα, οδική επικοινωνία με όλους τους νομούς της Πελοποννήσου και ακτοπλοϊκή σύνδεση με την Κρήτη.
- Έχει ήπιο κλίμα που ευνοεί την ανάπτυξη τουρισμού και κατά τους χειμερινούς μήνες, ενώ σε απόσταση λίγων χιλιομέτρων βρίσκεται και ο ορεινός όγκος του Ταυγέτου

4.2. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ²⁴.

Η Καλαμάτα έχει πληθυσμό 44.052 κατοίκους, σύμφωνα με την απογραφή του 1991 και πραγματικό πληθυσμό πάνω από 50.000 κατοίκους.

Είναι η δέκατη έκτη πόλη από άποψη πληθυσμού στην Ελλάδα και η δεύτερη στην Πελοπόννησο. Συγκεντρώνει το 26,4% του πληθυσμού του Ν. Μεσσηνίας και παρουσιάζει σταθερή πληθυσμιακή ανάπτυξη την τελευταία εικοσαετία (39.462 άτομα το 1971, 42.075 άτομα το 1981 και 44.052 άτομα το 1991)

24.Πηγή Ε.Ο.Τ.

ΠΙΝΑΚΑΣ

Πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών. Νομοί, αστικοί, ημιαστικοί δήμοι και κοινότητες, αγροτικές περιοχές, πεδινές, ημιορεινές και ορεινές περιοχές
Απογραφή πληθυσμού της 17^{ης} Μαρτίου 1991

Δήμος Καλαμάτας			
ΟΜΑΔΕΣ ΗΛΙΚΙΩΝ	ΑΜΦΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΦΥΛΩΝ	ΑΡΡΕΝΕΣ	ΘΗΛΕΙΣ
ΣΥΝΟΛΟ	44.052	21.799	22.253
0-4	2.959	1.523	1.436
5-9	3.520	1.845	1.675
10-14	3.779	1.918	1.861
15-19	3.292	1.698	1.594
20-24	2.981	1.438	1.543
25-29	3.384	1.635	1.749
30-34	3.495	1.730	1.765
35-39	3.153	1.592	1.561
40-44	2.960	1.550	1.410
45-49	2.124	1.156	968
50-54	2.500	1.264	1.236
55-59	2.400	1.153	1.217
60-64	2.309	1.137	1.172
65-69	1.971	718	953
70-74	1.221	509	712
75-79	1.102	443	659
80-84	757	301	456
85	445	159	286

Πηγή: Ίδια έρευνα - επεξεργασία στοιχείων Ε.Σ.Υ.Ε.

4.3. Η ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Η πολιτιστική δυναμική του νομού την τελευταία δεκαετία, έχει σαν βασικούς συντελεστές πολιτιστικούς φορείς ιδιωτικού και δημοσίου χαρακτήρα.

Αυτοί είναι :

- Η Διεύθυνση Πολιτισμού της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Μεσσηνίας.
- Οι πολιτιστικοί φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Οι Ερασιτεχνικοί Πολιτιστικοί Σύλλογοι.

4.4. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ.

4.4.1. Η Πολιτιστική υποδομή της πόλης Καλαμάτας

Όσον αφορά την συγκρότηση της πολιτιστικής υποδομής της Καλαμάτας, έχουμε να αναφέρουμε τα εξής :

⇒ Το κτιριακό συγκρότημα το οποίο συγκεντρώνει τις περισσότερες πολιτιστικές δραστηριότητες της πόλης κυρίως κατά τους χειμερινούς μήνες είναι το **Δημοτικό Πνευματικό Κέντρο – Πανταζοπούλειος Λαϊκή Σχολή** που αποτελεί από την αρχή της ιδρύσεώς του την κύρια εστία για την πολιτιστική ζωή της πόλης.

Στα 3.840 μ² επιφάνειας ορόφων, περιλαμβάνει : Βιβλιοθήκη, Πινακοθήκη Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης, στεγασμένο αίθριο όπου οργανώνονται διάφορες εκθέσεις ζωγραφικής, γλυπτικής, φωτογραφίας, αίθουσα εκδηλώσεων.

Η αυξημένη ζήτηση των χώρων από τους διάφορους φορείς της πόλης, σε συνδυασμό με την ελλιπή διοίκηση του κέντρου κάνει ορατή και ουσιαστική την ανάγκη δημιουργίας αιθουσας μεγαλύτερης χωρητικότητας και καλύτερων ηχητικών προδιαγραφών.

⇒ Ουσιαστικό βήμα για τη λύση αυτής της ανάγκης θα αποτελέσει η κατασκευή του **Μεγάλου Χορού** για το οποίο έχει αγοραστεί ο χώρος (οικόπεδο Λιναρδάκη) και θα χρηματοδοτηθεί από το 2^ο Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης μέσω του ΥΠ.ΠΟ. μς 1,7 δισεκατομμύρια δραχμές. Σύμφωνα με την σύμβαση το πρώτο στάδιο κατασκευής του Μεγάλου Χορού προβλέπεται να αποπερατωθεί το 1999. Η επιφάνεια του κύριου κτίσματος θα είναι 2.508 τ.μ. και του υπογείου 730 τ.μ.

- Το **Αμφιθέατρο του κάστρου της Καλαμάτας** είναι χωρος 700 θέσεων που φιλοξενεί όλες τις θερινές πολιτιστικές εκδηλώσεις που οργανώνει η Δ.Ε.Π.Α.Κ. και το ΔΙ.ΚΕ.ΧΟ.

- Η **κτιριακή υποδομή για το θέατρο** περιλαμβάνει δύο αίθουσες. Μία για την Κεντρική σκηνή του ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.Κ. και μια για την Νέα σκηνή (παιδικό θέατρο).

- Οσον αφορά τις **Αίθουσες κινηματογράφου**, την χειμερινή περίοδο λειτουργεί μια ιδιωτική αίθουσα κινηματογράφου, στην ταράτσα της οποίας λειτουργεί θερινός κινηματογράφος από την Κινηματογραφική Λέσχη της πόλης.

Για την κάλυψη των αναγκών της Κινηματογραφικής Λέσχης, αλλά και την αναβάθμιση του τομέα, το Δημοτικό συμβούλιο της πόλης αποφάσισε την αγορά του παλιού κινηματοθεάτρου « Ηλέκτρα » (1962) στο οποίο θα στεγαστεί ο Δημοτικός Κινηματογράφος που έχει ενταχθεί στο Δίκτυο Δημοτικών Κινηματογράφων.

- Για τους φίλους του κινηματογράφου και της φωτογραφίας ο δήμος έχει νοικιάσει και αναπαλαιώσει ένα παλιό διατηρητέο το οποίο έχει παραχωρήσει στην Κινηματογραφική Λέσχη. Στο κτίριο αυτό έχει δημιουργηθεί το **Στέκι της Κινηματογραφικής Λέσχης** που στεγάζει και τις δραστηριότητες της Φωτογραφικής Λέσχης.

- Το **Μουσείο Μπενάκη Καλαμάτας**, παρέμενε κλειστό από τους σεισμούς του 1986. Εγκαινιάστηκε στις 24-6-1995. Στις αίθουσές του σήμερα εκτίθενται αρχαιότητες (γλυπτά, ψηφιδωτά) από την περιοχή του Νομού

▪ Το **Λαογραφικό μουσείο** (Ν.Π.Ι.Δ.) δεν έχει λειτουργήσει μετά τους σεισμούς λόγω καταστροφής του κτιρίου του. Δημιουργήθηκε το 1951 από το " Σύλλογο προς Διάδοσιν των Γραμμάτων " και στεγάστηκε στο αρχοντικό Κυριακού, που βρίσκεται στο ιστορικό κέντρο της πόλης, το οποίο διέθεσε ο δήμος στον σύλλογο. Το μουσείο διαθέτει 3.500 εκθέματα τα οποία γίνεται προσπάθεια να συντηρηθούν από ειδικούς συνεργάτες του ΥΠ.ΠΟ. και να επαναεκτεθούν.

Παλαιότερα το μουσείο λειτουργούσε ερασιτεχνικά αλλά το τελευταίο διάστημα γίνεται προσπάθεια να οργανωθεί σε επιστημονική βάση, με την οικονομική υποστήριξη του ΥΠ.ΠΟ. του Δήμου και τις συνδρομές των μελών του συλλόγου.

▪ Η **Πινακοθήκη Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης** (Ν.Π.Ι.Δ.) στεγάζεται σε δύο ορόφους του Δημοτικού Πνευματικού Κέντρου και περιλαμβάνει 321 έργα γλυπτικής, ζωγραφικής και χαρακτικής.

▪ Παρ' όλο που οι βιβλιοθήκες αποτελούν το θεμέλιο της πολιτιστικής πολιτικής, η Καλαμάτα δεν διαθέτει μια σύγχρονη δημόσια βιβλιοθήκη. Όπως έχουμε αναφέρει λειτουργεί μόνο η **Λαϊκή βιβλιοθήκη** (Ν.Π.Ι.Δ.). (Η Γ.Ε.Δ.Κ. του Νομού λειτουργεί **Κινητές βιβλιοθήκες** για την εξυπηρέτηση των αναγκών κυρίως των μαθητών των απομακρυσμένων χωριών).

▪ Σημαντική πολιτιστική εστία για τους ερευνητές της περιοχής αποτελεί από το 1992 το **παράρτημα των Γενικών Αρχείων του Κράτους** (Γ.Α.Κ.).

▪ Τέλος θα αναφέρουμε την λειτουργία στην πόλη του **Μουσικού Γυμνασίου** (1993) και **Λυκείου** (1996) που προσφέρουν μια ουσιαστική ανθρωποκεντρική παιδεία και καλλιτεχνική ευαισθησία στους μαθητές τους.

4.4.2. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ – ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΔΙΑΤΗΡΗΤΕΩΝ ΚΤΙΡΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ ΔΗΜΟ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ.

4.4.2.1. Τα διατηρητέα κτίρια, στοιχεία πολιτιστικής ανάπτυξης

Η πολιτιστική και αρχιτεκτονική κληρονομιά είναι αναπόσπαστο στοιχείο της κοινωνικής ζωής ενός τόπου. Οι παραγωγικές και κοινωνικές δομές εξελίσσονται, δεν βρίσκονται όμως κατ' ανάγκη σε αντιπαράθεση με την προσαρμογή στην παράδοση. Αντίθετα η βίαιη ρήξη με το παρελθόν ισοπεδώνει αντικειμενικά προσδιορισμένες αξίες, πρέπει να στηριζόμαστε στο παρελθόν.

Αποτελεί βάθρο πάνω στο οποίο θα χτίσουμε το σύγχρονο, και το μέλλον μας.

Εδώ θα πρέπει να γίνει ο διαχωρισμός μεταξύ μνημείου και παραδοσιακού κτίσματος. Τα μνημεία δεν καλύπτουν καμία χρήση ή καλύπτουν κάποια περιορισμένη χρήση, ανάλογη με την αρχική που δεν αποδέχεται εύκολα προσαρμογή στις αλλαγές του τρόπου ζωής. Τα παραδοσιακά κτίσματα διατηρούν την ταυτότητα ενός ρυθμού ή μιας αισθητικής έκφρασης, αλλά μπορούν να υποστούν αλλαγές ώστε να εξελιχθούν λειτουργικά με το χρόνο.

Η Ελληνική παράδοση υπέστη πλήγματα από πολέμους, φυσικές καταστροφές αλλά και την ταχύρυθμη αύξηση του βιοτικού επιπέδου με την αστικοποίηση και τον τουρισμό στην Ελλάδα. Έτσι στο όνομα της « ανάπτυξης » και του οικονομικότερου αποτελέσματος, παραδοσιακά σύνολα γκρεμίστηκαν και ξανακτίστηκαν αντί να συντηρηθούν.

4.5 ΔΕΤΑΚ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο Δήμος Καλαμάτας που αποτελεί έναν από τους πρωτοπόρους Δήμους στην Ελλάδα σε έργο ποιοτικό και ποσοτικό, εκμεταλλευόμενος τις δυνατότητες που δίνουν ο Δ.Κ.Κ και το Π.Δ 323/89 προέβη πολύ γρήγορα στην δημιουργία δημοτικών επιχειρήσεων.

Μία από τις πέντε επιχειρήσεις που έχει ιδρύσει μέχρι σήμερα ο Δήμος – και από τις λίγες Πανελλαδικά στο αντικείμενο του τουρισμού¹⁸ – είναι και η Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης Καλαμάτας που αποτελεί το αντικείμενο αυτής της εργασίας και η οποία αναλυτικά εξετάζεται παρακάτω.

Το να ιδρυθεί όμως η Δ.Ε.Τ.Α.Κ. δεν ήταν ούτε κάτι τυχαίο ούτε κάποια φαινή πρόταση για σύσταση τουριστικής επιχείρησης, απλά ήταν το τελικό στάδιο των προσπαθειών του Δήμου Καλαμάτας για τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

1. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΠΡΙΝ ΤΗ Δ.Ε.Τ.Α.Κ.

Ήδη πριν ιδρυθεί η Δ.Ε.Τ.Α.Κ ο Δήμος Καλαμάτας είχε στρέψει το ενδιαφέρον του προς τον τουρισμό με την σύσταση του Γραφείου Τουριστικής Ανάπτυξης. Το γραφείο αυτό μπορούμε να το χαρακτηρίσουμε σαν πρόδρομο της Δ.Ε.Τ.Α.Κ αφού η επιτυχής και με αποτέλεσμα λειτουργία του ήταν ο κυριότερος λόγος μετατροπής του σε δημοτική επιχείρηση, δηλαδή η ίδρυση της Δ.Ε.Τ.Α.Κ είχε σκοπό το να λειτουργήσει το εν λόγω γραφείο σε πιο οργανωμένη βάση.

Το γραφείο τουριστικής ανάπτυξης λειτούργησε από το 1988 έως και το 1992 χρόνια που ιδρύθηκε η Δ.Ε.Τ.Α.Κ, επί το πλείστον είχε σαν έδρα το δημαρχείο ενώ κατά καιρούς και ανάλογα με τις δραστηριότητες του εγκαθιστόταν σε διάφορα σημεία της πόλης. Βασικά απασχολούσε σε μόνιμή βάση ένα υπάλληλο του Δήμου, ενώ την τουριστική περίοδο προσλάβανε για να καλύψει τις ανάγκες του έκτακτο προσωπικό το οποίο είχε γνώσεις πάνω στο αντικείμενο του τουρισμού.

Η κύρια δραστηριότητα του ήταν η παροχή πληροφοριών προς τους επισκέπτες της πόλης, ταυτόχρονα όμως με αυτή τη δραστηριότητα είχε και αναπτυξιακό ρόλο αφού ασχολιόταν με προτάσεις προς τον Δήμο για τον τουριστικό στρατηγικό σχεδιασμό της πόλης.

Η συνεργασία όπως και οι σχέσεις του με όλους τους τουριστικούς φορείς δημόσιους ή μη ήταν πολύ καλές, ειδικά με τον Ε.Ο.Τ. που την εποχή εκείνη ήταν ο βασικότερος φορέας τουριστικής ανάπτυξης.

Τέλος η μετατροπή του σε δημοτική επιχείρηση ήταν μια καλή ιδέα αφού αν και είχε αξιόλογη δραστηριότητα η δομή του δεν του έδινε περιθώρια για να εξελιχθεί και να προσφέρει περισσότερα στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ

2. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΣΥΣΤΑΣΗΣ

Η απόφαση για τη σύσταση της Δ.Ε.Τ.Α.Κ. πάρθηκε με την 32/1990 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου του Δήμου Καλαμάτας που έγινε την 24^η Ιανουαρίου του 1990 με ψήφους δεκαπέντε υπέρ και δύο κατά.

Η απόφαση στηρίχθηκε στην προηγηθείσα οικονομοτεχνική μελέτη σκοπιμότητας που συνέταξε για λογαριασμό του Δήμου Καλαμάτας η ΕΕΤΑΑ. Στην μελέτη αναφερόταν ότι η βιωσιμότητα της επιχείρησης έγκειται στην εκμετάλλευση από αυτή των δύο Ξενοδοχείων με παράλληλη εκμετάλλευση της μαρίνας, του γραφείου τουρισμού και του προς κατασκευή συνεδριακού κέντρου.

Η έγκριση σύστασης της από πλευράς Δήμου έγινε την 29^η Απριλίου του 1991 με την υπ' αριθμό 165/1991 απόφαση του Δημοτικού του Συμβουλίου, η απόφαση ήταν ομόφωνη από τους παρόντες Δημοτικούς Συμβούλους και περιελάμβανε το σκοπό, τη διοίκηση, τη διάρκεια κτλ., ενώ από πλευράς Υπουργείου η έγκριση έγινε με Υπουργική Απόφαση που δημοσιεύτηκε στο δευτερο τεύχος του 613/2-8-1991 Φ.Ε.Κ.

3. ΕΙΔΟΣ

Δημιουργός και φορέας της επιχείρησης είναι ο Δήμος Καλαμάτας. Η Δ.Ε.Τ.Α.Κ. είναι αμιγής δημοτική επιχείρηση και όπως όλες οι Δημοτικές επιχειρήσεις αυτής της μορφής είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, έτσι κατά συνέπεια η λειτουργία της διέπεται από τις διατάξεις 260 έως 267 και 270, 274, 287 του Δ.Κ.Κ. όπως αυτός αναφέρεται στο Π.Δ.323/1989.

4. ΣΚΟΠΟΣ-ΤΡΟΠΟΙ ΕΠΙΤΕΥΞΗΣ ΤΟΥ

Σκοπός της επιχείρησης είναι η επίσπευση της αναπτυξιακής διαδικασίας στον τομέα του τουρισμού στην ευρύτερη περιοχή του Δήμου Καλαμάτας, ώστε να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για να αυξηθούν οι επισκέπτες της περιοχής.

Για να γίνει όμως η αναπτυξιακή αυτή διαδικασία πρέπει να υπάρχει και κάποιος στόχος που μέχρι την ίδρυση της Δ.Ε.Τ.Α.Κ. δεν υπήρχε. Η Δ.Ε.Τ.Α.Κ. έχει σα σκοπό σε συνεργασία με όλους τους φορείς που ασχολούνται με τον τουρισμό στη χάραξη αυτού του στόχου, ο οποίος στηριζόμενος σε πολλούς περιφερειακούς δακτυλίους (και όχι σε συγκεκριμένο κέντρο) θα προσπαθήσει να αντιμετωπίσει τα προβλήματα ποιότητας και χρονοδιάστασης του τουριστικού ρεύματος της Μεσσηνίας.

Εδώ να σημειώσουμε ότι η ύπαρξη στόχων και η πραγματοποίησή τους δεν έπεται ότι θα έχει και θετικά αποτελέσματα στην αύξηση των επισκεπτιών μιας περιοχής, αφού η αύξηση αυτή εξαρτάται από πολλούς και αστάθμητους παράγοντες που δεν είναι εύκολο να προβλεφθούν, πάντως η ύπαρξη στόχου είναι ένα θετικό βήμα προς την τουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής.

Αυτά βέβαια αφορούν το θεωρητικό μέρος του σκοπού ίδρυσης, λόγω όμως του ότι το θεωρητικό μέρος πρέπει για να στηριχθεί και να αποδώσει να βασίζεται σε στέρεο υπόβαθρο και λόγω του ότι η Δ.Ε.Τ.Α.Κ. είναι επιχείρηση που λειτουργεί με ιδιωτοοικονομικά κριτήρια, είναι αναγκαίο να υπάρχουν κάποιοι πόροι (τρόποι) που θα βοηθήσουν την επιχείρηση να επιβιώσει και να πραγματοποιήσει το σκοπό της.

Οι τρόποι επίτευξης του σκοπού (τους οποίους αν τους δούμε από καθαρά οικονομική πλευρά είναι και ο σκοπός της επιχείρησης) είναι η παροχή τουριστικών υπηρεσιών με το τουριστικό γραφείο, η διαχείριση των δύο ξενοδοχείων και η ανάπτυξη της μαρίνας.

Η παροχή υπηρεσιών πριν από την ίδρυση της Δ.Ε.Τ.Α.Κ. δε μπορεί να χαρακτηριστεί σαν παντελώς ελλιπής, αφού στον τομέα αυτό είχε βοηθήσει η δημιουργία του Γραφείου Ανάπτυξης του Δήμου Καλαμάτας.

Η Δ.Ε.Τ.Α.Κ. μέσω διαφόρων τρόπων (π.χ. Σεμινάρια-Γραφείο Πληροφοριών) προσπαθεί να αναβαθμίσει τις παρεχόμενες τουριστικές υπηρεσίες, οι οποίες σε σχέση με άλλες τουριστικές περιοχές της χώρας μας κατά γενική ομολογία ήταν και παραμένουν σε αρκετά χαμηλό επίπεδο.

Με τη λειτουργία της Μαρίνας θα ανοίξει προς την Καλαμάτα και την ευρύτερη περιοχή ο δρόμος για τουρίστες ψηλών εισοδημάτων, αφού η Μαρίνα μπορεί να γίνει η βάση τουριστικών εξορμήσεων στην ευρύτερη περιοχή της Μεσσηνίας.

Τέλος η παραχώρηση από το Δήμο των κτιρίων που στεγάζουν τα ξενοδοχεία έχει σα στόχο την επαναλειτουργία τους και την εκμετάλλευσή τους από τη Δ.Ε.Τ.Α.Κ. με σκοπό την αποκομιδή κάποιων κερδών.

5. ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Η διάρκεια της επιχείρησης όπως αναφέρεται και στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως είναι ενενήντα εννέα χρόνια και αρχεται από την ημέρα που δημοσιεύτηκε σε αυτή η απόφαση του Νομού Μεσσηνίας.

6. ΕΔΡΑ

Εδρα της επιχείρησης είναι τα όρια του Δήμου Καλαμάτας και συγκεκριμένα τα γραφεία της συστεγάζονται με τα γραφεία του ΕΟΤ σε κτήριο που βρίσκεται στη μαρίνα της Καλαμάτας.

7. ΑΡΧΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Το κεφάλαιο που διέθεσε αρχικά ο Δήμος Καλαμάτας στην επιχείρηση είναι :

α) Περιουσιακά στοιχεία (όπως αποτιμήθηκαν από την επιτροπή του άρθρου 9 του Ν 2190 20).

Η χρήση για εννενηνταενέα χρόνια των κτηρίων που στέγαζαν τα ξενοδοχεία Αχιλλειον και Βασιλικό αξίας 56.000.000 και 28.000.000 εκατομμυρίων δραχμών αντίστοιχα.

Η χρήση για εννενηνταενέα χρόνια της μαρίνας Καλαμάτας αξίας 516.000.000 εκατομμυρίων.

Το τουριστικό γραφείο με όλη του την κινητή περιουσία αξίας 1.287.000 εκατομμυρίων.

β) Μετρητά, ποσό δύο εκατομμυρίων που διαθέτει ο Δήμος στην επιχείρηση.

Οι παραπάνω αναφερόμενοι στο ΦΕΚ ίδρυσης της Δ.Ε.Τ.Α.Κ πόροι στην πραγματικότητα δεν υπάρχουν, μιας και δε βρίσκονται σε λειτουργία, ούτε τα ξενοδοχεία, ούτε η μαρίνα με το σχεδιαζόμενο τουριστικό περίπτερο για αλλαγή συναλλάγματος.

8. ΚΑΛΥΨΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΞΟΔΩΝ

Οι πόροι της Επιχείρησης όπως ορίζει η 165/91 απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου μπορούν να προέρχονται, από τις ενοικιάσεις δωματίων των ξενοδοχείων, από τα πρωινά, από τη λειτουργία εστιατορίου και μπαρ (που θα λειτουργήσει ένας χώρος και για τα δύο ξενοδοχεία), από τον ελλιμενισμό σκαφών στη μαρίνα, από τη λειτουργία του τουριστικού περιπτέρου (αλλαγή συναλλάγματος), από την άσκηση κάθε της δραστηριότητας, από τις προσόδους της περιουσίας της, από δάνεια που θα ανάψει, από κληρονομίες, εισφορές, δωρεές, επιχορηγήσεις κ.λ.π.

Η επιχείρηση σήμερα καλύπτει τα λειτουργικά της έξοδα με έκτακτες επιχορηγήσεις από το Δημο Καλαμάτας και από τα ενοίκια ύψους ενός εκατομμυρίου περίπου που παίρνει από τα καταστήματα που στεγάζονται κάτω από το ξενοδοχείο Αχίλλεον και δυστυχώς είναι δύσκολο να έχει από μόνη της άλλη πηγή εισοδημάτων λόγω του αντικειμένου της που το καθιστά δύσκολο.

9. ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ

9.1. ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Σύμφωνα με τη μελέτη της ΕΕΤΑΑ το προσωπικό που θα μπορούσε να απασχολήσει η επιχείρηση, εάν ήταν πλήρης σε όλες τις προτεινόμενες δραστηριότητες της, είναι 30 άτομα τα οποία θα απασχολούνταν ως εξής :

δεκάξι στα δύο ξενοδοχεία,

οκτώ στη μαρίνα,

δύο στο τουριστικό γραφείο,

ένα στη νομική υπηρεσία,

και πέντε στη διοίκηση τα οποία θα καλύπτουν και εργασία των ξενοδοχείων.

Η Δ.Ε.Τ.Α.Κ απασχολεί σήμερα πέντε άτομα εκ των οποίων οι τρεις είναι άνδρες και οι δύο γυναίκες, οι δε ηλικίες τους είναι κάτω των τριάντα ετών. Παράλληλα κατά καιρούς ανάλογα με τις δραστηριότητες της απασχολεί άτομα με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου (π.χ. υπάλληλος τουριστικού γραφείου) ή σαν εργαζόμενους με ελεύθερη σχέση εργασίας (π.χ. εκπονησεις μελετών).

Όσο αναφορά το επίπεδο σπουδών και των τρόπο πρόσληψης του έχουν ως εξής :

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ είναι μόνιμος υπάλληλος του Δήμου Καλαμάτας και έχει αποσπασθεί στην Δ.Ε.Τ.Α.Κ. από την ίδρυση της μέχρι και σήμερα. Είναι πτυχιούχος των σχολών τουριστικών επαγγελμάτων και λογιστών του Τ.Ε.Ι. Ρόδου, έχει γνώσεις ξένων γλωσσών και Η/Υ επίσης έχει παρακολουθήσει σεμινάρια σχετικά με τον τουρισμό και έχει διδάξει σε Τ.Ε.Ι.

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ προσελήφθη μετά από προκήρυξη και έχει σύμβαση με την επιχείρηση αορίστου χρόνου. Είναι πτυχιούχος του Παντείου Πανεπιστημίου και έχει γνώσεις Η/Υ.

Η ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ (ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ) προσελήφθη με σύμβαση αορίστου χρόνου μετά από απόφαση του Δ.Σ. της επιχείρησης. Είναι απόφοιτος Γενικού Λυκείου και έχει γνώσεις ξένων γλωσσών και Η.Υ.

Η ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ προσελήφθη και αυτή με σύμβαση αορίστου χρόνου μετά από απόφαση του Δ.Σ., είναι πτυχιούχος ιδιωτικής σχολής γραμματέων και οργάνωσης γραφείου και έχει γνώσεις Η/Υ και ξένων γλωσσών.

Ο ΦΥΛΑΚΑΣ ΜΑΡΙΝΑΣ προσελήφθη ως εργάτης γενικών καθηκόντων αρχικά με τρίμηνες συμβάσεις, που τελικά διαμορφώθηκαν σε σύμβαση αορίστου χρόνου και είναι απόφοιτος Γενικού Λυκείου.

Οι παραπάνω θέσεις με το αντίστοιχο προσωπικό επαρκούν για να καλύψουν τις ανάγκες της Δ.Ε.Τ.Α.Κ τουλάχιστο για τη χειμερινή περίοδο. Συνηθίζεται όμως να προσλαμβάνονται δύο ακόμα εποχιακοί υπάλληλοι για να καλύψουν τις ανάγκες της επιχείρησης κατά την καλοκαιρινή περίοδο και οι οποίοι τοποθετούνται στα δύο γραφεία πληροφοριών που διατηρεί η οποίοι τοποθετούνται στα δύο γραφεία πληροφοριών που διατηρεί η Δ.Ε.Τ.Α.Κ. κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου.

Η κάλυψη των αμοιβών των εποχιακών υπαλλήλων γίνεται από το Δήμο Καλαμάτας ο οποίος τα δύο τελευταία χρόνια λόγω οικονομικών δυσκολιών που αντιμετωπίζει δεν κάλυψε τις δαπάνες αυτές με αποτέλεσμα η μη πρόσληψη να δυσχεράνει το έργο της επιχείρησης αφού την εργασία των δύο υπαλλήλων την ανέλαβαν να την κάνουν τα ήδη υπάρχοντα στελέχη εις βάρος πολλές φορές της κανονικής τους εργασίας.

ΜΗ ΜΟΝΙΜΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ η πρόσληψη γίνεται μετά από διαγωνισμό και τα προσόντα των προσληφθέντων είναι ανάλογα με το αντικείμενο της εργασίας που πρόκειται να τους ανατεθεί.

9.2 ΑΙΡΕΤΑ ΜΕΛΗ

Η συγκρότηση, η λειτουργία και οι αρμοδιότητες των οργάνων διοίκησης καθώς και η οργάνωση, η λειτουργία, η διαχείριση και η εποπτεία της επιχείρησης διέπονται από τις σχετικές διατάξεις που αφορούν τις Δημοτικές και Κοινοτικές Επιχειρήσεις του ΠΔ 323/1989.

Η Δ.Ε.Τ.Α.Κ σύμφωνα με τα παραπάνω και με το Φ.Ε.Κ. ίδρυσης της διοικείται από εννεαμελές Διοικητικό Συμβούλιο που τα μέλη του ορίζονται μαζί με τους αναπληρωτές από το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Καλαμάτας.

Η αρχική σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου (απόφαση 165/91 του Δημοτικού Συμβουλίου και 17800/26-6-91 Απόφαση του ΥΠ.ΕΣ.) προέβλεπε τέσσερις εκπροσώπους από το Δήμο Καλαμάτας ένα εκπρόσωπο των εργαζομένων ένα εκπρόσωπο της ένωσης ξενοδόχων και τρεις Δημότες ή κατοίκους του Δήμου Καλαμάτας. Στη συνέχεια όμως και λόγω του ότι ο αριθμός των εργαζομένων είναι κάτω από είκοσι έγινε τροποποίηση της σύνθεσης η οποία ισχύει μέχρι και σήμερα.

Έτσι σήμερα και μετά από την τροποποίηση, από τα αιρετά μέλη του Δ.Σ. τα τέσσερα είναι αιρετοί εκπρόσωποι του Δήμου Καλαμάτας, ένας είναι εκπρόσωπος της Ένωσης Ξενοδοχειακών Μεσσηνίας και τα υπόλοιπα τέσσερα μέλη είναι δημότες ή κάτοικοι του Δήμου Καλαμάτας, που έχουν γνώσεις ή εμπειρία πάνω στο σχετικό αντικείμενο, για όλα τα παραπάνω μέλη υπάρχουν άλλα τόσα αναπληρωματικά.

Σε αυτή τη σύνθεση και χωρίς να αλλάξει η συστατική πράξη προβλέπεται και ένας εκπρόσωπος των εργαζομένων στην περίπτωση που επιχείρηση απασχολήσει στο μέλλον πάνω από είκοσι εργαζόμενους αλλάζοντας αυτόματα ο αριθμός των δημοτών από τέσσερις που είναι σήμερα σε τρεις.

Το μορφωτικό επίπεδο των αιρετών μελών της διοίκησης της Δ.Ε.Τ.Α.Κ κρίνεται αρκετά ικανοποιητικό το ίδιο και η σύνθεση του αφού η σχέση πολλών από αυτών είναι στενά συνδεδεμένη με το αντικείμενο του τουρισμού λόγω γνώσεων ή λόγω επαγγέλματος, ο δε μέσος όρος ηλικίας τους είναι γύρω στα σαράνταπέντε.

Από τα μέλη του Δ.Σ. τακτικά και αναπληρώματα (όπως και από το προσωπικό) μέχρι σήμερα κανένα δεν έχει συμμετάσχει σε επιμορφωτικό σεμινάριο ή σε κάποιο συνέδριο σχετικά με τον τουρισμό γεγονός που οφείλεται στη στενότητα οικονομικών πόρων της επιχείρησης, αλλά και στο ότι δεν έχουν γίνει στη χώρα μας ανάλογα σεμινάρια.

Στην προηγούμενη μόνο Δημοτική αρχή ο Πρόεδρος της Δ.Ε.Τ.Α.Κ με το Δημάρχο Καλαμάτας συμμετείχαν σε ένα Διεθνές Συνέδριο με θέμα « Σχέδια Τουριστικής Ανάπτυξης » που έγινε στην Ιρλανδία και στη Δανία.

Στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. της επιχείρησης υπάρχει πάντοτε απαρτία αφού συνήθως είναι παρόντα όχι μόνο τα τακτικά αλλά πολλές φορές και τα αναπληρωματικά μέλη, ενώ οι αποφάσεις συνήθως παίρνονται με ομοφωνία.

Η σημερινή σύνθεση τους Διοικητικού Συμβουλίου της Επιχείρησης είναι η παρακάτω :

10. ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ Δ.Ε.Τ.Α.Κ

10.1 ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ Εσωτερικού Κανονισμού Υπηρεσιών (Ε.Κ.Υ)

Ο εσωτερικός Κανονισμός Υπηρεσιών έχει σα σκοπό του να καθορίσει την οργανωτική διάρθρωση της Δ.Ε.Τ.Α.Κ., τις αρμοδιότητες των υπηρεσιών της, τις θέσεις εργασίας και το ανώτατο όριο του αριθμού του προσωπικού της.

10.2 ΜΟΡΦΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

Η επιχείρηση διοικείται από Διοικητικό Συμβούλιο η σύνθεση και οι αρμοδιότητες του οποίου ορίζονται από τις διατάξεις του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα. Οι εργασίες της επιχείρησης κατευθύνονται από το Διευθυντή της ο οποίος προσλαμβάνεται από το Δ.Σ. και είναι υπόλογος σε αυτό για την εύρυθμη και ομαλή λειτουργία της επιχείρησης.

10.3 ΕΡΜΗΝΕΙΑ – ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ Ε.Κ.Υ

Οι διατάξεις του Ε.Κ.Υ συμπληρώνονται και ερμηνεύονται με απόφαση του Διοικητικού του Συμβουλίου. Οι αρμοδιότητες των διοικητικών ενότητων που περιέχονται στο οργανόγραμμα θεωρούνται ενδεικτικές του περιεχομένου εργασίας και επομένως μπορεί να ανατίθενται από το Διευθυντή στο προσωπικό κάθε ενότητας, καθήκοντα που δεν αναφέρονται με συγκεκριμένο τρόπο στην περιγραφή της εργασίας του, αλλά εντάσσονται στο ουσιαστικό περιεχόμενο της.

Στη περίπτωση που η επιχείρηση αναλάβει και άλλες δραστηριότητες το Διοικητικό Συμβούλιο μπορεί να συμπληρώνει ή να τροποποιήσει τον παρόντα Ε.Κ.Υ όπως και να μεταβάλλει τον ανώτατο αριθμό προσωπικού.

10.4 ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ

10.4.1 Τα διαδοχικά διοικητικά επίπεδα και οι αντίστοιχοι υπεύθυνοι είναι :

A/A	ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΕΠΙΠΕΔΑ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
1	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
2	ΤΟΜΕΑΣ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΜΕΑ
3	ΤΜΗΜΑ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
4	ΓΡΑΦΕΙΟ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

10.4.2. Οι διοικητικές ενότητες που υπάγονται άμεσα στη διεύθυνση είναι :

⇒ Τομείς Παροχής Υπηρεσιών

⇒ Τομέας Οικονομικών και Διοικητικών Λειτουργιών

⇒ Τομέας Προγραμματισμού και Ανάπτυξης Τουρισμού

⇒ Ο Νομικός Σύμβουλος ή τυχόν Εξωτερικοί Σύμβουλοι.

10.4.3 Η διάρθρωση των τομέων είναι :

ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ	ΤΟΜΕΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ	ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜ- ΜΑΤΙΣΜΟΥ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ	ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟ ΤΑΜΕΙΟ	ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΜΑΡΙΝΑ	ΠΡΟΜΗΘΕΙΕΣ	ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ	ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	ΤΜΗΜΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ
ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ	ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ	
	ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	
	ΒΟΗΘΗΤΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ	

4.6. ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.

Η χωρική διάρθρωση των τουριστικών πόρων του Ν. Μεσσηνίας, των τουριστικών καταλυμάτων, των αφίξεων και των διανυκτερεύσεων, σε συνδυασμό με τις δυνατότητες ανάπτυξης και χωροταξικής οργάνωσης του τουρισμού, μπορεί να καταλήξει στη δημιουργία των ενοτητων οπως οι παρακάτω.

- ✓ Η παράκτια τουριστική ζώνη
- ✓ Τα αστικά κέντρα
- ✓ Τα κύρια δίκτυα / κυκλώματα τουριστικής διακίνησης – περιήγησης.

✓ Παράκτια τουριστική ζώνη

Αυτή δύναται να διαιρεθεί για πρακτικούς λόγους σε δύο επί μέρους ενότητες:

- 1) Την παράκτια τουριστική ζώνη του Ιονίου πελάγους
- 2) Την παράκτια τουριστική ζώνη του Μεσσηνιακού κόλπου.

Παραθεριστικά και ιστορικά – πολιτιστικά κέντρα, τα οποία απευθύνονται τόσο στην ημεδαπή όσο και στην αλλοδαπή πελατεία και τα οποία βρίσκονται στην πρώτη ζώνη είναι η Πύλος, η Μεθώνη, η Κυπαρισσία, η Γιάλοβα, η Φοινικούντα κλπ

Στη δεύτερη ανήκουν η Κορώνη, οι Χρανοί, το Πεταλίδι, η Καρδαμύλη, η Στουπα κλπ. Αξιόλογοι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι πλαισιώνουν τον τουριστικό παραθεριστικό τους προσανατολισμό. Η προσπάθεια επιτυγχάνεται με την βοήθεια του παρακτιού οδικού δικτύου.

✓ Αστικά κέντρα

Το κύριο αστικό κέντρο του νομού και κατ' εξοχήν τόπος υποδοχής των Τουριστών είναι η Καλαμάτα. Αυτή συγκεντρώνει το 27,8% των κλινών στα ξενοδοχειακά καταλύματα του Νομού και το 41,3% των συνολικών διανυκτερεύσεων. Χαρακτηρίζεται σαν αναπτυσσόμενο οικονομικό κέντρο περιφερειακής εμβέλειας με ικανοποιητική υποδομή στήριξης του τουρισμού.

- Η Κυπαρισσία θεωρείται αναπτυσσόμενο κέντρο τοπικής εμβέλειας με ελλιπή υποδομή στήριξης του τουρισμού.

- Τα Φιλιατρά θεωρούνται αναπτυσσόμενο επίσης κέντρο τοπικής εμβέλειας με ελλιπή υποδομή στήριξης του τουρισμού.

- Η Μεσσηνή επίσης θεωρείται δεύτερον κέντρο τοπικής εμβέλειας με ελλιπή υποδομή στήριξης του τουρισμού.

✓ Κύρια δίκτυα / κυκλώματα τουριστικής διακίνησης περιήγησης.

Αυτά μπορούν να λάβουν τον χαρακτήρα των διαπεριφερειακών, όπως εκείνα που αποτελούν τους κύριους άξονες διακίνησης των τουριστών από τον Βορρά προς τον Νότο (Κόρινθος – Τρίπολη – Καλαμάτα, - Πάτρα – Πύργος – Καλαμάτα) και από την ανατολή στη Δύση (Σπάρτη – Καλαμάτα).

Επίσης μπορούν να λάβουν τον χαρακτήρα των ενδοπεριφερειακών, όπως τα δευτερευοντα δίκτυα διακίνησης των τουριστών κατά μήκος της παράκτιας ζώνης 1 (Ελαία, Κυπαρισσία, Φιλιατρά, Γαργαλιάνοι, Πύλος, Μεθώνη, Χρυσοκελλάρια) και 2 (Κορώνη, Χράνοι, Πεταλίδι, Καλαμάτα, Καρδαμύλη, Στούπα).

Όλα τα υπόλοιπα δίκτυα τοπικής σημασίας τα οποία συνδέουν την παράκτια ζώνη με την ενδοχώρα και διευκολύνουν την προσπέλαση των τουριστών, σε αξιόλογους φυσικούς και πολιτικούς πόρους.

4.8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Συνοψίζοντας τα όσα προηγήθηκαν πρέπει να τονιστεί ότι η προσπάθεια από το Δήμο της Καλαμάτας για διασωση και ανάπλαση των διατηρητέων και ιστορικών συνόλων της, είναι απ' τις πιο αξιόλογες και ισάξια άλλων παρόμοιων προσπαθειών που έχουν γίνει στον Ελλαδικό χώρο.

Δαπανώνται ετησίως αρκετά υψηλά χρηματικά ποσά από το Δήμο με τη Βοήθεια βεβαιώς του κράτους με σεισμοδάνεια, χορηγήσεις από το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε., ΥΠ.ΠΟ., καθώς και από κοινοτικά προγράμματα.

Το μόνο που υπολείπεται είναι μια ομαλή συνεργασία ιδιωτικής πρωτοβουλίας και Τοπικής Αυτοδιοίκησης έτσι ώστε οι αναπλάσεις αυτές να βρουν τους σκοπούς για τους οποίους γίνονται :

- ☐ Διατήρηση της οικιστικής ομορφιάς και καλαισθησίας.
- ☐ Σεβασμός στην παράδοση και σ' αυτά που κληρονομήσαμε

- ☐ Οι αναπλάσεις των διατηρητέων στοχεύουν με τη σειρά τους στη δημιουργία, μέσα στους χώρους τους, κέντρων απασχόλησης, δραστηριότητας, αλλά και ψυχαγωγίας προς τους πολίτες.
- ☐ Αναβάθμιση της πόλης, καθώς τα διατηρητέα δεν θα είναι στέκια ναρκομανών και κοιτίδας ρύπανσης, αλλά στέκια νεολαίας, ξενώνες, κέντρα ψυχικής υγείας και κοιτίδας πολιτιστικής δραστηριότητας.
- ☐ Μείωση της υστεροφημίας της πόλης και αναβάθμιση του γοήτρου της, καθώς θα μπορούσαμε να χαρακτηρίσουμε τις δημοτικές πρωτοβουλίες αυτές, σαν τις σημαντικότερες πανελλαδικά.
- ☐ Προώθηση του « μαρκετινγκ της πόλης » και του αστικού πολιτισμού τουρισμού.

Ανάδειξη της παράδοσης = αλλαγή στον τρόπο λειτουργίας της πόλης τόσο στον οικονομικό όσο και στον κοινωνικό, κατα τέτοιο τροπο που να οδηγείται στην αναβάθμιση της ποιότητας της ζωής. Η αναδόμηση της εικόνας της πόλης, σε κάθε περίπτωση οφείλει να στηριχθεί στην ανάδειξη του ιδιαίτερου ρόλου του πολιτισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5**5 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ**

Η τουριστική ζήτηση στον Ν. Μεσσηνίας εκλαμβάνεται ως η ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών εκ μέρους των τουριστών (αλλοδαποί & ημεδαποί) προκειμένου να ικανοποιήσουν μία σειρά από φανερές και σε λανθάνουσα κατάσταση ευρισκόμενες ανάγκες κατά την διάρκεια παραμονής τους στον Νομό.

Φυσικά η ικανοποίηση αυτών των αναγκών προϋποθέτει την παραγωγή ενός αριθμού Τουριστικών προϊόντων, τα οποία , είναι σε θέση να ικανοποιήσουν σε σημαντικό βαθμό τις ανάγκες των Τουριστών. Επομένως, η οριοθέτηση του Νομού ως μία χωρική ενότητα εντός της οποίας ενυπάρχει μία δέσμη παραγόντων, οικονομικών, φυσικών, πολιτιστικών κ.λπ, και ο βαθμός προσανατολισμού τους στην τουριστική παραγωγή, προσδιορίζει τον βαθμό ικανοποίησης ή μη ικανοποίησης των τουριστών και κατ' επέκταση του profil που φέρουν.

Η ζήτηση των τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών στο Ν. Μεσσηνίας εκφράζεται, εκτός από την κατανάλωση και τις συναλλαγματικές εισπράξεις, από τις αφίξεις και τις διανυκτερεύσεις των ημεδαπών και των αλλοδαπών τουριστών στα τουριστικά καταλύματα του Νομού

**5.1. ΑΦΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΙΣ ΣΤΑ
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΤΟΥ Ν.
ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ.**

Οι αριθμοί των ημεδαπών τουριστών στα ξενοδοχειακά καταλύματα του Ν. Μεσσηνίας υστερούσαν κατά πολύ των αφίξεων των αλλοδαπών τουριστών μέχρι το 1995. Αυτό το έτος αντιπροσώπευαν το 23,7% των συνολικών αφίξεων ενώ το υπόλοιπο 76,3% πραγματοποιήθηκε από τους αλλοδαπούς Τουρίστες (Πίνακας 12).

Το 1994 οι αφίξεις των ημεδαπών στα τουριστικά καταλύματα του Νομού αντιπροσώπευαν το 1,87% των συνολικών αφίξεων των ημεδαπών τουριστών στο σύνολο της Χώρας, ενώ εκείνες των αλλοδαπών το 0,61% αντιστοίχως.

Οι αφίξεις των ημεδαπών και αλλοδαπών τουριστών στην πόλη της Καλαμάτας ταυτίζονται ουσιαστικά με εκείνες του Νομού. Το 25% των αφίξεων στην πόλη της Καλαμάτας

(ξενοδοχειακά καταλύματα) οφείλεται στους ημεδαπούς τουρίστες και το υπόλοιπο 75% στους αλλοδαπούς (Πίνακας 13).

Ποσοστιαία, οι αφίξεις στην πόλη της Καλαμάτας αντιπροσωπεύουν το 33,6% των συνολικών αφίξεων, αλλοδαπών και ημεδαπών, στο Νόμο.

Οι διανυκτερεύσεις των ημεδαπών και των αλλοδαπών τουριστών στο Νομό παρουσιάζουν την ίδια ποσοστιαία σύνθεση με τις αφίξεις μέχρι και το 1995. Αυτό το έτος οι διανυκτερεύσεις των ημεδαπών τουριστών αντιπροσωπεύουν το 30,7% των συνολικών διανυκτερεύσεων ενώ οι αντίστοιχες των αλλοδαπών το 69,3%. Αυτά τα ποσοστά είναι ακριβώς τα ίδια με εκείνα του 1992. Το 1996 ωστόσο παρατηρείται μία σημαντική μεταβολή στις προαναφερθείσες ποσοστιαίες κατανομές και οι διανυκτερεύσεις των ημεδαπών τουριστών ανέρχονται στο 56,7% των συνολικών διανυκτερεύσεων στο Νομό σε βάρος των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών οι οποίες περιορίζονται στο 43,3%.

Για το 1994 οι διανυκτερεύσεις των ημεδαπών τουριστών στο Ν. Μεσσηνίας αντιπροσώπευαν το 1,77% των συνολικών διανυκτερεύσεων που πραγματοποιήσαν στο σύνολο της Χώρας, ενώ οι διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών αντιπροσώπευαν το 0,31% αντίστοιχως.

Φυσικά τα παραπάνω ποσοστά σχετίζονται άμεσα με τον συνολικό αριθμό των πραγματοποιούμενων διανυκτερεύσεων από τους ημεδαπούς και αλλοδαπούς τουρίστες στο σύνολο της Χώρας, οι οποίες αντιπροσωπεύονται από την σχέση $\frac{1}{4}$ (οι διανυκτερεύσεις των αλλοδαπών τουριστών είναι 3 φορές περισσότερες από εκείνες των ημεδαπών).

Οι διανυκτερεύσεις στην πόλη της Καλαμάτας (ημεδαπό και αλλοδαποί) αντιπροσώπευαν το 41,3% (1995) των συνολικών διανυκτερεύσεων στο Νομό, ενώ οι αναλογίες μεταξύ διανυκτερεύσεων αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών ανταποκρίνονται σ' εκείνες που ισχύουν για το σύνολο του Νόμου.

Πίνακας 12 : Αφίξεις και διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών του Ν. Μεσσηνίας.

Αφίξεις

	1992	%	1993	%	1994	%	1995	%
Ημεδα Ποί	44.333	28, 4	49.217	15, 4	62.222	24, 3	53.636	23,7
Αλλοδα Ποί	111.54 1	71, 6	114.71 2	84, 6	193.40 1	75, 7	172.437	76,3
Σύνολο	155.87 4	100	319.80 3	100	255.62 3	100	226.073	100

Διανυκτερεύσεις

	1992	%	1993	%	1994	%	1995	%
Ημεδα Ποί	121.3 19	30, 6	127.94 3	31, 7	150.67 2	29, 1	175.77 5	56,7
Αλλοδα Ποί	274.3 04	69, 4	272.13 5	68, 3	363.52 1	70, 9	393.50 1	43,3
Σύνολο	395.6 23	100	400.07 8	100	514.19 3	100	569.27 6	100

1996	%
236.320	56,7
180.470	43,3
416.790	100

Πίνακας 13 : Αφίξεις και διανυκτερεύσεις αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών στην πόλη της Καλαμάτας

Αφίξεις

	1992	%	1993	%	1994	%	1995	%
Ημεδα Ποί	16.205 8	30, 8	17.589 7	32, 7	23.228 2	24, 2	19.230	25,0
Αλλοδα Ποί	35.855 2	69, 2	35.217 3	67, 3	72.150 8	75, 8	56.775	75,0
Σύνολο	52.060	100	52.806	100	95.378	100	76.005	100

Διανυκτερεύσεις

	1992	%	1993	%	1994	%	1995	%
Ημεδα Ποί	47.667 2	32, 2	51.842 3	32, 3	60.318 3	29, 3	73.998	31, 1
Αλλοδα Ποί	99.289 8	67, 8	106.50 1	67, 7	144.80 7	70, 7	161.55 1	68, 9
Σύνολο	146.95 6	100	158.34 3	100	205.12 5	100	235.53 9	100

Πηγή : Ε.Ο.Τ.

Όσον αφορά στην γεωγραφική κατανομή των διανυκτερεύσεων στην περιφέρεια Πελοποννήσου από τον Πίνακα 14 απορρέει ότι αυτή ανταποκρίνεται σ' εκείνη των κλινών. Πρώτος Νόμος σε διανυκτερεύσεις έρχεται ο Ν. Αργολίδος, δεύτερος ο Ν. Κορινθίας και τρίτος ο Ν. Μεσσηνίας. Όσον αφορά στην ποσοστιαία σύνθεση των διανυκτερεύσεων πρώτος σε αριθμό αλλοδαπών έρχεται ο Ν. Αργολίδος (66,3%), δεύτερος ο Ν. Κορινθίας (57,0%) και τρίτος ο Ν. Μεσσηνίας (43,3%).

Ο Ν. Μεσσηνίας φαίνεται δηλαδή περισσότερο εσωστρεφής από ότι οι άλλοι, και η κατανάλωση των τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών πραγματοποιείται σχεδόν ισόποσα (1996) από αλλοδαπούς και ημεδαπούς τουρίστες, γεγονός που μειώνει σημαντικά κινδύνους που προέρχονται από συνθήκες εξωστρέφειας του τουριστικού προϊόντος και των δικτύων εμπορικοποίησης του.

Πίνακας 14 : Γεωγραφική κατανομή των διανυκτερεύσεων της περιφέρειας Πελοποννήσου κατά Νομό (1996).

ΝΟΜΟΙ	ΔΙΑΝΥΚΤ. ΗΜΕΔΑΠ ΩΝ	%	ΔΙΑΝΥΚΤ. ΑΛΛΟΔΑΠ ΩΝ	%	ΣΥΝΟ ΛΟ	%	%
Ν. Αργολίδος	254.068	33,7	500.734	66,3	754.802	100	35,7
Ν. Κορινθίας	243.960	43,0	321.356	57,0	565.316	100	26,5
Ν. Αρκαδίας	134.081	93,0	10.865	7,0	144.946	100	6,8
Ν. Λακωνίας	169.677	69,5	73.544	30,5	243.221	100	11,4
Ν. Μεσσηνίας	236.320	56,7	180.470	43,3	416.790	100	19,6
Πελοπόν ησος	1.038.106		1.086.969		2.125.075	100	100

Πηγή : Ε.Ο.Τ

5.2. ΧΩΡΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΩΝ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ.

Η χωρική διάρθρωση των πραγματοποιούμενων διανυκτερεύσεων φανερώνει ότι το σύνολο σχεδόν των διανυκτερεύσεων στο Ν. Μεσσηνίας πραγματοποιήθηκε στις παράκτιες ζώνες του Νομού (Πίνακας 15).

Η Καλαμάτα, πρωτεύουσα του Νομού και διοικητικό – οικονομικό κέντρο συγκεντρώνει το μεγαλύτερο ποσοστό των διανυκτερεύσεων. Η γεωγραφική της θέση την καθιστά κύριο σημείο υποδοχής και διακίνησης των τουριστών στη Ν. Πελοπόννησο ενώ η διοικητική – οικονομική της δομή την καθιστά σημαντικό κόμβο ενός μεγάλου αριθμού μετακινούμενων προς αυτή για λόγους εμπορικούς – επαγγελματικούς – διοικητικούς κ.λπ

Συμπεριλαμβανομένης της Καλαμάτας φαίνεται ότι η παράκτια ζώνη του Μεσσηνιακού κόλπου συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος των πραγματοποιούμενων διανυκτερεύσεων στο Ν. Μεσσηνίας σε σχέση με την Παράκτια ζώνη του Ιονίου Πελάγους και την ενδοχώρα.

Οι πληρότητες σύμφωνα με την γεωγραφική κατανομή των διανυκτερεύσεων φαίνεται να είναι μικρότερες του μέσου όρου σ' επίπεδο χώρας. Μερικές ωστόσο τον προσεγγίζουν, όπως εκείνες της Καλαμάτας, της Βέργας, του Νεοχωρίου, της Καρδαμύλης, του Αγ. Ανδρέα, του Καλού Νερού ενώ τον υπερβαίνουν κατά πολύ εκείνες της Στούπας και Αλαγονίας.

Από την παρατήρηση του Πίνακα 16 προκύπτει ότι τα ξενοδοχειακά καταλύματα που βρίσκονται εγκατεστημένα κατά μήκος της παράκτιας ζώνης του Μεσσηνιακού κόλπου εμφανίζουν υψηλότερες πληροτητες απ' ότι τα αντιστοιχα που βρίσκονται στην παράκτια ζώνη του Ιονίου πελάγους.

Αυτό το γεγονός απεικονίζει και τις σχέσεις που διαμορφώνονται μεταξύ των διαφόρων περιοχών και του αστικού κέντρου της Καλαμάτας καθώς και των αξόνων επικοινωνίας και προσπέλασης τόσο των αλλοδαπών όσο και των ημεδαπών τουριστών.

Πίνακας 15 : Γεωγραφική κατανομή των διανυκτερεύσεων στον Ν. Μεσσηνίας(εκτός Campings) (1995).

Πίνακας 15: Γεωγραφική κατανομή των διανυκτερεύσεων στον Ν.Μεσσηνίας (εκτός Campings) (1995).

Περιοχή	Ποσοστιαία Αναλογία Διανυκτερεύσεων (%)
• Καλαμάτα	54,8
• Αλαγονία - Στούπα	1,7
• Βέργα	6,5
• Καρδαμύλη	3,2
• Νεοχώριο	1,9
• Μεσσήνη	3,2
• Πύλος	5,5
• Αχλαδοχώρι	2,6
• Κορώνη	0,4
• Αγ. Ανδρέας Λόγγας	2,1
• Μεθώνη	4,5
• Φοινικούντα	0,2
• Γαργαλιάνοι	0,1
• Κυπαρισσία	3,6
• Φιλιατρά	0,8
• Χώρα	0,5
• Καλό Νερό - Χράνοι	1,5
• Μαραθούπολις	1,8
Σύνολο	100

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 16: Πληρότητες (1995)

Περιοχή	Πληρότητες
• Καλαμάτα	60,9
• Αλαγονία – Στούπα	289,9
• Βέργα	55,8
• Καρδαμύλη	44,2
• Νεοχώριο	48,0
• Μεσσήνη	26,2
• Πύλος	28,6
• Αχλαδοχώρι	41,7
• Κορώνη	8,4
• Αγ. Ανδρέας Λόγγας	57,1
• Μεθώνη	30,6
• Φοινικούντα	43,5
• Γαργαλιάνοι	5,0
• Κυπαρισσία	16,6
• Φιλιατρά	11,2
• Χώρα	21,9
• Καλό Νερό – Χράνοι	51,0
• Μαραθούπολις	32,2

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

5.3. ΟΙ ΧΩΡΕΣ ΠΡΟΕΛΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ

Όσον αφορά στην κατανομή των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών τουριστών στα ξενοδοχειακά καταλύματα του Νομού προκύπτει ότι οι κατ' εξοχήν Χώρες προέλευσης των τουριστών είναι οι χώρες της Ευρώπης (Πίνακας 17).

Πιο συγκεκριμένα στην πόλη της Καλαμάτας οι Γερμανοί πραγματοποίησαν το 17,7% των συνολικών διανυκτερεύσεων, οι Ιταλοί το 9,5%, οι σουηδοί το 10,7% και οι Αγγλοι, Γάλλοι, Ελβετοι, Αυστριακοί και Ολλανδοί το 23,6%.

Από την Αμερικάνικη Ήπειρο οι Καναδοί συγκέντρωσαν το 17,5% και οι κάτοικοι των Η.Π.Α. το 6,2%, ενώ οι Έλληνες που είναι μόνιμοι κάτοικοι εξωτερικού μόλις το 1,5% των συνολικών διανυκτερεύσεων.

Από τα παραπάνω, προκύπτει ο ενδοπεριφερειακός χαρακτήρας της τουριστικής ζήτησης στο Νομό. προσανατολισμένος κυρίως στην εσωτερική και Ευρωπαϊκή αγορά.

Πίνακας 17 : Κατανομή διανυκτερεύσεων στην Καλαμάτα, σύμφωνα με τις εθνικότητες των αλλοδαπών τουριστών (1995).

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΔΙΑΝΥΚΤΕΡΕΥΣΕΩΝ (%)
Γερμανία	17,7
Αγγλία	6,0
Γαλλία	4,6
Ελβετία	4,6
Ιταλία	9,5
Αυστρία	4,5
Ολλανδία	3,9
Σουηδία	10,7
Η.Π.Α.	6,2
Καναδάς	17,5
Έλληνες μόν. Κάτοικοι εξωτερικού	1,5
Υπόλοιποι	13,3
ΣΥΝΟΛΟ	100

Πηγή : Ε.Ο.Τ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ.

6. ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ – ΥΠΟΔΟΜΗ

Η προσφορά τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών στον Νομό Μεσσηνίας, αποτελεί μια ενδιαμέση περίπτωση τουριστικής ανάπτυξης, σε σχέση μ' εκείνες που περισσότερο ή λιγότερο αυθόρμητα δημιουργήθηκαν σε αντίστοιχες περιοχές της Ελλάδας¹⁹.

Κυρίαρχο σημείο της τουριστικής ανάπτυξης της χώρας είναι ο τύπος τουρισμού που αναπτύχθηκε, δηλαδή ο μαζικός οργανωμένος παραθεριστικός Τουρισμός, απόρροια των σχέσεων που διαμορφώθηκαν μεταξύ ζήτησης και προσφοράς. Σε μία συνεχώς αυξανόμενη ζήτηση επιχειρείτο μία προσπάθεια ικανοποίησης των τουριστικών αναγκών με την δημιουργία νέων υλικών οι οποίες συχνά δεν εντάσσονται σε κανένα σχέδιο τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης.

Οι χρήστες – καταναλωτές των τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών ήταν οι αλλοδαποί τουρίστες (75%) γεγονός που φανερώνει τον εξωστρεφή χαρακτήρα του Ελληνικού τουρισμού, προσαρμοσμένου εδώ και δεκαετίες σε μια παραθεριστική εικόνα (image) συνυφασμένη κυρίως με καθαρά κλιματολογικούς παράγοντες (ήλιος, θάλασσα, πλάζ, αναψυχή) και λιγότερο με πολιτιστικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς.

Η τουριστική ανάπτυξη του Ν. Μεσσηνίας υπήρξε απόρροια μίας πληθώρας φυσικών και πολιτιστικών πόρων, οι οποίοι ενεργοποίησαν σε μια πρώτη φάση την τουριστική ζήτηση και κατ' επέκταση τη δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων και εξοπλισμών.

Η κατανάλωση των τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών ήταν συνδυασμός μίας ημεδαπής και αλλοδαπής πελατείας, αποτέλεσμα αφενός μεν της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου των ημεδαπών τουριστών αφετέρου δε της υιοθέτησης του ελεύθερου χρόνου, της αναψυχής και κατ' επέκταση των διακοπών σαν κύριο καταναλωτικό αγαθό εκ μέρους των αλλοδαπών τουριστών.

19. Πηγή, Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού.

Οι τουριστικές ροές κατευθυνόμενες από τον Βορρά προς των Νότο (Δυτική και Κεντρική Πελοπόννησος) επέτυχαν μέσω της δημιουργούμενης κατανάλωσης να αναδείξουν μερικώς τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Νομού (Φυσική, Κοινωνικά, Πολιτιστικά), τα οποία δεν βρίσκονται και ενσωματωμένα στο πλαίσιο μίας δυναμικής σχεδιασμού σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, προς όφελος τόσο των τοπικών κοινωνιών όσο και των τουριστών.

Η μονομερής και μη σχεδιασμένη εκμετάλλευση των τουριστικών πόρων του Νομού συνέβαλλε στην δημιουργία μιας ποικιλίας τουριστικών καταλυμάτων τα οποία αδυνατούν να παρακολουθήσουν και να προσαρμοστούν στις μεταβολές της ζήτησης και κατ' επέκταση στη δυναμική των τουριστικών αγορών.

Τα τουριστικά καταλύματα, μέσω της τυπολογίας τους, απεικονίζουν τον τύπο των τουριστικών, την δομή οργάνωσής τους, τον βαθμό κατανάλωσης συμπληρωματικών προϊόντων, τις οικονομικές επιπτώσεις κ.λπ και κατα συνέπεια τον βαθμό ανταγωνιστικότητάς τους σε διαπεριφερειακό (εσωτερικό και εξωτερικό) επίπεδο.

6.1. ΤΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ.

Τα ξενοδοχειακά καταλύματα του Ν. Μεσσηνίας παρουσίασαν αξιόλογες αυξητικές τάσεις κατά την διάρκεια της χρονικής περιόδου 1985 – 1996. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 1 οι ξενοδοχειακές μονάδες παρουσίασαν μια αύξηση της τάξης του 39,1% ενώ οι κλίνες της τάξης του 78,2%.

Η αυξητική πορεία του ξενοδοχειακού δυναμικού του Νομού υπήρξε σημαντικότερη από την αντίστοιχη σε επίπεδο Χώρας.

Σύμφωνα με τις στατιστικές του Ε.Ο.Τ. τη χρονική περίοδο 1990-1996 οι κλίνες στα ξενοδοχειακά καταλύματα του Νομού αυξήθηκαν κατά 43,8% ενώ στο σύνολο της Χώρας η αντίστοιχη αύξηση ανήλθε στο 25,2%.

Αυτό οφείλεται βασικά στην μεγαλύτερη εκμετάλλευση των φυσικών πόρων που σχετίζονται με το μοντέλο του παραθεριστικού τουρισμού (κλιματολογικοί παράγοντες) και τον μεγαλύτερο βαθμό διείσδυσης του τουριστικού προϊόντος του Νομού στα δίκτυα εμπορευματοποίησης, όπως εκείνα των γραφείων ταξιδιών και των Tour-Operators.

Η αύξηση των ξενοδοχειακών καταλυμάτων, κυρίως κατά τη χρονική περίοδο 1990- 96, οφείλεται επίσης στην τουριστική υπερπροσφορά άλλων περιοχών της χώρας χωρίς να διαθέτουν ανάλογα συγκριτικά πλεονεκτήματα με εκείνα του Νομού Μεσσηνίας, καθώς και στην συνεχώς αυξανόμενη ανάγκη των τουριστών για ήρεμες οικογενειακές διακοπές.

Η μείωση της αξίας διακοπών σε άλλες περιοχές της χώρας, ο τύπος διακοπών και οι ευπρόσιτες τιμές σε συσχετισμό με τη μεγαλύτερη διείσδυση των Tour – Operators, αποτελούν τις αιτίες αύξησης του ξενοδοχειακού δυναμικού του Νομού χωρίς ωστόσο να έχει επιδιωχθεί μέχρι σήμερα σε ικανοποιητικό επίπεδο συσχετισμός τους με τις άλλες μεταβλητές που συνθέτουν τη δομή του τουριστικού συστήματος.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 1 : ΕΞΕΛΙΞΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΥ
ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΤΟΥ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ ΚΑΤΑ
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ (1985-1996).**

Πίνακας 1: Εξέλιξη ξενοδοχειακού δυναμικού του Ν. Μεσσηνίας κατά κατηγορία (1985-1996)

Κατηγορία	1985			1990			1994			1996			ΜΕΤΑΒΟΛΗ 1985-96 %	
	ΜΟΝ.	ΚΑΙΝ.	%	ΜΟΝ.	ΚΑΙΝ.	%	ΜΟΝ.	ΚΑΙΝ.	%	ΜΟΝ.	ΚΑΙΝ.	%	ΜΟΝ.	ΚΑΙΝ.
ΑΑ' Τάξης	0	0	-	0	0	-	0	0	-	1	162	2,9	100	16.200
Α' Τάξης	1	12	0,4	1	12	0,3	1	94	2,0	3	405	7,4	200	3.275
Β' Τάξης	14	1.302	42,5	20	1.748	46,0	17	1.693	37,	17	1.667	30,5	21,4	28,0
Γ' Τάξης	26	1.094	35,7	34	1.441	38,0	52	2.237	49,	60	2.685	49,5	130	146
Δ' Τάξης	14	330	10,8	14	349	9,2	12	294	6,4	11	294	5,4	-21,4	-10,9
Ε' Τάξης	19	324	10,6	12	246	6,5	12	246	5,4	11	235	4,3	-42,1	-27,5
Γενικό Σύνολο	74	3.062	100	81	3.796	100	94	4.594	100	103	5.458	100	39,1	78,2

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

6.2. ΔΥΝΑΜΙΚΟΤΗΤΑ – ΚΛΙΝΕΣ

Η συμμετοχή της τουριστικής δραστηριότητας στην οικονομία του Ν. Μεσσηνίας, παρ' όλες τις αυξητικές τάσεις του ξενοδοχειακού δυναμικού κατά την περίοδο 1990-96, φαίνεται να υπολείπεται κατά πολύ από άλλους Νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου και της Χώρας Συγκεκριμένα :

⇒ Ο Νομός Μεσσηνίας σύμφωνα με τον Πίνακα 2 αντιπροσώπευε τον τρίτο σε δυναμικότητα (κλίνες) Νομό της Πελοποννήσου μετά το Ν. Αργολίδας και το Νομό Κορινθίας, οι οποίοι αντιπροσωπεύουν το 37,8% και το 28,6% του συνόλου των κλινών αντιστοίχως.

⇒ Η δυναμικότητα του Ν. Μεσσηνίας, όπως προκύπτει από τον Πίνακα 3, ανέρχεται στο 17% του συνόλου των κλινών της Περιφέρειας Πελοποννήσου και στο 0,95% του συνόλου της χώρας.

Τα παραπάνω ποσοστά προδιαγράφουν μερικώς το κύρος και τους τύπους διασυνδέσεων που πραγματοποιεί ο ξενοδοχειακός τομέας με άλλους οικονομικούς τομείς του Νομού και συχνά απεικονίζουν την οικονομική του σημασία και αποδοτικότητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 : Γεωγραφική κατανομή των ξενοδοχειακών καταλυμάτων της Περιφέρειας Πελοποννήσου κατά Νομό (1996).

ΝΟΜΟΙ	ΜΟΝΑΔΕ Σ	%	ΚΛΙΝΕΣ	%
Ν. Αργολίδος	141	28,6	12.083	37,8
Ν Κορινθίας	126	25,4	9.164	28,6
Ν. Αρκαδίας	52	10,5	2.060	6,4
Ν. Λακωνίας	73	14,7	3.288	10,2
Ν. Μεσσηνίας	103	20,8	5.458	17,0
Περιφέρεια	495	100	32.053	100

Πηγή : Ε.Ο.Τ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 : Ξενοδοχειακά καταλύματα και γεωγραφική κατανομή (1996).

ΓΕΩΓΡ. ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΜΟΝΑΔΕΣ	ΚΛΙΝΕΣ
Νομός	103	5.458
Περιφέρεια	495	32.053
Χώρα	7.916	571.656
(½) %	20,8	17,0
(1/3) %	1,3	0,95

Πηγή : Ε.Ο.Τ.

6.3. ΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ

Τα ξενοδοχειακά καταλύματα σύμφωνα με τη δυναμικότητα τους σε κλίνες δύνανται να χαρακτηρισθούν μεσαίου και μικρού μεγέθους. Το συγκεκριμένο χαρακτηριστικό προσδιορίζει συχνά τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του τουριστικού καταλύματος, την ποσότητα των προσφερομένων υπηρεσιών, τον τύπο του τουρισμού, το βαθμό παρέμβασης των Tour - Operators στη διάρθρωση της τοπικής αγοράς, τις διασυνδέσεις του τουριστικού καταλύματος με άλλους παραγωγικούς κλάδους του Νομού κ.λπ.

Σε επίπεδο Περιφέρειας Πελοποννήσου ο Ν. Μεσσηνίας έρχεται τρίτος σε μέση δυναμικότητα ανά ξενοδοχειακό κατάλυμα, μετά τους Νομούς Αργολίδος και Κορινθίας.

Ο μέσος αριθμός κλινών ανά ξενοδοχειακή μονάδα πέρασε από 41 το 1985 σε 53 το 1996. Φυσικά όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 1, ο μέσος κλινών υπήρξε μικρότερος από εκείνον της Περιφέρειας Πελοποννήσου και του συνόλου της Χώρας.

Η δυναμικότητα αυτή για το έτος 1994 είναι εφάμιλλη του μέσου Ευρωπαϊκού όρου που ανέρχεται σε 49 κλίνες ανά ξενοδοχειακή μονάδα και μικρότερος της Ισπανίας (103,7) και της Πορτογαλίας (111,9).

Το μέγεθος των ξενοδοχειακών καταλυμάτων του Νομού και η ταχεία αύξηση της μέσης δυναμικότητας σε κλίνες τη χρονική περίοδο 1985-1996, φανερώνει τη σταδιακή εισχώρηση του Νομού στα κυκλώματα του μαζικού οργανωμένου παραθεριστικού Τουρισμού και στα δίκτυα εμπορικοποίησης του τουριστικού προϊόντος του Νομού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 : Μέση δυναμικότητα ξενοδοχειακού δυναμικού.

ΠΕΡΙΟΧΗ	1985	1990	1994	1996
Ν. Αργολίδας	82	87	86	86
Ν. Αρκαδίας	35	39	40	40
Ν. Κορινθίας	67	68	66	73
Ν. Λακωνίας	41	43	45	45
Ν. Μεσσηνίας	41	47	49	53
Περιφέρεια Πελοποννήσου	60	63	63	65
ΣΥΝΟΛΟΝ ΧΩΡΑΣ	67	65	67	72

Πηγή : Ε.Ο.Τ.

6.4. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ

Η διάκριση των ξενοδοχείων καταλυμάτων σε κατηγορίες φανερώνει τη δομική τους σύνθεση η οποία σκιαγραφεί αφενός μεν την ποιότητα των παρεχομένων υπηρεσιών, και κατ' επέκταση το « image » του τουριστικού προϊόντος του Νομού, αφετέρου δε το « profil » της πελατείας και τον βαθμό διασύνδεσης τους με άλλες δραστηριότητες αναψυχής.

Σύμφωνα με τον Πίνακα 1, την χρονική περίοδο 1985-1996 παρατηρείται μια ποιοτική βελτίωση του ξενοδοχειακού δυναμικού του Νομού προς όφελος των κατηγοριών Πολυτελείας Α' τάξης.

Παράλληλα, μειώνεται η ποσοστιαία συμμετοχή των ξενοδοχειακών καταλυμάτων Β' τάξης από 42,5% (1985) σε 30,5% (1996), ενώ αυξάνεται η δυναμικότητα των ξενοδοχειακών καταλυμάτων Γ' τάξης από 35,7% σε 49,5%. Τα καταλύματα Δ' και Ε' τάξης περιορίζονται σ' ένα μικρό ποσοστό, της τάξης του 9,7% επί της συνολικής δυναμικότητας.

Σχετικά με τη διάρθρωση των ξενοδοχειακών καταλυμάτων σε τύπους καταλυμάτων, τα ξενοδοχεία αντιπροσωπεύουν το 74% του συνολικού, τα Bungalows το 0,9%, τα Ξενοδοχεία και Bungalows το 11,7%, τα παραδοσιακά καταλύματα το 0,2%, τα Οικοτροφεία το 0,3%, τα Πανδοχεία το 0,3%, τα επιπλωμένα διαμερίσματα το 8,8% και τα Ξενοδοχεία και επιπλωμένα διαμερίσματα το 3,8% (Πίνακας 5). Από τα ξενοδοχεία το 22,2% των κλινών αντιπροσωπεύουν τα ξενοδοχεία Α' και Β' τάξης ενώ τα Γ' τάξης συγκεντρώνουν το 54,8%.

Από την παραπάνω ανάλυση προκύπτει ότι η πλειοψηφία των ξενοδοχειακών καταλυμάτων είναι μεσαίων κατηγοριών. Το 80% της συνολικής δυναμικότητας αντιστοιχεί στις τάξεις Β' και Γ' ενώ στα ξενοδοχεία, εκείνα της τάξης Γ' αντιπροσωπεύουν το 54,8% των κλινών. Ως εκ τούτο φαίνεται φυσικό επακόλουθο ο μικρός βαθμός ενεργοποίησης μίας σειράς παραγωγικών διαδικασιών σε τοπικό επίπεδο.

Πίνακας 5: Διάρθρωση ξενοδοχειακών καταλυμάτων του Ν. Μεσσηνίας (1996).

Πίνακας 5: Διάρθρωση ξενοδοχειακών καταλυμάτων του Ν. Μεσσηνίας (1996)

Κατηγορίες	Μονάδες	Κλίνες	%	%
Ξενοδοχεία				
- * Πολυτελείας	-	-		
- Α' Τάξης	3	405	10,0	
- Β' Τάξης	11	898	22,2	
- Γ' Τάξης	44	2209	54,8	
- Δ' Τάξης	11	294	7,2	
- Ε' Τάξης	11	235	5,8	
Σύνολον	80	4.041	100	74,0
* Βυργελιώνα				
- Πολυτελείας	-	-		
- Α' Τάξης	-	-		
- Β' Τάξης	-	-		
- Γ' Τάξης	2	50		
Σύνολον	2	50	100	0,9
* Ξενοδοχεία + Βυργελιώνα				
- Πολυτελείας	-	-		
- Α' Τάξης	-	-		
- Β' Τάξης	1	633		
Σύνολον	1	633	100	11,7
* Παραβ. Καταλύματα				
- Πολυτελείας	-	-		
- Α' Τάξης	-	-		
- Β' Τάξης	1	8		
Σύνολον	1	8	100	0,2
* Οικοτροφεία	1	16	100	0,3
* Πανδοχεία	1	19	100	0,3
* Εππλ. Διαμερίσματα				
- Α' Τάξης	-	-		
- Β' Τάξης	3	79	16,4	
- Γ' Τάξης	12	401	83,6	
- Δ' Τάξης	-	-		
- Ε' Τάξης	-	-		
Σύνολον	15	480	100	8,8
* Ξενοδοχεία & Εππλωμένα Διαμερίσματα				
- Πολυτελείας	1	182	77,2	
- Α' Τάξης	-	-		
- Β' Τάξης	1	48	22,8	
- Γ' Τάξης	-	-		
Σύνολο	2	210	100	3,8
Γενικό Σύνολο	103	5.458	100	100

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

* W.T.O. / Eurostat: 1993

Αναπτυξιακή Μεσσηνίας Α.Ε.

6.5. ΧΩΡΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ

Από την χωρική κατανομή των ξενοδοχειακών καταλυμάτων του Ν. Μεσσηνίας προκύπτει ότι το αστικό κέντρο της Καλαμάτας συγκεντρώνει το 27,8% του συνόλου των κλινών (Πίνακας 6). Ο παραθεριστικός και εμπορο – επαγγελματικός του χαρακτήρας, η προσπελασιμότητα ως κύρια κατάληξη των τριών οδικών αρτηριών που το συνδέουν με την κεντρική, νότια και δυτική Πελοπόννησο (άξονες Αθήνας – Πάτρας – Πύργου – Καλαμάτας, Αθήνας – Τρίπολις – Καλαμάτας, και Τρίπολις - Σπάρτης Καλαμάτας), οι υποδομές και οι υπηρεσίες αποτελούν τμήμα των παραγόντων εκείνων που συνέβαλλαν σε αυτήν την κατανομή. Μερικά άλλα δευτερεύοντα κέντρα Πολιτισμού, παραθερισμού, περιήγησης και αναψυχής συγκεντρώνουν αξιόλογα ποσοστά, όπως εκείνα της Μεθώνης (6,5%), της Πύλου (4,8%), της Καρδαμύλης (4.6%), της Κυπαρισσίας (7,2%), της Κορώνης (2,4%),. Άλλα κέντρα παραθερισμού-αναψυχής συγκεντρώνουν επίσης αξιόλογα ποσοστά όπως εκείνα του Αγ. Αυγουστίνου (13,7%), του Αχλαδοχωρίου (6,4%), του Ακρογιάλι (1,4%), της Φοινικούντας (2,8%), της Μεσσήνης (2,6%), της Στούπας (3,6%) κ.λπ.

Πίνακας 6 : Γεωγραφική κατανομή ξενοδοχειακών καταλυμάτων του Ν. Μεσσηνίας (1996).

Πίνακας 6: Γεωγραφική κατανομή ξενοδοχειακών καταλυμάτων του Ν. Μεσσηνίας (1996)

Τόπος Εγκατάστασης	Αριθ. Ξεν. Κ. (κατηγορία)	Αριθ. Κλινών	(%)
• Αγ. Ανδρέας	6 (Γ' κατηγορ.)	181	3,4
• Αγ. Αυγουστίνος	2 (1Β', 1Γ' κατηγορ.)	761	13,7
• Αχλαδοχώρι	3 (Παλιό, 1 Γ' κατηγορ.)	356	6,4
• Ακρογιάλι	1 (Γ' κατηγορ.)	81	1,4
• Αλαγονία	1 (Γ' κατηγορ.)	27	0,5
• Φιλίτσα	1 (Γ' κατηγορ.)	65	1,2
• Φοινικούντα	4 (3 Γ' Κατηγ., 1 Ε' κατηγορ.)	158	2,8
• Γαργαλιανοί	2 (1 Β' κατηγορ., 1 Ε' κατηγορ.)	27	1,4
• Γιαλόβα	2 (Γ' κατηγορ.)	74	1,3
• Χαρακοπιό	1 (Γ' κατηγορ.)	16	0,3
• Χράνι	1 (Γ' κατηγορ.)	23	0,4
• Καλαμάτα	18 (3 Α', 2 Β', 6 Γ', 2Δ', 5 Ε' κατ)	1.539	27,8
• Καλό Νερό	1 (Ε' κατηγορ.)	50	0,9
• Καλό Νερό Κυπαρισσίας	1 (Β' κατηγορ.)	80	1,4
• Καρδαμύλη	6 (1 Β', 5 Γ' κατηγορ.)	254	4,6
• Κορώνη	3 (2 Γ', 1 Ε' κατηγορ.)	134	2,4
• Κυπαρισσία	8 (4 Β', 3 Γ', 1 Ε', κατηγορ.)	400	7,2
• Μαραθούπολις	1 (Γ' κατηγορ.)	54	1,0
• Μεσσήνη	4 (4 Γ' κατηγορ.)	143	2,6
• Μεθώνη	15 (4 Β', 4 Γ', 5 Δ', 2 Ε' κατηγορ.)	380	6,5
• Ναμιάς	1 (Β' κατηγορ.)	9	0,2
• Παράλια Βέργας	1 (Γ' κατηγορ.)	37	0,7
• Πεταλίδι	1 (Β' κατηγορ.)	18	0,3
• Πετραχώρι	1 (Β' κατηγορ.)	109	1,2
• Πύλος	7 (1 Β', 5 Γ', 1 Δ' κατηγορ.)	269	4,8
• Στούπα	8 (1 Β', 5 Γ' κατηγορ.)	203	3,6
• Βέργα	1 (Γ' κατηγορ.)	48	0,9
• Βουνάρι	1 (Γ' κατηγορ.)	61	1,1
Σύνολον	100	5.547	100

Πηγή: Ε.Ο.Τ

Αναπτυξιακή Μεσσηνίας Α.Ε

Από την χωρική κατανομή των ξενοδοχειακών καταλυμάτων του Ν. Μεσσηνίας προκύπτει ότι η τουριστική ανάπτυξη του Νομού περιορίζεται στην παράκτια ζώνη, με φυσικό επακόλουθο των προσανατολισμό της στον παραθεριστικό τουρισμό.

Από τα παραπάνω απορρέει η μερική και μονοδιάστατη αξιοποίηση των πολιτιστικών και φυσικών πόρων, όπως προκύπτει από τον κυρίαρχο τύπο τουρισμού, χωρίς να επιδιώκεται η αυτονόμηση τους και η αξιοποίηση τους μέσα από την μοναδικότητα που παρουσιάζουν στα πλαίσια της ανάπτυξης εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων.

Η ύπαρξη όμως των πλουσίων αυτών φυσικών και πολιτιστικών πόρων συνιστά τη βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη των εναλλακτικών αυτών μορφών τουρισμού προς τις οποίες θα πρέπει να κινηθούν οι εμπλεκόμενοι φορείς.

6.6. ΕΝΟΙΚΙΑΖΟΜΕΝΑ ΔΩΜΑΤΙΑ & ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ.

Τα ενοικιαζόμενα δωμάτια που καταγράφονται στον Ν. Μεσσηνίας αποτελούν μικρές επιχειρήσεις που λειτουργούν εποχιακά και βρίσκονται κατ' εξοχήν στην παράκτια ζώνη του Νομού. Παρέχουν τη δυνατότητα σε τουρίστες χαμηλών κατηγοριών, νέοι και οικογένειες, να κάνουν τις διακοπές τους στο Νομό, επιφέροντας πρόσθετα κυρίως εισοδήματα στους ιδιοκτήτες τους.

Σήμερα στον Ν. Μεσσηνίας λειτουργούν 989 δωμάτια εκ των οποίων τα 824 με λουτρό και τα υπόλοιπα 165 χωρίς λουτρό. Όσον αφορά στα ενοικιαζόμενα διαμερίσματα αυτά ανέρχονται σε 1.021 (Πίνακας 7).

Η χωρική κατανομή τόσο των ενοικιαζομένων δωματίων όσο και των ενοικιαζομένων διαμερισμάτων δεν διαφέρει και πολύ από εκείνη των ξενοδοχειακών καταλυμάτων. Η παράκτια ζώνη, με προτεραιότητα τα κέντρα παραθερισμού – αναψυχής, συγκεντρώνει τα μεγαλύτερα ποσοστά, αναδεικνύοντας τα σε κύρια Τουριστικά κέντρα [Στούπα (15,5% και 15,9%), Καρδαμύλη (14,4% και 5,1%), Φοινικούντα (11,9% και 4,1%) κ.λπ.].

Πίνακας 7 : Γεωγραφική κατανομή ενοικιαζόμενων δωματίων και διαμερισμάτων του Ν. Μεσσηνίας (1996).

Πίνακας 7: Γεωγραφική κατανομή ενοικιαζόμενων δωματίων και διαμερισμάτων του Ν. Μεσσηνίας (1996)

Περιοχή	ΔΩΜΑΤΙΑ				ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΑ				
	Μ.Λ	Χ.Λ.	ΣΥΝ	%	1χ	2χ	3χ	ΣΥΝ	%
* Ανάληψις	5		5	0,5					
* Πεταλίδι	19		19	1,9	36	18	1	55	5,4
* Καλαμάκι					1	2		3	0,3
* Χράνοι	7	18	25	2,5	102	48		150	14,7
* Αγ. Ανδρέας	46		46	4,6	18	21		39	3,8
* Κορώνη	62	24	86	8,6	93	105	3	201	19,7
* Μικρή Μαντίνεια-Ακρογιάλι	31		31	3,1	45	17	1	63	6,1
* Αβία-Αλμυρός-Καλαμάτα-Βέργα	24		24	2,4	23	9		32	3,1
* Παλαιοχωρά Αβίας-Κιτρές	25		25	2,5	37	4		41	4,0
* Καρδαμύλη	110	34	144	14,4	30	22		52	5,1
* Στουπα	140	15	155	15,5	105	56	1	162	15,9
* Αγ Νικόλαος-Αγ Δημήτριος	53	11	64	6,4	26	11	2	39	3,8
* Μεθώνη	37	23	60	6,0	38	13		51	4,9
* Φοινικούντα	106	13	119	11,9	35	7		42	4,1
* Καμάρια	24		24	2,4		3		3	0,3
* Γιάλοβα	42		42	4,2	17	14		31	3,0
* Πετροχώρι-Ρωμανός	10		10	1,0	9	1		10	1,0
* Φιλιατρά									
* Γαργαλιάνοι	40		40	4,0	33	14		47	4,8
* Κυπαρισσία									
* Πύλος	43	24	67	6,7					
ΣΥΝΟΛΟ	824	165	989	100	648	365	8	1 021	100

6.7. CAMPINGS.

Τα Campings σχετίζονται, στα πλαίσια των συμπληρωματικών τουριστικών καταλυμάτων, περισσότερο με την προσέγγιση των φυσικών πόρων και την επαφή των τουριστών με το φυσικό στοιχείο και πολύ λιγότερο με το χαμηλό profil των πελατών και τα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά (νέοι).

Ο αριθμός των Campings στον Ν. Μεσσηνίας ανέρχεται σε 20 από τα οποία 3 είναι Β' κατηγορίας, 16 Γ' και 1 Δ' (Πίνακας 8). Αυτά αντιπροσωπεύουν συνολικά 1.475 θέσεις και δύνανται να υποδεχτούν 4.251 άτομα. Ο αριθμός των θέσεων κατανέμεται ανά κατηγορία ως εξής : το 12,6% είναι Β' κατηγορίας, το 77,2% Γ' και το 10,2% Δ'. Η χωρική κατανομή των Campings τα τοποθετεί στην παράκτια ζώνη, όπου βρίσκονται τα κύρια σημεία υποδοχής του μαζικού παραθεριστικού τουρισμού και τα οποία συγκεντρώνουν το σύνολο σχεδόν των κυρίων και συμπληρωματικών τουριστικών καταλυμάτων. Η Καλαμάτα, το Πεταλίδι, η Κορώνη και η Φοινικούντα συγκεντρώνουν το 51,4% της συνολικής δυναμικότητας τους

(Πίνακας 9).

Πίνακας 8: Campings Ν. Μεσσηνίας (1997)

Κατηγορίες	Αριθ. Θέσεων	%	Αριθ. ατόμων	%
3 Β' κατηγορ	186	12.8	558	13.1
16 Γ' κατηγορ	1.159	77.2	3.447	79.9
1 Δ' κατηγορ	150	10.2	300	7.0
ΣΥΝΟΛΟ 20 (Β', Γ', Δ')	1.475	100	4.251	100

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

Πίνακας 9: Campings Ν. Μεσσηνίας - Γεωγραφική κατανομή (1997)

Περιοχή	Αρ. Campings	Αρ. Θέσεων	Αρ. Ατόμων	%
* Καλαμάτα	3	180	540	12.7
* Πεταλιό	3	232	596	16.5
* Στούπα	1	102	306	7.2
* Μεθώνη	1	150	300	7.0
* Κυπαρισσία	1	108	324	7.6
* Ακρογιάλι	1	40	120	2.8
* Φοινικούντα	2	120	420	9.9
* Καοδαρυλή	2	108	327	7.7
* Κορώνη	2	174	522	12.3
* Γιαλόβα	1	89	207	4.9
* Γαργαλιάνοι	1	69	117	2.7
* Αναλήψη	1	64	192	4.5
* Τσαπερούσοκελλάρι	1	45	180	4.2
Σύνολο	20	1.475	4.251	100

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

6.8. ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ

Στο Ν. Μεσσηνίας υπάρχουν συνολικά 31 γραφεία ταξιδιών, από τα οποία τα 20 είναι γραφεία γενικού τουρισμού και τα 11 γραφεία εσωτερικού τουρισμού (Πίνακας 10).

Όσον αφορά στην χωρική τους κατανομή τα 18 γραφεία ταξιδιών (12 γενικού Τουρισμού και 6 εσωτερικού τουρισμού) έχουν την έδρα τους στην Καλαμάτα.

Τα υπόλοιπα βρίσκονται στην παρακτια ζώνη υποδοχής των τουριστών, εκτός από 3 εσωτερικού τουρισμού που λειτουργούν στον Μελιγαλά και 1 γενικού Τουρισμού που είναι στους Γαργαλιάνους.

Πίνακας 10: Γραφεία Ταξιδίων Ν. Μεσσηνίας (1997)

Γραφεία Γενικού Τουρισμού

Περιοχή	Αρ. Γραφείων	%	%
* Καλαμάτα	12	60,0	
* Κυπαρισσία	1	5,0	
* Στούπα	3	15,0	
* Χράνοι	1	5,0	
* Γαρναλιάνοι	1	5,0	
* Κορώνη	1	5,0	
* Πύλος	1	5,0	
Σύνολο	20	100	64,5

Γραφεία Εσωτερικού Τουρισμού

Περιοχή	Αρ. Γραφείων	%	%
* Καλαμάτα	6	54,5	
* Φοινικούντα	1	9,0	
* Μεγισαλάς	3	27,5	
* Κυπαρισσία	1	9,0	
Σύνολον	11	100	35,5
Γενικό Σύνολον	31		100

Πηγή: Ε.Ο.Τ.

6.9. ΓΡΑΦΕΙΑ ΕΝΟΙΚΙΑΣΗΣ Ι.Χ. ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΩΝ.

Τα γραφεία παροχής συμπληρωματικών τουριστικών υπηρεσιών όπως είναι τα γραφεία ενοικίασης αυτοκινήτων, βρίσκονται εγκατεστημένα στους τοπούς εγκατάστασης των τουριστικών καταλυμάτων, κυρίων και συμπληρωματικών και κατ' επέκταση στις ζώνες υποδοχής που είναι η παράκτια ζώνη.

Στο Ν. Μεσσηνίας λειτουργούν 15 γραφεία ενοικίασης Ι.Χ. αυτοκινήτων, από τα οποία τα 10 βρίσκονται στην Καλαμάτα και τα υπόλοιπα 5 στο Πεταλίδι (1), την Στούπα (2) και την Βέργα (2). (Πίνακας 11)

Πίνακας 11 : Γραφεία ενοικίασης Ι.Χ. αυτοκινήτων του Ν. Μεσσηνίας (1997)

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΑΡ. ΓΡΑΦΕΙΩΝ	%
Καλαμάτα	10	66,7
Πεταλίδι	1	6,7
Στούπα	2	13,3
Βέργα	2	13,3
Σύνολο	15	100

Πηγή Ε.Ο.Τ.

ΥΨΗΛΗΣ ΣΤΑΘΜΗΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η συγκεκριμένη επένδυση απευθύνεται σε υψηλή στάθμης τουρισμού σε παγκόσμιο επίπεδο, με υψηλές επίσης προδιαγραφές, που θα καταστήσουν την χώρα μας πόλο έλξης υψηλών εισοδηματικών τάξεων, ενώ συγχρόνως θα αποτελέσουν ζωντανή διαφήμιση της Μεσσηνίας στη διεθνή αγορά.

Ιδιαίτερη σημασία απαντά το γεγονός ότι η επένδυση αυτή θα κάνει σημαντική απορρόφηση εργατικού δυναμικού, σε μια εποχή που ο τεχνολογικός εκσυγχρονισμός δημιουργεί τη λεγόμενη τεχνολογική ανεργία, ενώ η κάτοικοι της περιφέρειας επιζητούν πρόσθετο εισόδημα στο φυσικό τους περιβάλλον, δηλαδή στον τόπο παραμονής τους δοθέντος ότι η αγροτική οικονομία συρρικνούται και δημιουργεί ανέργους, ενώ θα πρέπει να τονισθεί ότι η μεγάλη αυτή επένδυση γίνεται σε μια περιοχή που δεν είναι τουριστικά αναπτυγμένη, ώστε να δημιουργηθούν προβλήματα κορεσμού.

Φυσικό είναι η λειτουργία μιας τέτοιας μονάδας να τονώσει την αγορά ολόκληρου του νομού με απορρόφηση και της τοπικής παραγωγής, ενώ θα πρέπει η Πολιτεία να ολοκληρώσει και τα έργα υποδομής όπως :

- 1)Εθνικός δρόμος Τρίπολης – Καλαμάτας
- 2)Περιφερειακός δακτύλιος Μεσσηνίας.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΣΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑ.

♦ Με βάση την ανάλυση που προηγήθηκε προκύπτουν ορισμένα κύρια σημεία σχετικά με την τουριστική διάρθρωση αφ' ενός και την παραγωγή και κατανάλωση αφ' ετέρου τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών στο Νομό Μεσσηνίας.

♦ Η σημαντική ακτογραμμή που παρουσιάζει ο Νομός, ο ρόλος που παρουσιάζουν τα σημαντικότερα αστικά κέντρα στην κοινωνικό - οικονομική ζωή του Νομού, ο μεγάλος αριθμός των πολιτιστικών και φυσικών πόρων, καθώς και ο μικρός βαθμός τουριστικής ανάπτυξης της ενδοχώρας σε συσχετισμό με τον μικρό βαθμό ειδίκευσης του ανθρώπινου δυναμικού αποτελούν κύρια στοιχεία, που πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη στην απεικόνιση και τον σχεδιασμό της τουριστικής ανάπτυξης του νομού.

♦ Ο νομός χαρακτηρίζεται από τον μεγάλο αριθμό των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, η τουριστική αξιοποίηση των οποίων χαρακτηρίζεται ανεπαρκής, λόγω έλλειψης μίας συγκροτημένης αναπτυξιακής πολιτικής και ενσωμάτωσης της τουριστικής ανάπτυξης στην σφαιρική οικονομική ανάπτυξη του νομού.

♦ Η διάρθρωση των τουριστικών καταλυμάτων και η χωρική κατανομή των διαθεσίμων κλινών απεικονίζουν τον ανεπαρκή βαθμό οργάνωσης και λειτουργίας, καθώς και την μέτρια ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Η ζήτηση των τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών στο νομό, εκτός του ότι παρουσιάζεται τελευταία (1996) μοιρασμένη μεταξύ αλλοδαπών και ημεδαπών τουριστών, φανερώνει ότι μερικά σημεία της παράκτιας ζώνης λειτουργούν ταυτόχρονα τόσο ως αστικές όσο και ως τουριστικές συγκεντρώσεις. Η καθαρή τουριστική ζήτηση αγαθών και υπηρεσιών στο Νομό εκδηλώνεται υπό μορφή παραθερισμού (παράκτια ζώνη). Οι συσχετισμοί που διαμορφώνονται μεταξύ τουριστικής αγοράς και προϊόντος στο Ν. Μεσσηνίας, σε συνδυασμό με την εμπειρία που έχει αποκομισθεί και από το νομό και από άλλες περιοχές της χώρας σχετικά με τη σχεδιασμένη τουριστική ανάπτυξη, μπορεί να αποτελέσουν τον κατευθυντήριο άξονα για τη δημιουργία ενός ορθολογικού τουριστικού σχεδιασμού του νομού.

Από τα μέχρι τώρα εκτεθέντα στα προηγούμενα κεφάλαια φαίνεται ότι ο **ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ** :

- Είναι σημαντική βοήθεια στην υποστήριξη και τόνωση του κάθετου οικονομικού εισοδήματος της μεσσηνιακής οικογένειας.
- Αποτελεί τομέα προστασίας του περιβάλλοντος, φυσικού και δομημένου.
- Συμβάλλει στην ανάπτυξη της καθαριότητας της πόλης.
- Δημιουργεί κίνητρα για σοβαρές επενδύσεις στην περιοχή (βλ. επένδυση Π.Ο.Τ.Α. στην περιοχή Πυλίας, εισδοχή στον ξενοδοχειακό τομέα της μεγαλύτερης ελληνικής αλυσίδας ξενοδοχείων στην Ελλάδα που αγόρασε το **ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ**, της **GRECHOTEL**, επενδύσεις Κυπριακών κεφαλαίων στην περιοχή Πεταλιδίου κλπ.).
- Δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας.
- Η περιοχή δεν αδειάζει από τους νέους, οι οποίοι τώρα με την τουριστική ανάπτυξη παραμένουν στην περιοχή τους.
- Προάγει την καλύτερη κατανόηση μεταξύ των λαών της Ευρώπης.
- Και, φυσικά, αποτελεί ένα σπουδαίο πολιτιστικό φαινόμενο.

Επίσης, από τα προεκτεθέντα βγαίνει το σαφές συμπέρασμα, ότι, για να μπορέσουμε να αναπτύξουμε ωφελιμιστικά το τουριστικό φαινόμενο, όπως αυτό παρουσιάζετια στην περιοχή μας, θα πρέπει συμπερασματικά να στραφούμε προς τις κατωτέρω κατευθύνσεις :

1. Στην επιδίωξη προσέλκυσης όχι μόνο ποσοτικού, αλλά κυρίως ποιοτικού τουριστικού ρεύματος.
2. Στην προσπάθεια επιμήκυνσης της τουριστικής περιόδου της περιοχής στον χώρο και τον χρόνο.
3. Η άμεση, σαφέστατη και αποφασιστική αναβάθμιση της ποιότητας των προσφερομένων τουριστικών υπηρεσιών μας.
4. Στην εκπαίδευση, μετεκπαίδευση και συνεχή παρακολούθηση της ποιότητας εργασίας των τουριστικών στελεχών μας.
5. Στην βελτίωση των έργων υποδομής σε πόλεις και σε χωριά.

6. Στην αποφασιστική στροφή της Μεσσηνίας σε οριζόντια αναδομή και όχι κάθετη που δεν ταιριάζει με το πνεύμα της περιοχής.
7. Στην άμεση εμπλοκή των πολιτιστικών πόρων της περιοχής σαν στόχο έλξης ποιοτικού τουρισμού, σαν ένα νέο τρόπο θεώρησης της σχέσης (οικονομικής / πολιτιστικής) τουρισμού και πολιτισμού.

Από τις προηγούμενες αναλύσεις στα επιμέρους κεφάλαιο αυτής της εργασίας, σαφώς συμπεραίνει κανείς ότι, η έρευνά μας μας οδήγησε κατευθείαν στην διαπίστωση ότι είναι η τοπική κοινωνία με τους θεσμούς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης που αποφασιστικά μπορεί να στρέψει τη ροή του ντόπιου τουριστικού ρεύματος προς ένα καλύτερο αύριο. Ένα αύριο που να μην φοβάται τον ανταγωνισμό από άλλες ανταγωνιστικές περιοχές γύρω μας. Ένα αύριο που θα κατοχυρώνει την περιοχή για να την νέμονται και χαίρονται και οι απόγονοί μας. Ένα αύριο αναπτυξιακό, ήπιο και ανθρώπινο και όχι καταστροφικό για την πανέμορφη περιοχή μας.

Ας αισιοδοξούμε λοιπόν, ότι η Μεσσηνία ίσως είναι καλύτερα που βρίσκεται στο αρχικό στάδιο της τουριστικής ανάπτυξης σήμερα, γιατί έχει όλο τον χρόνο να διδαχθεί από τα λάθη που έχουν κάνει οι ήδη ανεπτυγμένες περιοχές της χώρας (και που και μείς έχουμε εκθέσει στην παρούσα εργασία), να τα αποφύγει και να οδηγήσει το τουριστικό της ρεύμα σε μια ισορροπία ήπιας οικονομικής εκμετάλλευσης, διατήρησης των περιβαντολλογικών πόρων της, ανάδειξης των πολιτιστικών της μνημείων, και, πάνω απ' όλα με έμφαση στον ανθρώπινο παράγοντα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ Τ.Α. ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΡΩΜΑΝΟΥ			
	Μεγέθη αγροτεμαχίων σε τμ.	Εκταση κτιρίων σε μ2	Δωμάτια / συγκροτή ματα
Παρεχόμενες ευκολίες			
Holiday Village I	69.148	13.000	275
Παραθεριστικό ξενοδοχείο	43.518	23.427	250
Τμήμα Self - Catering	77.658	10.453	107
Holiday Village II	61.338	25.181	354
Εγκαταστάσεις Time sharing system**	112.233	23.750	201
υποσύνολο	363.895	95.811	1.187
Παρεχόμενες ευκολίες μονάδας			
Γήπεδα golf 18 τρυπών μετά Club	765.619	3.373	
Πισίνες + Club για παιδιά	*	647	
Γήπεδα Tennis + Ακαδημία Golf	*	478	
Χωριό	*	4.725	
Ινστιτούτο για το περιβάλλον	*	80	
Κέντρο Θαλασσοθεραπείας	3.896	4.460	
Συνεδριακό Κέντρο 1.000 θέσεων	*	4.700	
υποσύνολο	769.515	18.463	
Κτήμα και γήπεδα	186.303	24.000	121
Εγκαταστάσεις διοίκησης	27.195	7.100	
Εγκαταστάσεις συντήρησης + υποδομών	58.800	2.626	
Σ Υ Ν Ο Λ Α	1.405.708	148.000	
Υποσημείωση :			
** Το 70% καινούργιων δωματίων ξενοδοχείων μπορεί να διατεθεί για χρήση Time sharing			

Οι παρεχόμενες ευκολίες για χρήση των πελατών, ως φαίνεται στο αντίστοιχο πίνακα ανέρχονται συνολικά σε 363.895 τ.μ., με σύνολο κτιριακών εγκαταστάσεων 95.811 τ.μ. και γενικό σύνολο παρεχόμενων ευκολιών μονάδας 1.405.708 και σύνολο κτιριακών εγκαταστάσεων 148.000 τ.μ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ Π. Ο. Τ. Α. ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΠΥΛΟΥ			
	Μεγέθη αγροτεμαχίων σε τμ.	Εκταση κτιρίων σε μ2	Δωμάτια / συγκροτήμα τα
Παρεχόμενες ευκολίες			
Ξενοδοχείο De Luxe / Garden villa suites	92.489	21.604	161
Ξενοδοχείο συνεδριακού κέντρου	85.282	26.481	261
υποσύνολο	177.771	48.085	422
Παρεχόμενες ευκολίες μονάδος			
Γήπεδα golf 18 τρυπών μετά Club	749.255	2.914	
Γήπεδα Tennis	*	100	
Ινστιτούτο για την Ιστορία και Πολιτισμό	*	115	
Υποσύνολο	749.255	3.129	
Κτήμα και γήπεδα	502.044	42.000	263
Εγκαταστάσεις διοίκησης	*	6.800	
Εγκαταστάσεις συντήρησης + υποδομών	47.200	3.286	
ΣΥΝΟΛΑ	1.476.270	103.300	

Οι παρεχόμενες ευκολίες για χρήση των πελατών, ως φαίνεται στο αντιστοιχο πίνακα ανέρχονται συνολικά σε 177.771 τ.μ., με σύνολο κτιριακών εγκαταστάσεων 48.085 τ.μ και γενικό σύνολο παρεχόμενων ευκολιών μονάδας 1.476.270 και σύνολο κτιριακών εγκαταστάσεων 103.300 τ.μ

**ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ Π. Ο. Τ. Α. ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΚΥΝΗΓΟΥ**

	Μεγέθη αγροτεμαχίων σε τμ.	Εκταση κτιρίων σε μ ²	Δωμάτια / συγκροτήματα
<u>Παρεχόμενες ευκολίες</u>			
Ξενοδοχείο γηπέδων Golf / Clubhouse I	*	5.733 (+2000)	25
Ξενοδοχείο ιαματικής πηγής	104.037	30.000	156
Ξενοδοχείο Sports	122.485	20.800	100
υποσύνολο	226.522	58.533	306
<u>Παρεχόμενες ευκολίες μονάδος</u>			
Γήπεδα golf 36 τρυπών μετά Clubhouse II	1.876.864	3.000	
Πλατεία χωριού	**	437	
Κέντρο Tennis	19.057	650	
Ιππικό κέντρο	13.829	1.000	
Αθλητικά γήπεδα	***		
υποσύνολο	1.909.750	5.087	
<u>Κτήμα και γήπεδα</u>			
Συγκρότημα χωριού	58.531	5.100	60
Οικόπεδα βιλλών	652.182	47.200	359
υποσύνολο	710.713	52.300	419
<u>Εγκαταστάσεις διοίκησης</u>			
<u>Εγκαταστάσεις συντήρησης + υποδομών</u>	**	100	
	108.600	9.280	
Σ Υ Ν Ο Λ Α	2.955.585	125.300	
Υποσημείωση :			
* Γη υπολογισμένη για γήπεδα Golf			
** Γη υπολογισμένη για συγκρότημα χωριού			
*** Γη υπολογισμένη για ξενοδοχείο των Sports			

Οι παρεχόμενες ευκολίες για χρήση των πελατών, ως φαίνεται στο αντίστοιχο πίνακα ανέρχονται συνολικά σε 226.522 τ.μ., με σύνολο κτιριακών εγκαταστάσεων 58.533 τ.μ. και γενικό σύνολο παρεχομένων ευκολιών μονάδας 2.955.585 και σύνολο κτιριακών εγκαταστάσεων 125.300 τ.μ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ Π.Ο.Τ.Α. ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ			
	Μεγέθη αγροτεμαχίων σε τμ.	Εκταση κτιρίων σε μ2	Δωμάτια / συγκροτήματα
Παρεχόμενες ευκολίες			
Club Hotel	80.917	18.000	350
Χωριό διακοπών ΜΕΣΣΗΝΙΑ	71.953	17.000	350
Χωριό διακοπών ΝΑΒΑΡΙΝΟ	75.706	26.000	450
Χωριό διακοπών ΡΙΖΟΜΥΛΟΣ	72.518	18.000	250
Boutique Hotel	78.465	7.500	100
υποσύνολο	379.559	86.500	1.500
Παρεχόμενες ευκολίες μονάδας			
Γήπεδο golf 9 τρυπών μετά Club	316.135	1.200	
Water Park	118.398		
Κέντρο Tennis	14.819	300	
Πισίνας	20.000	500	
Μαγαζιά λιανικής πώλησης στην παράλια	**	8.700	
Αμφιθέατρο εκδηλώσεων	**		
Κέντρο θαλασσοθεραπείας	*	2.000	
Πάρκινγκ επισκεπτών	31.577		
Συνεδριακό Κέντρο 1.000 θέσεων	**	4.500	
υποσύνολο	500.929	17.200	
Κτήρια και γήπεδα	393.903	26.400	236
Εγκαταστάσεις διοίκησης	**	***	
Εγκαταστάσεις συντήρησης + υποδομών	48.800	2.200	
ΣΥΝΟΛΑ	1.323.191	132.300	
Υποσημείωση :			
* Γη υπολογισμένη για το Boutique Hotel			
** Γη υπολογισμένη για τα χωριά διακοπών			
*** Περιοχή κτιρίων υπολογισμένη για μαγαζιά λιανικής πώλησης			

Οι παρεχόμενες ευκολίες για χρήση των πελατών, ως φαίνεται στο αντίστοιχο πίνακα ανέρχονται συνολικά σε 379.559 τ.μ., με σύνολο κτιριακών εγκαταστάσεων 86.500 τ.μ. και γενικό σύνολο παρεχόμενων ευκολιών μονάδας 1.323.191 και σύνολο κτιριακών εγκαταστάσεων 132.300 τ.μ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) « Δ.Ε.Τ.Α.Κ » ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ ΕΥΑΓ., -ΚΑΛΑΜΑΤΑ 1995.
- 2) « ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 83-87 » ΚΕ.ΠΟ.Ε 1986.
- 3) ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ Τ.Α ΤΟΜΟΣ 1^{ος} . Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΡΥΦΩΝΑΣ ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ.
- 4) ΛΥΤΡΑ ΠΕΡΙΚΛΗΣ « Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟ 2000 » ΕΚΔΟΣΕΙΣ BOOKS
- 5) ΛΥΤΡΑ ΠΕΡΙΚΛΗΣ « ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ » ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ.
- 6) Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣ ΤΟ 2000 ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΠΕΡΙΚΛΗ ΛΥΤΡΑ.
- 7) ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 2000-2006.
- 8) ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 2000 – 2006 – ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΕΡΓΩΝ ΚΑΤΑ ΥΠΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΜΕΤΡΟ.
- 9) ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ – ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΠΙΕΡΡΟΣ, ΛΙΝΑ ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ, ΕΛΕΝΑ ΤΣΑΓΚΑΡΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, ΜΕ ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ Ε.Ε.Τ.Α.Α.
- 10) « ΠΡΟΤΑΣΗ Ν.Ε.Τ.Π. ΓΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΠΡΟΒΟΛΗ, ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ Ν. ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ » Δ.Ε.Τ.Α.Κ. 1995.
- 11) « ΤΕΧΝΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΣΚΟΠΙΜΟΤΗΤΑΣ Δ.Ε.Τ.Α.Κ » Ε.Ε.Τ.Α.Α., ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 1989.
- 12) ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ, ΤΑΞΙΔΙΑ, ΤΟΠΟΙ, ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ, ΠΑΡΙΣ ΤΣΑΡΤΑΣ.
- 13) ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ ΠΕΡΙΚΛΗ-ΛΥΤΡΑ.
- 14) « ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ – ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ » ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ 1995.
- 15) ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ ΕΛΙΣΑΒΑΒΕΤ « Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΝΟΜΟΥ » ΕΚΔΟΣΗ Ε.Ε.Τ.Α.Α., ΑΘΗΝΑ 1987.